

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Bc. Zuzana Kratochvílová

Informační gramotnost studentů soukromých vysokých škol v České republice: případové studie vybraných soukromých vysokých škol a jejich knihoven

Information literacy of students of private universities in the Czech Republic: case studies of selected private universities and their libraries

Vedoucí práce: PhDr. Hana Landová, Ph.D.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala především PhDr. Haně Landové, Ph.D. za vedení diplomové práce, odborné rady a za čas strávený při konzultacích. Ráda bych také poděkovala Ing. Liboru Coufalovi a Mgr. Ondřeji Voců za cenné připomínky, komentáře a trpělivost během psaní práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 3. března 2011

.....

podpis diplomanta

Identifikační záznam

KRATOCHVÍLOVÁ, Zuzana. *Informační gramotnost studentů soukromých vysokých škol v České republice : případové studie vybraných soukromých vysokých škol a jejich knihoven = Information literacy of students of private universities in the Czech Republic : case studies of selected private universities and their libraries*. Praha, 2011. 105 s., LXXXIII s. příl. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce Hana Landová.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá informační gramotností studentů soukromých vysokých škol v České republice a předkládá výsledky průzkumu informační gramotnosti realizovaného ve čtyřech knihovnách soukromých vysokých škol.

Úvod představuje krátké uvedení do tématu diplomové práce. Druhá kapitola se poté zabývá problematikou soukromého vysokého školství a postavením vysokoškolských knihoven soukromých vysokých škol v České republice. Třetí kapitola se věnuje informační gramotnosti, předkládá mezinárodní definice a uznávané standardy informačně gramotného vysokoškolského studenta. Zmíněna je i problematika současného stavu a aktivit v oblasti informační gramotnosti v České republice. Jádrem diplomové práce tvoří čtyři případové studie knihoven soukromých vysokých škol (Vysoká škola finanční a správní, Vysoká škola Škoda Auto, Vysoká škola zdravotnická, Metropolitní univerzita Praha) a výsledky dotazníkového šetření. V závěru práce jsou shrnuty výsledky z průzkumu.

Abstract (in English)

The thesis deals with information literacy of students of private universities in the Czech Republic and presents the results of a survey of information literacy conducted in four libraries of private universities.

The introductory chapter presents a brief introduction to the topic. The second chapter then deals with private higher education and the status of academic libraries of private universities in the Czech Republic. The third chapter is devoted to information literacy and presents international definitions and standards of an information-literate university student. The current status and activities

in the field of information literacy in the Czech Republic are mentioned as well. The core of the thesis consists of four case studies of academic libraries of private universities (The University of Finance and Administration, Skoda Auto University, The College of Nursing, and The Metropolitan University Prague) and the results of the survey for each of them. The conclusion summarizes the results of the survey.

Klíčová slova

informační gramotnost, vysokoškolské knihovny, soukromé vysoké školy, Česká republika, průzkum, případové studie

Keywords (in English)

information literacy, academic libraries, private universities, Czech Republic, survey, case studies

OBSAH

Seznam použitých zkratk.....	7
Předmluva	8
1. Úvod.....	10
2. Terciární vzdělávání v České republice	11
2.1. Vysoké školy podle zřizovatele	15
2.2. Soukromé vysoké školy	16
2.2.1. Oborové organizace	18
2.2.2. Studijní programy a obory	19
2.3. Vysokoškolské knihovny	21
2.3.1. Knihovny SVŠ a členství v oborových organizacích.....	24
3. Informační gramotnost	28
3.1. Historický vývoj.....	29
3.2. Definice informační gramotnosti	32
3.2.1. Kompetence a rámce informační gramotnosti	36
3.2.2. Zahraniční aktivity	42
3.3. Informační gramotnost a Česká republika	44
3.3.1. Informační vzdělávání a aktivity v ČR	47
4. Informační gramotnost studentů soukromých vysokých škol.....	52
4.1. Průzkumy informační gramotnosti IVIG	52
4.2. Metodologie vlastního výzkumu.....	54
4.2.1. Hypotéza	55
4.2.2. Metoda sběru dat.....	55
4.2.3. Vyhodnocení dat	56
5. Případové studie vybraných soukromých vysokých škol	57
5.1. Vysoká škola finanční a správní	57
5.1.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů	60
5.1.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách.....	65
5.2. Vysoká škola Škoda Auto	66
5.2.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů	69
5.2.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách.....	74
5.3. Vysoká škola zdravotnická	74
5.3.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů	76

5.3.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách.....	81
5.4. Metropolitní univerzita Praha	82
5.4.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů	84
5.4.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách.....	88
6. Závěr	90
7. Seznam použité literatury.....	94
8. Seznam příloh použitých v textu.....	105
9. Příloha	I

Seznam použitých zkratk

AASL	American Association of School Libraries
ACRL	Association of College & Research Libraries
AECT	Association for Educational Communications and Technology
AKVŠ	Asociace knihoven vysokých škol České republiky
ALA	American Library Association
ČVUT	České vysoké učení technické
ČZU	Česká zemědělská univerzita
EDD	elektronické dodávání dokumentů
EIZ	elektronické informační zdroje
FF MU	Filozofická fakulta Masarykovy univerzity
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
IALS	The International Adult Literacy Survey
IFLA	The International Federation of Library Associations and Institutions
ICT	informační a komunikační technologie
IG	informační gramotnost
IVIG	Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MVS	Meziknihovní výpůjční služba
MMVS	Mezinárodní meziknihovní výpůjční služba
MUP	Metropolitní univerzita Praha
NAKLIV	Národní klastr informačního vzdělávání
RVP	rámcový vzdělávací program
SCONUL	Society of College, National and Universities Libraries
SDRUK	Sdružení knihoven
SIALS	Second International Adult Literacy Survey
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků
SPRIG	Společnost pro rozvoj informační gramotnosti
SVŠ	soukromé vysoké školy
ŠVP	školní vzdělávací program
TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby
VŠ	vysoká škola
VŠFS	Vysoká škola finanční a správní
VŠZ	Vysoká škola zdravotnická
WIPO	World Intellectual Property Organization
ZČU	Západočeská univerzita

Předmluva

Diplomová práce je věnována informační gramotnosti studentů soukromých vysokých škol v České republice. K volbě tématu mě vedla především skutečnost, že jsem sama více jak rok pracovala ve vysokoškolské knihovně soukromé univerzity a na vlastní kůži zažila zvědavé dotazy některých vysokoškolských studentů. Druhým důvodem bylo, že jsem v době zadávání práce navštěvovala výběrový seminář Vysokoškolské knihovny vedený PhDr. Hanou Landovou, Ph.D., který byl věnován právě vysokoškolským knihovnám a informační gramotnosti. Tato problematika mne zaujala a poté, co jsem se dozvěděla, že probíhal výzkum informační gramotnosti studentů veřejných vysokých škol, rozhodla jsem se realizovat stejné dotazníkové šetření i na soukromých vysokých školách.

Problematika soukromých vysokých škol je ožehavým tématem a vedlo se již mnoho diskuzí a polemik ohledně kvality soukromého vzdělávání. V zahraničí jsou soukromé školy běžnou součástí vzdělávací soustavy. Domnívám se, že v České republice ale stále panuje určitá skepse a nedůvěra v soukromé vzdělávání a jeho úroveň. Cílem této práce není hodnotit úroveň vzdělávání na soukromých vysokých školách, hlavním cílem je předložit výsledky dotazníkového šetření realizovaného mezi studenty registrovanými v knihovně vybraných soukromých vysokých škol.

Průzkum na veřejných vysokých školách uskutečnila Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost v letech 2004 a 2005. Pro účely této práce byl po domluvě s PhDr. Hanou Landovou, Ph.D. a PhDr. Ludmilou Tichou použit stejný dotazník.

V roce 2011 byla na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK obhájena diplomová práce s názvem Vysokoškolské knihovny soukromých vysokých škol na území ČR, autorkou je Bc. Romana Josífková, Dis. Bbus. Práce se věnuje historii a legislativě týkající se soukromého vysokého školství a hlavní část práce tvoří stručný přehled škol a jejich knihoven dle krajů. Nejedná se o případové studie a nedochází ani k signifikantnímu překrývání úvodní kapitoly, jelikož předkládaná diplomová práce je věnována především vysokoškolským knihovnám a ne soukromým vysokým školám jako takovým.

Práce je rozčleněna do šesti samostatných kapitol.

První kapitolu tvoří krátký úvod k problematice informační gramotnosti a vysokého školství.

Druhá kapitola je věnována systému terciárního vzdělávání v České republice, krátce je představena související legislativa. Detailněji je popsán systém soukromého vysokého školství. Dále se kapitola věnuje vysokoškolským knihovnám, jejich vztahu ke knihovnímu zákonu, se zaměřením především na knihovny soukromých vysokých škol a jejich členství v oborových organizacích.

Třetí kapitola se zabývá informační gramotností. Po historickém úvodu následují mezinárodní definice informační gramotnosti a standardy informačně gramotného studenta. Součástí je také výběrový seznam několika zahraničních aktivit v oblasti informační gramotnosti. Podkapitola je věnována situaci v České republice.

Čtvrtá kapitola se skládá z úvodu k uskutečněnému dotazníkovému šetření a z metodologie vlastního výzkumu.

Pátá kapitola předkládá jednotlivé případové studie knihoven soukromých vysokých škol, představeny jsou výsledky průzkumu informační gramotnosti mezi studenty a výsledky průzkumu o informačním vzdělávání v knihovně, na nějž odpovídali vedoucí pracovníci knihoven.

Šestá, závěrečná kapitola shrnuje výsledky průzkumu a hypotézy.

Celkový rozsah práce je 105 stran a LXXXIII stran příloh. Přílohu tvoří plné verze dotazníků Informační gramotnost vysokoškolských studentů a Informační vzdělávání na vysokých školách a úplné přehledy tabulek s výsledky průzkumu. Bibliografické citace byly zhotoveny dle norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690–2. V textu je použito citování pomocí prvního údaje záznamu a data vydání uvedené v hranatých závorkách (tzv. Harvardský styl). Seznam použité literatury je řazen abecedně.

1. Úvod

Knihovny veřejných vysokých škol se v několika posledních letech aktivně zapojují do informačního vzdělávání – částečně převzaly roli pedagogů a vytyčily si jako jeden z cílů zvyšování informační gramotnosti studentů a podílení se na informační výchově. U studentů vysokých škol je v dnešní době považována za automatickou práce s informačními technologiemi, schopnost kritického myšlení, ohodnocení a výběr relevantních informací z jejich neustále narůstajícího množství; schopnost pracovat s odbornými texty v českém, ale také v cizím jazyce, přičemž univerzálním dorozumívacím jazykem se v dnešní době stává angličtina, a v neposlední řadě samozřejmě etický přístup k informacím a k práci s nimi. Všechno toto představuje jednotlivé složky informační gramotnosti, jak ji definovala Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách, jež je zastřešující organizací pro oblast informační gramotnosti v České republice. Jejimi členy ale nejsou žádní zástupci z řad soukromých vysokých škol. Zatímco se tedy na veřejných vysokých školách pořádají výzkumy informační gramotnosti studentů a vytvářejí se nejrůznější kurzy informační gramotnosti a metodické materiály, sdílejí se zkušenosti a knihovny nad sebou mají zastřešující instituci, která může koordinovat jejich činnost, knihovny soukromých vysokých škol stojí mimo toto dění.

K optimálnímu zajištění terciárního vzdělávání je nezbytná dostatečná informační podpora studentů ze strany vysokoškolských knihoven (centra odborných informací nebo jakéhokoli útvaru, který plní obdobnou funkci). Vysokoškolské knihovny jsou přitom opomíjeny ze strany vysokoškolského zákona, jejich role zde není explicitně jmenována. Knihovny veřejných vysokých škol mají záštitu alespoň v různých knihovnických organizacích, ať už se jedná o Asociaci knihoven vysokých škol České republiky nebo Klub vysokoškolských knihovníků při Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky. Knihovny soukromých vysokých škol ale nejsou ve větší míře členy těchto organizací, i když počet soukromých vysokých škol je téměř dvojnásobný oproti vysokým školám veřejným. Jaké jsou důvody tohoto stavu, není předmětem zkoumání této diplomové práce, přesto je minimálně zajímavé sledovat, že některé soukromé vysoké školy jsou členy výše zmíněných organizací a že jsou také evidovány na Ministerstvu kultury České republiky.

2. Terciární vzdělávání v České republice

Vzdělávací soustavu České republiky tvoří čtyři základní stupně: mateřské školy, základní školy, střední školy a právě vysoké školy, které představují zastřešující prvek a nabízejí nejvyšší možné vzdělání, jsou centry vzdělanosti a tvůrčí činnosti, přispívají k rozvoji společenského a kulturního života.

Základními dokumenty, které upravují systém českého školství, je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) ve znění pozdějších předpisů. V roce 2001 přijala vláda České republiky Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílá kniha) a v roce 2009 tolik diskutovanou Bílou knihu terciárního vzdělávání. V současné době probíhá školská reforma, která se týká předškolního, základního a středního vzdělávání. Její podstata spočívá v přechodu od pevně daných klasických osnov platných pro všechny školy k rámcovým vzdělávacím programům (dále RVP) vytvořeným na státní úrovni. Na jejich základě si samy školy vytvářejí školní vzdělávací programy (dále ŠVP). K 1. 3. 2011 projednala Rada pro reformu vysokoškolského vzdělávání návrh věcného záměru nového vysokoškolského zákona. Zásadní změna oproti současnému stavu spočívá ve finanční spoluúčasti studentů a ve větší samostatnosti vysokých škol.

Dle zákona č. 111/1998 Sb. [Česko, 2010a] jsou vysoké školy právníky osobami a uskutečňují akreditované studijní programy (bakalářské, magisterské, doktorské) a programy celoživotního vzdělávání. Zákon rozlišuje vysoké školy univerzitního a neuniverzitního typu. Vysoká škola univerzitního typu může uskutečňovat všechny typy studijních programů. Oproti tomu vysoká škola neuniverzitního typu zajišťuje především bakalářské a částečně magisterské programy a nečlení se na fakulty. Oba typy mohou v souvislosti s uskutečňovanými studijními programy vyvíjet vlastní vědeckou, výzkumnou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.

Podle zákona o vysokých školách vysoké školy:

- a) uchovávají a rozhojňují dosažené poznání a podle svého typu a zaměření pěstují činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost,
- b) umožňují v souladu s demokratickými principy přístup k vysokoškolskému vzdělání, získání odpovídající profesní kvalifikace a přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti,
- c) poskytují další formy vzdělávání a umožňují získávat, rozšiřovat, prohlubovat nebo obnovovat znalosti z různých oblastí poznání a kultury a podílejí se tak na celoživotním vzdělávání,
- d) hrají aktivní roli ve veřejné diskusi o společenských a etických otázkách, při pěstování kulturní rozmanitosti a vzájemného porozumění, při utváření občanské společnosti a přípravě mladých lidí pro život v ní,
- e) přispívají k rozvoji na národní a regionální úrovni a spolupracují s různými stupni státní správy a samosprávy, s podnikovou a kulturní sférou,
- f) rozvíjejí mezinárodní a zvláště evropskou spolupráci jako podstatný rozměr svých činností, podporují společné projekty s obdobnými institucemi v zahraničí, vzájemné uznávání studia a diplomů, výměnu akademických pracovníků a studentů.

[Česko, 2010a]

Souhlasné stanovisko k uskutečňování studijních programů vydává Areditační komise České republiky. Skládá se z 21 členů, přičemž jejím členem může být pouze všeobecně uznávaná odborná autorita. Na základě jejího doporučení uděluje následně Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále MŠMT ČR) akreditaci studijního programu. Akreditace umožňuje přijímat uchazeče o studium, konat výuku, zkoušky a přiznávat akademické tituly. O akreditaci studijního programu může také kromě vysoké školy požádat právnická osoba se sídlem na území členského státu Evropské unie.

Z hlediska činnosti vysokých škol je další důležitou organizací Rada vysokých škol, která se *„zabývá rozvojem, ekonomickým zabezpečením, právní úpravou, činností, organizací a řízením vysokých škol a zásadními věcmi dotýkajícími se rozvoje, činnosti a zájmů vysokých škol a jejich učitelů, studentů a zaměstnanců, zaujímá k nim stanoviska a doporučení pro Ministerstvo školství, mládeže a*

tělovýchovy a jiné orgány a instituce.“ [Rada vysokých škol, 2007]. Spolupracuje také s Akademií věd ČR a dalšími výzkumnými institucemi. S ní souvisí také Fond rozvoje vysokých škol, který hospodaří s prostředky vyčleněnými MŠMT ČR z rozpočtu vysokých škol. Jsou jím dotovány projekty zaměřené na rozvoj vysokého školství a vzdělávací činnosti VŠ. Při Radě vysokých škol působí několik pracovních komisí, jednou z nich je Pracovní komise pro soukromé vysoké školy. Skládá se z 31 členů, předsedou je Prof. PhDr. Vladimír Čechák, CSc. z Vysoké školy finanční a správní, o.p.s.

Neméně důležitou roli zastává Česká konference rektorů [Česká konference rektorů, 2010], která sdružuje rektory ze všech veřejných, státních a některých soukromých vysokých škol. Projednává otázky týkající se vysokého školství a zaujímá k nim stanoviska a zasazuje se o prosazování zájmu vysokých škol při jednání s MŠMT ČR a dalšími orgány státní správy.

Další instituce vztahující se k vysokým školám a vzdělávání jsou například: [Sdružení profesního terciárního vzdělávání](#) [Sdružení profesního terciárního vzdělávání, 1999], [Ústav pro informace ve vzdělávání](#) [Ústav pro informace ve vzdělávání, 2011a], [Národní institut dětí a mládeže](#) [Národní institut dětí a mládeže, 2005], [Národní informační centrum pro mládež](#) [Národní informační centrum pro mládež, 2000] a s nimi související portály [Portál o školství a vzdělávání](#) [Ústav pro informace ve vzdělávání, 2005], [Metodický portál RVP](#) [Výzkumný ústav pedagogický, 2004] aj.

Během posledních deseti let došlo k velkému nárůstu počtu studujících. V roce 1993 studovalo celkem na vysokých školách 127 137 studentů (prezenční i kombinovaná forma). V roce 2000 190 194 studentů a v roce 2010 to již bylo 396 300 studentů. Tento nárůst způsobilo navýšení počtu studijních míst a také rozvoj bakalářských studijních programů a tzv. boloňský proces, jehož podstatou je přechod ke strukturované formě studia (bakalářské, navazující magisterské, magisterské a doktorské programy). V prezenční formě bakalářských programů studuje 44% studentů, 15% v navazujících magisterských programech, 10% v magisterských a 3% studentů jsou na doktorském studiu. Pro srovnání – počet podaných přihlášek v roce 2010 byl 324 810, z toho se k přijímacímu řízení dostavilo 138 925 zájemců. Přijato bylo 106 369 studentů – průměrná úspěšnost přijetí byla 76,6%. Stoprocentní úspěšnost mají některé soukromé vysoké školy [Ústav pro informace ve vzdělávání,

2011c]. Na veřejných vysokých školách studovalo v roce 2009 333 580 studentů (85,7 %) a na soukromých 56 357 studentů (14,3 %) [Česko, 2010b].

Zvýšily se také počty zahraničních studentů studujících v České republice a počty vyjíždějících českých studentů. Díky navazování spolupráce se zahraničními univerzitami dochází k velkému pohybu studentů a také pedagogických pracovníků. Otevřely se pomyslné hranice a prosazuje se spolupráce a výměna zkušeností. Studenti si mohou vybírat mezi nejrůznějšími studijními a stipendijními programy – ERASMUS, CEEPUS, Erasmus Mundus, meziuniverzitní dohody, mezivládní dohody, stipendia zahraničních vlád apod. Pro doktorandy vznikají společné studijní programy tzv. joint degree, kdy je část studia realizována na české škole a část v zahraničí, absolvent získá titul z obou univerzit. Program ERASMUS si vybírá většina studentů. „Program ERASMUS se v zemích EU uplatňuje od školního roku 1997/98. Česká republika spolu s několika málo zeměmi přistoupila k tomuto programu od školního roku 1998/99“ [Česká zemědělská univerzita, 2003]. Přehledové informace viz Tabulka č. 1.

Forma studia Typ studijního programu	1990	1993	1996	1998	2000 ¹	2004	2008	2009	2010
Studenti ve veřejných a soukromých vysokých školách celkem									
Celkem		127 137	166 135	187 148	190 194	264 893	368 212	389 231	*
Prezenční studium celkem		109 471	143 945	160 624	159 440	208 075	263 911	277 184	*
v bakalářských studijních programech	x	13 588	28 994	32 716	24 244	89 924	161 147	170 910	*
v magisterských studijních programech	96 379	94 287	110 915	113 189	121 457	99 091	49 295	43 006	*
v navazujících magisterských studijních programech	x			9 413	9 470	11 800	45 940	54 624	*
v doktorských studijních programech		1 596	4 036	5 306	6 341	10 025	10 538	11 688	*
Distanční a kombinované studium celkem		14 052	22 190	26 524	31 884	58 873	108 126	116 396	*
Přijímací řízení									
Počet podaných přihlášek		144 507	232 100	256 337	208 173	284 977	320 365	324 993	324 810
Počet přijatých, kteří se dostavili k přijímacímu řízení						119 446	136 117	136 767	138 925
Počet přijatých		31 809	43 958	45 232	45 214	75 613	104 003	105 570	106 369
Úspěšnost uchazečů		47,6%	45,4%	42,2%	43,7%	63,3%	76,4%	77,1%	76,6%
Zahraniční spolupráce - ERASMUS									
Počet vyjíždějících studentů	x	x	x	879	2 001	4 178	6 045	*	*
Počet přijíždějících studentů	x	x	x	243	552	1 298	3 764	*	*
* údaje nejsou v současné době známy									
1) od roku 2000 jsou zahrnuty i data o soukromých vysokých školách									
								Zdroj: databáze ÚIV	

Tabulka č. 1: Přehledová statistika o vysokých školách¹

¹ Upraveno dle [Ústav pro informace ve vzdělávání, 2011c]

2.1. Vysoké školy podle zřizovatele

Vysoké školy se dělí na veřejné, státní a soukromé. V České republice působí 26 veřejných vysokých škol, 2 státní vysoké školy a 45 soukromých vysokých škol (stav ke dni 1. 3. 2011).

1) veřejné vysoké školy

Veřejné vysoké školy jsou zřizovány a rušeny zákonem. Jsou financovány především dotacemi ze státního rozpočtu. Dalšími zdroji mohou být příspěvky ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost; podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků; poplatky spojené se studiem; výnosy z majetku a doplňkové činnosti; příspěvky ze státních fondů a z rozpočtu obcí a krajů nebo příjmy z darů a dědictví.

Organizaci a činnost veřejné vysoké školy upravují její vnitřní předpisy, které podléhají registraci ministerstvem. Samosprávnými akademickými orgány veřejné vysoké školy jsou akademický senát, rektor, vědecká rada, disciplinární komise, správní rada a kvestor.

V České republice působí pouze dvě veřejné vysoké školy neuniverzitního typu: Vysoká škola polytechnická Jihlava a Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích.

2) státní vysoké školy

Státní vysoké školy jsou školy vojenské nebo policejní. Jsou spravovány přímo příslušnými ministerstvy (Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra) a jsou organizačními složkami státu. Vojenské vysoké školy vzdělávají odborníky zejména pro ozbrojené síly, mohou na nich studovat též studenti, kteří nejsou vojáky v činné službě. Policejní vysoké školy vzdělávají odborníky zejména pro bezpečnostní sbory, mohou na nich studovat též studenti, kteří nejsou příslušníky bezpečnostního sboru.

V České republice působí dvě státní vysoké školy: Policejní akademie České republiky v Praze a Univerzita obrany v Brně. Obě jsou univerzitního typu.

3) soukromé vysoké školy

Soukromé vysoké školy musí k provozu činnosti udělit státní souhlas Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Soukromé vysoké školy jsou

financovány především z vlastních zdrojů, může jim však být poskytnuta státní dotace.

V České republice působí 45 soukromých vysokých škol, tři z nich jsou univerzitního typu. Působí zde také vysoké školy se zahraniční akreditací. Není zveřejněn jejich přesný seznam, v katalogu firem na Seznam.cz² je jich uvedeno 20. Působí v ČR jako pobočky zahraničních škol, které nezískaly akreditaci od MŠMT ČR. Student studuje podle pravidel země, ze které tato škola pochází, ne podle českého zákona. Podrobněji se soukromými vysokými školami zabývá kapitola 2.2.

Tato kapitola sloužila jako uvedení do současného stavu českého vysokého školství a k vytvoření přehledového rámce pro další kapitoly, jež se budou věnovat soukromým vysokým školám jako takovým a jejich knihovnám.

2.2. Soukromé vysoké školy

Soukromé vysoké školy (dále SVŠ) jsou celosvětovým fenoménem a i v České republice si nacházejí postupně své místo. Existují zde vedle veřejných vysokých škol již 12 let a spolu s nimi nabízejí své služby zájemcům o studium. Bankovní institut byla první vlaštovka (jako soukromá vysoká škola získala povolení k činnosti dne 14. června 1999), po které se spustila vlna zakládání dalších SVŠ. V současné době (ke dni 10. 4. 2011) jich je 45³, tři z nich jsou univerzitního typu: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, s.r.o., Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. a Metropolitní univerzita Praha, o.p.s.

Z hlediska vzniku soukromých vysokých škol bylo zásadní přijetí zmiňovaného vysokoškolského zákona č. 111/1998 Sb. Do roku 1998 nebyl jejich vznik na území České republiky možný. To se netýkalo škol mateřských, základních, středních a vyšších odborných. Jejich vznik byl umožněn již po revoluci v roce 1990 novelou předchozího školského zákona z roku 1984 (zákon č. 171/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon)). Tento zákon umožnil vznik soukromých a církevních škol (viz Příloha tabulka č. 2 – přehled soukromých škol a počtu žáků).

---

² <http://www.firmy.cz/Institute-a-urady/Vzdelavaci-institute/Soukrome-vysoke-skoly-se-zahranicni-akreditaci>

³ Viz Příloha - Seznam soukromých vysokých škol

Legislativní rámec pro fungování soukromých vysokých škol tvoří část 3, paragrafy 39–43 vysokoškolského zákona. Zákon stanovuje podmínky, za nichž je udělen státní souhlas k činnosti SVŠ a v jakých případech bude žádost odmítnuta, popř. kdy bude státní souhlas odňat. Právnícká osoba, která sídlí nebo provozuje hlavní činnost na území Evropské unie je oprávněna působit jako soukromá vysoká škola na základě souhlasu od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. MŠMT ČR vydává souhlas na základě stanoviska Akreditační komise. MŠMT ČR souhlas neudělí v případě, že:

- a) Akreditační komise nevydala souhlasné stanovisko alespoň k jednomu předloženému studijnímu programu
- b) zjistí, že nejsou předpoklady pro řádné zajištění vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti
- c) návrh vnitřních předpisů je v rozporu se zákony nebo jinými právními předpisy.

Financování soukromé vysoké školy řeší § 40. Chod SVŠ je hrazen čistě ze soukromých zdrojů, nevyužívá se veřejných financí. Právnícká osoba je povinna zajistit odpovídající finanční prostředky pro vzdělávací, vědeckou, tvůrčí a další činnost. Ministerstvo může soukromé vysoké škole poskytnout dotaci v případě, pokud SVŠ působí jako obecně prospěšná společnost. Dotace může být přidělena na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, s nimi spojenou vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Dále může ministerstvo poskytnout dotaci na stipendia podle § 91, ods. 2 písm. d) a ods. 3. Jedná se o stipendium v tíživé sociální situaci⁴ a stipendium pro studenty, kteří mají nárok na příplatek na dítě.

Obecně prospěšná společnost podle zákona č. 231/2010 Sb. o obecně prospěšných společnostech, dle paragrafu 2 [Česko, 2010c]:

- b) poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek
- c) její hospodářský výsledek (zisk) nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, členů jejích orgánů nebo zaměstnanců a musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb, pro které byla obecně prospěšná společnost založena

---

⁴ Což je trochu paradoxní, jelikož pokud někdo studuje na soukromé vysoké škole, musí často platit velmi vysoké školné, tudíž by se mohly vést polemiky o jeho tíživé situaci

Dotace ze státního rozpočtu jsou přidělovány na základě zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění zákona č. 562/2004 Sb. [Česko, 2004].

Většinu svých nákladů pokrývají SVŠ ze školného hrazeného studenty. Školné se v průměru pohybuje v rozmezí 19 000 – 30 000 Kč za jeden semestr. Soukromé vysoké školy působí jako společnosti s ručením omezeným (celkem 21 ze 45), obecně prospěšné společnosti (17) nebo jako akciové společnosti (7). SVŠ mají téměř identické povinnosti jako školy veřejné. Každoročně musí ministerstvu předkládat výroční zprávu o činnosti, příp. také o hospodaření, pokud obdržely dotaci. Dále musí vypracovat a předložit ministerstvu svůj dlouhodobý záměr a poskytovat Akreditační komisi bezplatně informace potřebné k její činnosti. Vnitřní předpisy školy podléhají registraci ministerstvem stejně, jako je tomu u škol veřejných.

2.2.1. Oborové organizace

Asociace soukromých vysokých škol

Asociace soukromých vysokých škol České republiky (dále ASVŠ ČR) byla založena 2. července 2008. Sídlí na půdě Vysoké školy mezinárodních a veřejných vztahů v Praze. Její základní úlohou je koordinace společných zájmů, vedoucích ke zvyšování úrovně českého vysokého školství, a to zejména:

- a) prosazování zájmů soukromých VŠ, jejich pedagogů, vědeckých a tvůrčích pracovníků a studentů ve veřejném životě a při jednání s orgány veřejné správy v České republice i v zahraničí
- b) podpora aktivit směřujících k zajištění srovnatelných podmínek pro fungování soukromých VŠ, státních a veřejných VŠ v rámci soustavy vysokých škol v ČR, vytvoření rovných práv studentů soukromých a veřejných VŠ

[Vysoká škola mezinárodních vztahů, 2002⁵]

Předsedou byl zvolen Ing. Alois Houdek a tajemníkem Ing. Milan Kratochvíl, oba zaměstnanci Vysoké školy mezinárodních a veřejných vztahů Praha. Bližší informace o asociaci nebyly v době vzniku práce k nalezení.

---

⁵ Nesrovnalost vročení na webových stránkách

Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR

Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR, o.s. je profesním sdružením prosazujícím zájmy institucí působících v oblasti vzdělávání dospělých a usilující o rozvoj v této oblasti [Asociace institucí vzdělávání dospělých, 1990]. Členy mohou být veřejné i soukromé instituce. V současné době (ke dni 10. 4. 2011) je členem Bankovní institut vysoká škola, a.s., Univerzita Jana Amose Komenského, s.r.o., Vysoká škola logistiky, o.p.s a Vysoká škola obchodní, o.p.s..

Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska

Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska, o. s. zastupuje soukromé školy v České republice. Napomáhá prosazování demokratických principů vzdělávací politiky ve smyslu spravedlivého přístupu ke vzdělávacím příležitostem, je členem několika mezinárodních organizací [Sdružení soukromých škol Čech, 1999]. Skládá se z několika odborných komor podle jednotlivých typů škol, jednou z nich je Komora vyšších odborných škol a vysokých škol. Členem není žádná soukromá vysoká škola (ke dni 10. 4. 2011).

2.2.2. Studijní programy a obory

Podle *Výroční zprávy o činnosti vysokých škol za rok 2009* [Česko, 2010b] poskytovaly SVŠ studium ve 213 akreditovaných studijních programech, z toho ve 147 bakalářských, 2 magisterských, 61 navazujících magisterských a ve 3 doktorských programech. Na rozdíl od veřejných vysokých škol, které pokrývají celé spektrum vědních oborů, soukromé vysoké školy se zaměřují spíše na atraktivní a žádané obory, které jsou často více zaměřené do praxe a také více žádané na trhu práce. V nabídce převládají ekonomické vědy a nauky (46%), dále obory z oblasti humanitních a společenských věd (24%) a na třetím místě jsou právní vědy (9%). Pouze jeden program byl nabízen z oblasti psychologie. Soukromé vysoké školy nerealizují studium přírodních věd, zemědělství, lesnictví a veterinárního lékařství. Detailní přehled viz Tabulka č. 2.

Skupina akreditovaných studijních programů	Studijní programy				Celkem studijních programů
	bak.	mag.	mag. navaz.	dokt.	
Přírodní vědy a nauky					
Technické vědy a nauky	9		2		11
Zeměděl.-les. a veter. nauky					
Zdravot., lékař. a farm. vědy a nauky	4				4
Humanitní a společenské vědy a nauky	29		21	1	51
Ekonomické vědy a nauky	69		28		97
Právní vědy a nauky	17		2		19
Pedagogika, učitelství a sociál. péče	10		4	2	16
Obory z oblasti psychologie	1				1
Vědy a nauky o kultuře a umění	8	2	4		14
Celkem	147	2	61	3	213

Tabulka č. 2: Akreditované studijní programy na SVŠ [Česko, 2010b]

Václav Vinš ve své zprávě z roku 2000, krátce po vzniku prvních SVŠ, uvádí, že „nabízené studijní programy by neměly kopírovat obdobné studijní programy univerzitních vysokých škol, ale měly by směřovat do oblastí, které veřejné vysoké školy nenabízejí vůbec, nebo jen v omezené míře. Studijní programy těchto škol by měly být těsně spojené s příslušnou odbornou praxí. Rovněž by bylo žádoucí, aby působiště soukromých vysokých škol byla taková, aby svým regionálním umístěním rozšířily dostupnost vysokoškolského studia“ [Vinš, 2000]. S prvním bodem lze souhlasit, alespoň částečně se jej určitě podařilo naplnit – soukromé vysoké školy nabízejí obory, které jsou často velmi úzce oborově zaměřené (Oceňování majetku, Makléř, Právo v podnikání, Management ICT projektů, Management destinace cestovního ruchu aj.). Co se týče regionálního umístění – 24 ze 45 soukromých vysokých škol sídlí v Praze, 7 v Brně, což znamená, že zhruba 3/4 ze všech SVŠ působí ve dvou největších městech České republiky.

Soukromé vysoké školy často vycházejí více vstříc studentům, kteří z jakéholi důvodu nemohou navštěvovat nebo nemají zájem o klasické prezenční studium a využívají tedy nabídky kombinovaného studia. Podle *Výroční zprávy o činnosti vysokých škol za rok 2009* [Česko, 2010b] studovalo v prezenční formě na soukromých vysokých školách 56 357 studentů, v kombinované 36 143, což je 39% všech studentů na SVŠ. Pro srovnání na veřejných vysokých školách studovalo 333 580 studentů v prezenční formě, 80 357 v kombinované, což je 19%.

S problematikou soukromého školství je také často spojena otázka, zda jsou soukromé vysoké školy lepší než veřejné a zda kvalita výuky odpovídá získanému titulu. Zda si tento titul studenti pouze „nekoupili“. Na soukromé vysoké školy se většinou hlásí studenti, kteří neuspěli v přijímacím řízení na veřejné vysoké školy, a následná úspěšnost přijetí těchto studentů na soukromou VŠ se rovná téměř 100%, což by mohlo vést k domněnce, že „studijní nedostatky jsou tolerovány“ [Jsou lepší veřejné nebo soukromé vysoké školy, 2005]. Na druhou stranu se soukromé vysoké školy brání argumentem, že *jejich absolventi jsou zároveň jejich vizitkou, a že si nemohou záměrně budovat špatnou pověst* [Jsou lepší veřejné nebo soukromé vysoké školy, 2005]. Vždy asi bude záležet na konkrétní vysoké škole a jejím vedení, jaký má k výuce a svým studentům přístup. Obecně veřejnost většinou netuší nebo nemá povědomí o tom, že na soukromých vysokých školách učí ti samí profesori a lektori, jako na vysokých školách veřejných. Zároveň je ale také pravda, že většinou zde nejsou na plný pracovní úvazek, ale vyučují zde pouze několik hodin týdně, ne-li měsíčně. Vzniká tak otázka, zda jsou tím pádem schopni zajistit dostatečné podmínky a prostor pro výuku a vzdělávání studentů, pro konzultace a vedení bakalářských a magisterských prací, pro výzkum a vědeckou činnost – zda to prostě není jenom vedlejší práce (s vyšším platovým ohodnocením), ve které tato krátká časová dotace znemožňuje vlastní náplň pedagogické činnosti a ve které se díky tomu projevuje neznalost celkových poměrů na škole.

2.3. Vysokoškolské knihovny

Aby vysoké školy mohly plnit svoji funkci danou ze zákona, je pro jejich činnost nepostradatelná knihovna – univerzitní, fakultní, ústavní – která dokáže pomoci studentům, pedagogickému sboru, resp. celé akademické obci v jejich studiu, dalším vzdělávání a odborné činnosti. Zákon o vysokých školách nestanovuje povinnost vysoké školy zřídit knihovnu; informační a přístrojové zabezpečení je ale součástí posuzování žádosti o udělení akreditace studijního programu ze strany akreditační komise.

1. Skladba neperiodické literatury musí odrážet stav vývoje oboru a oborů příbuzných alespoň za posledních pět let a tento fond musí být přístupný. Skladba periodické literatury musí zahrnovat alespoň stěžejní tituly daného

oboru a tento fond musí být alespoň za posledních 5 let přístupný prezenčně. Studenti musejí mít přístup nejen k české, ale i cizojazyčné odborné periodické i neperiodické literatuře. Pokud existují v oboru elektronické databáze, musí být k dispozici alespoň nejvýznamnější z nich.

2. Musí být zajištěna dostupnost studijní literatury, která je uváděna v anotacích jednotlivých předmětů pro studenty, a to alespoň pro povinné a povinně volitelné předměty, včetně mezinárodně uznávané literatury.

[Akreditační komise Česká republika, 2011b]

Knihovní zákon (zákon č. 257/2001 Sb.) definuje knihovnu jako:

„...zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby vymezené tímto zákonem, a které je zapsáno v evidenci knihoven.“ [Česko, 2001a].

V původní verzi zákona ze dne 29. června 2001 bylo uvedeno, že veřejné knihovnické a informační služby (VKIS) mohou být knihovnou poskytovány až ode dne jejího zápisu do evidence knihoven vedené Ministerstvem kultury ČR (dále MK ČR), což ve znění pozdějších předpisů již povinné není: VKIS mohou knihovny poskytovat i bez zápisu na MK ČR, zápisem ale získají určité výhody, především možnost požádat o dotace ze státního rozpočtu, být zastupovány Národní knihovnou ČR při jednání s kolektivními správci autorských práv a začlenit se do národního systému knihoven.

System knihoven tvoří:

- a. Národní knihovna České republiky (dále jen "Národní knihovna"), Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Moravská zemská knihovna v Brně, zřízené Ministerstvem kultury ČR (dále jen "ministerstvo"),
- b. krajské knihovny, zřízené příslušným orgánem kraje,
- c. základní knihovny, zřízené příslušným orgánem obce,
- d. specializované knihovny

V knihovním zákoně není vytvořena samostatná kategorie pro vysokoškolské knihovny, evidují se proto většinou jako knihovny základní se specializovaným fondem nebo knihovny specializované. V roce 2004 bylo 11 vysokoškolských

knihoven zaevidováno jako knihovny základní se specializovaným fondem a takéž 11 jako knihovny specializované [Prochásková & Ramajzlová, 2004]. Základní rozdíl mezi těmito dvěma typy knihoven je ve vymezení povinností – základní knihovna nemá žádné povinnosti vůči systému VKIS [Prochásková, 2002], kdežto u specializované knihovny je v zákonu uveden výčet jejích povinností. Definice obou typů knihoven je uvedena v paragrafu 12 a 13 knihovního zákona.

§ 12

Základní knihovna

- (1) Základní knihovna je knihovnou s univerzálním knihovním fondem nebo se specializovaným knihovním fondem.
- (2) Základní knihovna je součástí systému knihoven vykonávající informační, kulturní a vzdělávací činnosti.

§ 13

Specializovaná knihovna

- (1) Specializovaná knihovna je knihovnou se specializovaným knihovním fondem.
- (2) Specializovaná knihovna je součástí systému knihoven vykonávající koordináční, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti, v jejichž rámci zejména
  - a. spolupracuje s Národní knihovnou při zpracování národní bibliografie a při zpracování souborného katalogu,
  - b. zpracovává a zpřístupňuje tematické a oborové bibliografie a databáze,
  - c. ve spolupráci s Národní knihovnou plní funkci centra meziknihovnických služeb v oblasti své specializace,
  - d. spolupracuje s knihovnami v oblasti své specializace při zavádění nových technologií v oblasti zajištění veřejných knihovnických a informačních služeb.

[Česko, 2001a]

2.3.1. *Knihovny SVŠ a členství v oborových organizacích*

Jestliže samy knihovny veřejných vysokých škol řeší problém evidence, dalo by se říci, že knihovny soukromých vysokých škol jsou ještě v daleko horším postavení a vyvstává řada otázek, na něž nelze jednoznačně odpovědět. Vztahuje se na knihovny SVŠ vůbec knihovní zákon?

V samotném názvu knihovního zákona se objevuje „provozování veřejných knihovnických a informačních služeb“. V prvním paragrafu – Předmět úpravy stojí:

- (1) Tento zákon upravuje systém knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby a podmínky jejich provozování.
- (2) Tento zákon se nevztahuje na knihovny provozované na základě živnostenského oprávnění.

Dají se tedy služby knihoven soukromých vysokých škol považovat za veřejné? Na Ministerstvu kultury je v současné době zaevidováno 11 knihoven soukromých vysokých škol. Jedná se o tyto školy:

- Bankovní institut vysoká škola, a. s.
- Metropolitní univerzita Praha, o.p.s.
- Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.
- Rašínova vysoká škola s.r.o.
- Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s.
- Vysoká škola finanční a správní, o.p.s.
- Vysoká škola Karla Engliše v Brně, a. s.
- Vysoká škola Karlovy Vary, o.p.s.
- Vysoká škola logistiky o.p.s.
- Vysoká škola zdravotnická, o.p.s.
- Západomoravská vysoká škola Třebíč, o.p.s.

Knihovní zákon se vztahuje pouze na knihovny, které jsou registrované u MK ČR – registrace není povinná. Proč jsou tedy některé knihovny SVŠ zaevidovány a některé ne? Podle dostupných údajů má většina soukromých vysokých škol svojí knihovnu, nebo v jejím rámci funguje něco jako informační centrum nebo odpovídající organizační útvar. Zaevidování tedy záleží na zaměstnancích a vedení školy, důvodem není neexistence knihovny. Zaměstnanci knihoven soukromých

vysokých škol podle uvedených informací na internetových stránkách jednotlivých SVŠ často dosáhli akademického titulu. Nevím, zda v oboru Informační studia a knihovnictví, samotné vysokoškolské vzdělávání je dle mého názoru dobrým předpokladem pro iniciativu a zájem o knihovnu – tím pádem i o evidenci u MK ČR, která knihovně může přinést řadu výhod. Z toho vyplývá, že rozvoj knihovny u soukromých vysokých škol závisí především na dobré vůli a ochotě vedení SVŠ, což mohu z vlastní zkušenosti potvrdit.

Jako jeden z důvodů evidence se u veřejných knihoven uvádí možnost získání grantových prostředků od Ministerstva kultury ČR. Knihovny soukromých vysokých škol pravděpodobně ale nemohou svým zaevidováním doufat v získání dotace od MK ČR, na to je české prostředí stále příliš rigidní. Hlavním důvodem evidence je tedy pravděpodobně vůbec možnost začlenit se do systému knihoven a navázat kontakty s knihovnami podobného zaměření a předávat si zkušenosti, konzultovat případné problémy, činnost, aktivity nebo jen mít povědomí o tom, jak to vypadá a funguje jinde. Díky evidenci by se knihovny SVŠ také mohly zapojit do konsorcií vznikajících například na podporu přístupu k informačním elektronickým zdrojům apod.

V České republice aktivně působí několik knihovnických organizací. Oblasti vysokoškolských knihoven se týká především Asociace knihoven vysokých škol České republiky (dále AKVŠ) a Klub vysokoškolských knihovníků při Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky (dále SKIP).

Asociace knihoven vysokých škol České republiky

Asociace knihoven vysokých škol ČR byla založena na ustanovující konferenci v roce 2002. Jejím hlavním cílem je zastupovat vysokoškolské knihovny, prosazovat jejich zájmy a vytvořit společnou institucionální základnu. Současnou předsedkyní je Mgr. Iva Prochásková, asociace sídlí v areálu ČVUT v Praze 6 – Dejvicích.

AKVŠ má 23 institucionálních členů, všechno jsou bez výjimky veřejné vysoké školy. Členem není ani jedna soukromá vysoká škola. Dle stanov může být členem AKVŠ „*každá právnická osoba akreditovaná v oblasti vysokoškolského vzdělávání v ČR, jejíž organizační součástí jsou knihovny nebo jim funkčně odpovídající organizační útvar*“ [Asociace knihoven vysokých škol, 2011]. Toto prohlášení rozhodně nevylučuje členství soukromých vysokých škol. Potvrzuje to i Zápis

ze 3. výroční konference AKVŠ: „*Delegát MU (RNDr. Bartošek – Masarykova Univerzita) vznesl dotaz na možnost přijímání členů ze sféry soukromých veřejných škol. Stanovy AKVŠ to umožňují, z diskuse vyplynulo, že rozšíření AKVŠ o tyto členy by mělo vyplynout z jejich konkrétního zájmu.*“ [Asociace knihoven vysokých škol, 2005]. O dva roky později, tj. v roce 2007, byl ve sborníku semináře Elektronické služby ve znalostnej společnosti zveřejněn příspěvek Barbory Ramajzlové „*Koordinace a spolupráce: úloha AKVŠ*“ Zde se mj. píše: „*Účast soukromých vysokých škol byla zvažována, ale vzhledem k tomu, že samy výrazný zájem neprojevily, není rozšiřování AKVŠ zatím plánováno.*“ [Ramajzlová, 2007].

Mohou být SVŠ členem AKVŠ? Podle uvedených dokladů to vypadá, že ano, že se knihovny SVŠ mohou stát členem, ale pravděpodobně nemají zájem. Vystává tedy otázka, co je příčinou tohoto nezájmu ze strany soukromých vysokých škol. O této příčině se lze jen dohadovat. Jedním z možných důvodů je možná výše členského poplatku, která činí 10 000 Kč za rok. Záleží na každém, co považuje za prioritní a za co je ochoten zaplatit; zda mu vynaložené peníze ve výsledku (ne)přinesou větší užitek. Zároveň je také pravda, že knihovny SVŠ nejsou více motivovány za strany AKVŠ, aby usilovaly o členství. Hlubší zkoumání této problematiky ale není předmětem této práce.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR byl založen v roce 1968, v roce 1970 ale došlo k jeho rozpuštění a jeho činnost byla obnovena v roce 1990.

- SKIP je dobrovolnou profesní a stavovskou organizací knihovníků a informačních pracovníků, která má charakter občanského sdružení.
- Posláním SKIP je usilovat o soustavné zvyšování úrovně knihovnické a informační práce a s tím spojené prestiže oboru a o to, aby ze strany státu, zřizovatelů knihoven a informačních institucí byly vytvářeny příznivé podmínky pro jejich rozvoj a činnost.
- SKIP sdružuje na 1 420 členů a je organizován na regionálním principu. Má 11 regionálních výborů. Po odborné linii zajišťují činnost sekce (veřejných knihoven, vzdělávání, zaměstnavatelská), kluby (dětských knihoven, školních knihoven, vysokoškolských knihovníků, frankofonní, klub lékařských knihoven) a komise (ediční, pro zahraniční styky)

[Svaz knihovníků a informačních pracovníků, 2011]

V rámci SKIPu působí Klub vysokoškolských knihovníků, což je neformální dobrovolná skupina jednotlivců, kteří chtějí spolupracovat a vyměňovat si zkušenosti ohledně každodenní práce a problémů, se kterými se setkávají. Ke dni 15. 5. 2011 má 83 členů, ze strany soukromých vysokých škol je členem knihovna Vysoké školy Karlovy Vary, o.p.s. a knihovna Bankovního institutu Vysoké školy, a.s. Oproti členství v AKVŠ nemůže v tomto případě hrát roli ani výše členského příspěvku, jelikož individuální člen platí 400 Kč za rok.

Jaké jsou tedy důvody pro tak malou angažovanost ze strany soukromých vysokých škol a jejich knihoven? Lze uvažovat o dvou protikladných extrémech. První, že se soukromé knihovny cítí natolik speciální a výjimečné a „nadřazené“ veřejným knihovnám, že s nimi nechtějí navazovat spolupráci. Naopak druhý případ se týká veřejných vysokoškolských knihoven – ty možná do svých řad nechtějí přijímat soukromé knihovny ze stejného důvodu: stále je v českém prostředí zažitá představa, že soukromé vzdělávání nedosahuje takových kvalit a úrovně jako veřejné a že je pouze „zaplacené“, jak již o tom bylo pojednáno výše. Ani jeden extrém nebude zjevně pravdivý, proto by tento fenomén stál za detailnější rozbor a diskuzi, která nebyla v České republice doposud pořádně zahájena.

3. Informační gramotnost

Dnešní společnost klade stále větší nároky na jednotlivce – na jeho schopnost aktivně se zapojit do jejího utváření, vyznat se v nepřehledném množství informací a vybrat z nich takové, které jsou v dané chvíli relevantní pro řešení daného problému, ať už z profesního nebo osobního hlediska. Dnešní společnost vyžaduje práci s informačními a komunikačními technologiemi, především s počítačem a internetem a přizpůsobování se převratnému vývoji v této oblasti. Vyžaduje schopnost porozumět se nejenom v mateřském jazyce, ale především v jazyce světovém, kterým je v současné době ve stále větší míře angličtina. Vyžaduje uvědomělý přístup k informacím – jejich využívání podle všech legislativních a etických norem. Ve výčtu by se dalo pokračovat, ale toto byl hlavní přehled požadavků na jedince žijícího v 21. století, který chce využívat všech výhod a možností, které mu dnešní společnost nabízí.

Člověk se ale rodí jako nepopsaný list papíru, jak již v 17. století konstatoval John Locke, a učí se v průběhu celého života. Zmíněné požadavky, nároky a schopnosti si osvojuje během celého života, je to nekončící proces. Na základě vlastních rozhodnutí a chyb získává cenné zkušenosti, které se přetvářejí ve schopnosti a znalosti. Učí se také ze zkušeností druhých, z jejich know-how, které se mu snaží předat. Hlavním zprostředkovatelem je z hlediska získávání základních společenských a mravních hodnot rodina, a poté škola, která se snaží systematicky budovat znalostní základnu člověka, od které se může odpíchnout a pokračovat dál v dalším samostatném rozvoji.

Dříve byl za gramotného považován takový člověk, který uměl číst a psát. To platí stále. Základní definicí gramotnosti ale není jenom znalost čtení a psaní, ale také znalost nebo vzdělání v určitém oboru nebo oblasti. Kromě gramotnosti jako zastřešujícího pojmu se rozlišuje také gramotnost počítačová, čtenářská, finanční, kulturní a dnes, právě v době informační, znalostní a učící se společnosti, tolik skloňovaná gramotnost informační.

„K dosažení informační gramotnosti musí být jedinec schopen rozeznat, kdy potřebuje informace, a dále je vyhledat, vyhodnotit a efektivně využít. Informačně gramotní lidé se naučili, jak se učit. Vědí, jak se učit, protože vědí, jak jsou znalosti pořádány, jak je možné informace vyhledat a využít je tak,

aby se z nich další mohli učit. Jsou to lidé připravení pro celoživotní vzdělávání, protože mohou vždy najít informace potřebné k určitému rozhodnutí či k vyřešení daného úkolu.“⁶

[IVIG, 2010]

Obrázek č. 1: Mezinárodní logo informační gramotnosti [UNESCO, 2009]

3.1. Historický vývoj

Poprvé pojem informační gramotnost (dále IG) použil Paul Zurkowski v roce 1974. Za informačně gramotné považoval jedince „*připravené používat informační zdroje při práci, kteří se naučili jak využívat širokou škálu technik a informačních nástrojů stejně jako primární zdroje při řešení problému*“ [Landová, 2000].

Samotnému označení informační gramotnost předcházely, a stále se s různým významem a měrou intenzity používají označení jako počítačová gramotnost, digitální gramotnost, knihovní gramotnost, bibliografické instrukce, knihovní instrukce, vzdělávání uživatelů, trénink informačních schopností, celoživotní učení, informační hledání a mnohé další (viz Příloha č. 3 Frekvence používání termínů souvisejících s informační gramotností) [Pinto, 2010].

Informační gramotnost a vzdělávání se od počátku vztahovaly především ke knihovnám a knihovníci je pojali jako jednu ze svých prioritních oblastí. Důležitost informačního vzdělávání si vysokoškolské a odborné knihovny uvědomily již na přelomu 70. – 80. let 20. století. Vytvářely se první definice a v důsledku rozvoje informační a výpočetní techniky se jevílo jako nezbytné pořádat kurzy na podporu informační gramotnosti a celkově se podílet na informačním vzdělávání. V 80. letech byla IG vnímána jako „*propast, která odděluje informačně vzdělané,*

---

⁶ Překlad definice informační gramotnosti od American Library Association z roku 1989 zveřejněný na stránkách Odborné komise IVIG

kteří vědí jak a kdy užívat tyto technologie a činí tak s lehkostí, od těch tzv. informačně naivních, kteří informační technologie využívat neumí a mají tak značně omezený přístup ke zdrojům znalostí“ [Landová, 2000].

Od poloviny 80. let se celosvětově zvyšuje zájem o informační gramotnost a informační vzdělávání. Nejdříve v anglicky mluvících zemích, odkud se tento trend rozšířil i do dalších částí světa. Vznikaly definice IG, na které se navazovalo i v dalších letech. Pozornost se také věnovala postavení informační gramotnosti v informační společnosti a jejímu vztahu k obecné gramotnosti jako takové. Byly kladeny otázky, co to vůbec znamená být v informační společnosti informačně gramotný a jaká je role IG. Vysokoškolské knihovny začaly přehodnocovat svou roli a vzdělávací programy; nastal posun od knihovní gramotnosti ke gramotnosti informační. Začal být kladen větší důraz na vzdělávací funkci knihovny [Behrens, 1994].

V roce 1989 byla publikována zpráva Komise pro informační gramotnost ALA (ALA Presidential Committee on Information Literacy), která zdůrazňovala důležitost IG a nového modelu učení založeného na informačních zdrojích. Na základě této zprávy bylo založeno Národní fórum pro informační gramotnost (National Forum on Information Literacy) ve Spojených státech amerických, které funguje dodnes. Sdružuje více než 93 amerických i mezinárodních organizací podporujících zvyšování povědomí o informační gramotnosti jako klíčové dovednosti jednadvacátého století.

Od 90. let a především s nástupem nového tisíciletí se zdůrazňuje nutnost začleňování informačního vzdělávání do vzdělávacího procesu, nejenom vysokých škol, ale také škol středních a základních; informační vzdělávání by mělo procházet celým školským systémem. Cílem už není naučit studenty jenom základní principy vyhledávání a získávání informací, směřuje se k učicímu procesu – lidé se budou schopni sami učit v průběhu celého života, resp. si osvojí základní učící dovednosti (to, jak se mají správně a efektivně učit) a budou schopni řešit problémy a dělat rozhodnutí na základě informací, které sami dokáží najít, ohodnotit a především kreativně použít podle aktuální situace.

„I now understand that education is about being empowered to learn rather than about being dependent on the teacher for acquiring knowledge and skills.“

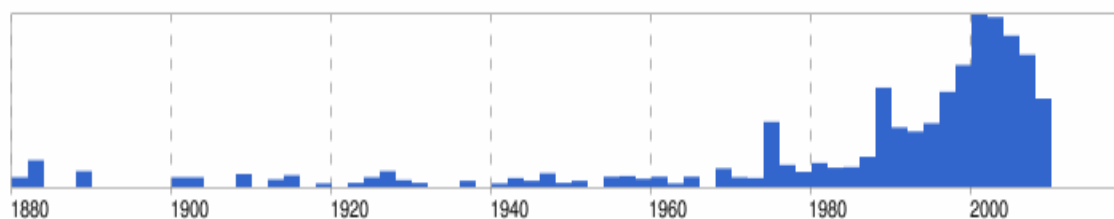
[Bruce, 2003]

Zvyšující se zájem o informační gramotnost dokládají i následující grafy vytvořené pomocí funkce Timeline, kterou nabízí vyhledávač Google (i s přihlédnutím k výhradám vůči Googlu a jeho použití pro akademické účely). Jedná se o zajímavý nástroj, který lze použít pro ilustraci „zájmu“ o dané téma v určitém časovém období. Bohužel z něj nelze vyvozovat žádné podložené závěry, jelikož nejsou uvedeny žádné parametry, měřítka, ani přesný způsob, jakým jsou grafy vytvářeny. Po vyhledání určitého pojmu je v levé nabídkové liště funkce Timeline, která následně vytvoří graf. Uvedené frekvence se pravděpodobně vztahují k počtu výskytu daného pojmu v dokumentech, které jsou indexovány Googlem. U každého grafu je uveden počet dokumentů nalezených volně na internetu a pro srovnání v Google Scholar.

Frekvence výskytu pojmu „information literacy“, resp. množství dokumentů obsahující pojem „information literacy“. V letech 1880 – cca 1970 jde částečně o informační šum, počátky informační gramotnosti ale správně (jak naznačuje graf) spadají do první poloviny 20. století, kdy vznikaly první koncepty již zmiňovaných pojmů knihovní gramotnost, bibliografické instrukce apod., na které navazuje informační gramotnost.⁷ Počet dokumentů nalezených volně na internetu je okolo 16 600 000, na Google Scholar 1 180 000.

1880-2009 [Search other dates](#)

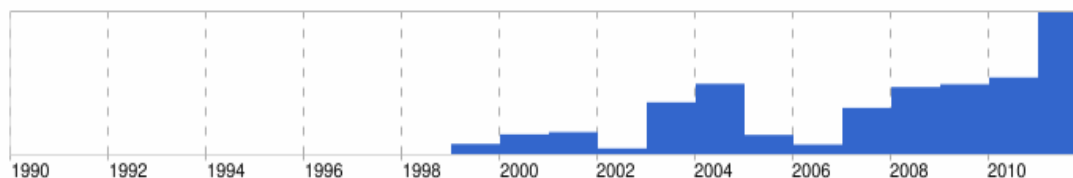
Obrázek č. 2: Graf pro termín „information literacy“

Frekvence výskytu pojmu „informační gramotnost“, představující záležitost čistě České republiky. Od konce 90. let má frekvence stoupající tendenci, což naznačuje i zvyšující se zájem o informační gramotnost a informační vzdělávání v českém

⁷ Graf je do roku 2009 – v době psaní práce Google neumožňoval vytvoření grafu pro termín „information literacy“ až do roku 2011. Graf je převzatý z vlastní dřívější seminární práce napsané v rámci předmětu Rešeršní strategie.

prostředí. Počet nalezených dokumentů volně na internetu je okolo 160 000, na Google Scholar 1 470.

1990-2011 [Search other dates](#)

Obrázek č. 3: Graf pro termín „informační gramotnost“

3.2. Definice informační gramotnosti

Informační gramotnost je pojem, o němž má většina lidí má povědomí, co se pod ním skrývá, i když často dochází ke směřování pojmů informační a počítačové gramotnosti. V odborné literatuře vzniklo mnoho definic informační gramotnosti a stále vznikají nové. Za nejpoužívanější se považuje definice zmíněná v úvodu 3. kapitoly z roku 1989 použitá ve zprávě Komise pro informační gramotnost (Presidential Committee on Information Literacy – American Library Association⁸) [Dombrovská, 2004]. Z této definice vychází mnoho dalších autorů a organizací, které se informační gramotností zabývají, jen ji přizpůsobili své praxi a tomu, jak informační gramotnost a její jednotlivé aspekty vnímají oni. Pro představu uvádím výběr několika definic uspořádaný dle data publikování⁹:

- Informační gramotnost je schopnost získat, ohodnotit a používat informace z různých zdrojů. Informačně gramotní lidé rozpoznají informační potřebu, chápou, že přesné a úplné informace jsou základem pro rozhodování, jsou schopni identifikovat potenciální zdroje informací, vyvíjí úspěšné rešeršní strategie, používají informační zdroje, včetně zdrojů vyžadujících práci s počítačem a dalšími technologiemi, dokáží informace ohodnotit, organizovat a zahrnout je do existujícího souboru vědomostí a uplatňují je k řešení problému a při kritickému myšlení.

[Doyle, 1992]

⁸ Originální znění v angličtině: „Information literacy is a set of abilities requiring individuals to "recognize when information is needed and have the ability to locate, evaluate, and use effectively the needed information“ [ACRL, 2000]

⁹ Autorské překlady originálních textů z angličtiny

- Nový, liberální druh dovednosti, který rozšiřuje znalosti, jak používat počítač a přistupovat k informacím o kritickou reflexi vlastní povahy informací, jejich technické infrastruktury a jejich sociálním, kulturním a filozofickém souvislostem a vlivům.

[Shapiro, 1996]

- Informační gramotnost zahrnuje znalost vlastních informačních potřeb, schopnost identifikovat, vyhledat, ohodnotit, uspořádat a efektivně vytvářet, používat a předávat informace, které se vztahují k určitému problému či tématu; je to základní předpoklad pro možnost aktivní účasti v informační společnosti a je součástí základního lidského práva na celoživotní vzdělávání.

[Pražská deklarace, 2004]

- Informační gramotnost je schopnost rozpoznat, kdy a proč potřebujeme informace, kde je nalezneme, jak je ohodnotit, využívat a dále šířit etickým způsobem.

[CILIP, 2004]

- Informační gramotnost je jádrem celoživotního vzdělávání. Ve všech oblastech života umožňuje lidem efektivně hledat, hodnotit, využívat a vytvářet informace a dosáhnout tak svých osobních, sociálních, pracovních a vzdělávacích cílů. Je to základní lidské právo v digitálním světě a podporuje sociální začleňování všech národů.

[Information literacy, 2009 – Alexandrijská proklamace]

- Informační gramotnost je soubor dovedností potřebných k nalezení, získání, analýze a využívání informací.

[ACRL, 2011]

V českém prostředí je zastřešující organizací definující standardy informační gramotnosti a informační gramotnost jako takovou *Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách (IVIG)*. Na webových

stránkách uvádí, že se hlásí k definici CILIP z roku 2004, která kromě základní definice uvádí také několik schopností/dovedností.

Být informačně gramotný znamená získat znalost a pochopení:

- Informačních potřeb
- Dostupných informačních zdrojů
- Způsobů jak vyhledávat informace
- Potřeby hodnotit výsledky vyhledávání
- Způsobu práce s výsledky jejich využití
- Etiky a odpovědnosti při užívání informací
- Způsobu komunikace a sdílení získaných zjištění a znalostí
- Vedení a spravování získaných výsledků a ujištění

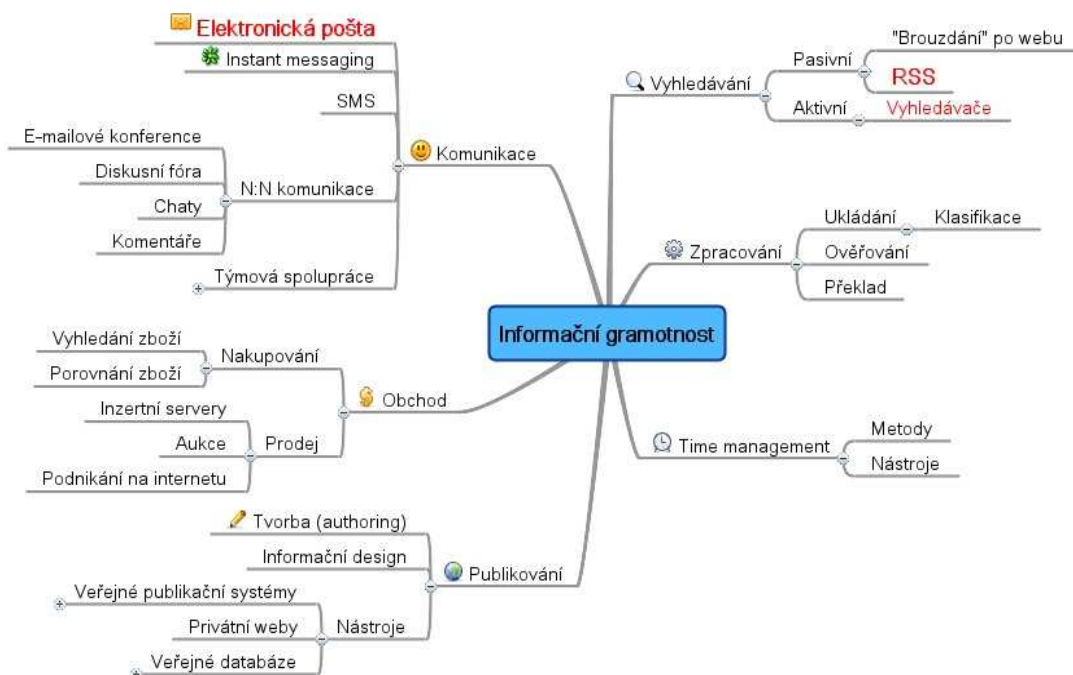
[IVIG, 2010]

V neposlední řadě je zde také definice uvedená v České terminologické databázi knihovnictví a informační vědy (dále TDKIV). TDKIV definuje informační gramotnost jako *schopnost jednotlivce prostřednictvím dostupných informačních metod a technologií vyhledávat, zpracovávat, vyhodnocovat a využívat informace* [Švejda, 2003]. Pro porovnání uvádím také definici počítačové gramotnosti z TDKIV: *Schopnost a dovednost jednotlivce efektivně využívat informační a komunikační technologie* [Planková, 2003b].

Informační gramotnost také znázorňuje myšlenková mapa vytvořená Markem Prokopem v roce 2007¹⁰. Na jeho stránkách je uvedeno „*teoretických definic jsem našel plno, ale z jakých konkrétních dovedností se informační gramotnost skládá, to už ne*“. Detailně tedy rozpracovává oblasti, ve kterých se IG uplatňuje.

---

¹⁰ Jsem si vědoma limitů této myšlenkové mapy a její definice informační gramotnosti. Některé kategorie rozpracovává velmi detailně, některé kategorie jenom výčtově. Ačkoli se nejedná o ověřenou autoritu, je to jediné pojetí tohoto typu informační gramotnosti v českém jazyce, které jsem našla

Obrázek č. 4: Myšlenková mapa informační gramotnosti [Prokop, 2007]

Uvádí i oblasti, ve kterých sám pozoruje sníženou informační gramotnost u uživatelů internetu:

- Odesílají e-maily, které je obtížné zpětně vyhledat, protože jim chybí výstižný předmět nebo se hlavní sdělení nachází v příloze.
- Instant messaging používají pro účely, pro které se mnohem lépe hodí elektronická pošta.
- Nejsou schopni využít zahraniční internetové zdroje, nebo se jich dokonce bojí. V souvislosti s tím je typické upřednostňování čistě českých vyhledávačů před vyhledávači mezinárodními.
- Nepoužívají aktivně (tj. prostřednictvím čtečky či personalizované stránky) RSS a nejspíš ani nevědí, co to je.
- Neznají a nepoužívají žádné prostředky pro ukládání a třídění informací nalezených na webu.
- Pokud na internetu sami publikují, používají cizí obsah neetickým či dokonce nezákonným způsobem a neuvědomují si svou zodpovědnost za publikované informace.

[Prokop, 2007]

Všechny zmíněné definice se ve své podstatě shodují. Informačně gramotný člověk rozpozná, kdy potřebuje informace, dokáže svou informační potřebu identifikovat a pojmenovat, ví, kde by dané informace mohl získat, orientuje se ve světě informačních zdrojů, dokáže vyvinout úspěšné řešeršní strategie, získané výsledky dokáže kriticky posoudit z hlediska jejich relevance a důvěryhodnosti a ve výsledku je dokáže uspořádat a použít se všemi etickými aspekty, které k nim náleží.

3.2.1. *Kompetence a rámce informační gramotnosti*

Z výše uvedených definic vyplývá, že se informační gramotnost vztahuje k určitým schopnostem a dovednostem, díky kterým se lidé lépe orientují v dnešním světě informační společnosti. Informační propast mezi informačně gramotnými a těmi, kteří nemají k informacím přístup nebo s nimi neumí náležitě nakládat, znamená, být částečně vyřazen z aktivní participace v dnešní společnosti a ochromen v profesním růstu. Na základě definic IG a především na základě praktických zkušeností a výzkumů byly definovány základní kompetence a dovednosti, které by měl informačně gramotný člověk/student ovládat. Stejně jako existuje velké množství definic informační gramotnosti, existuje také velké množství definovaných standardů. Většina mezinárodně přijímaných standardů vznikla v anglicky mluvících zemích.

V roce 1998 publikovala **Americká asociace školních knihoven** (AASL: American Association of School Libraries) a **Asociace pro vzdělávací komunikace a technologie** (AECT: Association for Educational Communications and Technology) zprávu *Information literacy standards for student learning: standards and indicators*. Tato zpráva předkládá 9 standardů a 29 ukazatelů rozdělených do třech kategorií (Standardy informační gramotnosti, Standardy samostatného učení, Standardy sociální odpovědnosti)¹¹. Blíže uvádím standardy informační gramotnosti. Student, který je informačně gramotný:

---

¹¹ Detailně jsou uvedeny pouze Standardy informační gramotnosti, ačkoli se druhé dva k IG také vztahují. Úplné znění dostupné na:
http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslarchive/pubsarchive/informationpower/InformationLiteracyStandards_final.pdf

1) přistupuje k informacím účinně a efektivně

Indikátory: rozpozná informační potřebu
uznává, že přesné a komplexní informace jsou základem pro inteligentní rozhodování
formuluje otázky na základě informačních potřeb
identifikuje různé potenciální zdroje informací
používá úspěšné strategie pro lokalizaci informací

2) hodnotí informace kriticky

Indikátory: určuje přesnost, relevanci a úplnost
rozlišuje mezi faktem, úhlem pohledu a názorem
rozpoznává nepřesné a zavádějící informace
vybírá takové informace, které jsou vhodné z hlediska daného problému

3) používá informace přesně a kreativně

Indikátory: organizuje informace z hlediska praktického využití
zařazuje nové informace do vlastní znalostní základny
uplatňuje informace při kritickém myšlení a řešení problémů
vytváří a sděluje informace ve vhodných formátech

[AASL, 1998]

Asociace vysokoškolských a vědeckých knihoven (ACRL: Association of College & Research Libraries) je součástí American Library Association (ALA), se sídlem v Chicagu. Je největší sekci ALA s více jak 12 000 členy. V roce 2000 vydala dokument s názvem *Information literacy competency standards for higher education*. Definuje pět základních standardů a s nimi související výkonnostní ukazatele a výstupy.

Standard 1: informačně gramotný student určuje povahu a rozsah potřebných informací

- výkonnostní ukazatele:

1. informačně gramotný student definuje a formuluje informační potřebu
2. informačně gramotný student zná různé typy a formáty potenciálních zdrojů informací

3. informačně gramotný student zvažuje náklady a přínosy získání potřebných informací
4. informačně gramotný student přehodnocuje povahu a rozsah informační potřeby

Standard 2: informačně gramotný student přistupuje k potřebným informacím efektivně a účinně

- výkonnostní ukazatele:

1. informačně gramotný student vybírá nejvhodnější metody nebo vyhledávací systémy pro přístup k potřebným informacím
2. informačně gramotný student vytváří a používá vhodné a efektivní rešeršní strategie
3. informačně gramotný student získává informace online nebo osobně pomocí různých metod
4. informačně gramotný student v případě potřeby upřesňuje vyhledávání
5. informačně gramotný student organizuje informace a jejich zdroje

Standard 3: informačně gramotný student ohodnocuje informace a jejich zdroje kriticky a vybrané informace zahrnuje do své znalostní základny a systému hodnot

- výkonnostní ukazatele:

1. informačně gramotný student shrnuje a extrahuje hlavní myšlenky ze shromážděných informací
2. informačně gramotný student uplatňuje původní kritéria pro hodnocení jak informací, tak zdrojů
3. informačně gramotný student syntetizuje hlavní myšlenky k vytvoření nových konceptů
4. informačně gramotný student porovnává nové znalosti s předchozími ke stanovení přidané hodnoty, rozporů nebo jiných jedinečných vlastností informací
5. informačně gramotný student se rozhoduje, zda nové znalosti mají dopad na jeho hodnotový systém a případně přijímá opatření na sladění rozdílů
6. informačně gramotný student si pomocí diskuze, odborníků nebo praktických zkušeností ověřuje vlastní porozumění a interpretaci

7. informačně gramotný student určuje, zda by měl být původní dotaz přepracován

Standard 4: informačně gramotný student, samostatně nebo jako člen skupiny, používá informace efektivně k dosažení určitého účelu

- výkonnostní ukazatele:

1. informačně gramotný student používá nové i původní informace k plánování a vytvoření určitých produktů a výkonů
2. informačně gramotný student reviduje proces vývoje produktu nebo výkonu
3. informačně gramotný student efektivně sděluje produkt nebo výkon ostatním

Standard 5: informačně gramotný student chápe mnoho z ekonomické, právní a sociální problematiky týkající se používání informací a využívání informací eticky a legálně

- výkonnostní ukazatele:

1. informačně gramotný student chápe mnohé z etických, právních a sociálně-ekonomických otázek týkajících se informací a informačních technologií
2. informačně gramotný student dodržuje právo, předpisy, institucionální politiku a etiketu související s přístupem a využíváním informačních zdrojů
3. informačně gramotný student bere na vědomí používání informačních zdrojů a sdělování produktů nebo výkonů¹²

[ACRL, 2000]

Standardy informační gramotnosti definovala ve svém konečném návrhu *Guidelines on information literacy for lifelong learning* z roku 2006 také **Sekce pro informační gramotnost IFLA** (The International Federation of Library Associations and Institutions – Information Literacy Section). Informační gramotnost se skládá ze tří základních složek:

1) přístup

- definice a vyjádření informační potřeby
- nalezení informací

---

¹² V originále: The information literate student acknowledges the use of information sources in communicating the product or performance.

2) hodnocení

- ohodnocení informací
- organizování informací

3) použití

- využívání informací
- sdělování a etické používání informací

[Lau, 2006]

Další model požadavků na informační gramotnost vysokoškolského studenta byl vytvořen ve Velké Británii v rámci pracovní skupiny pro informační gramotnost **Společnosti vysokoškolských, národních a univerzitních knihoven** (Society of College, National and Universities Libraries (SCONUL)). Nazývá se *Seven Pillars of Information Literacy* a byl představen v roce 1999 v rámci dokumentu *Information skills in higher education: a SCONUL position paper*. V současné chvíli je to více jak deset let, co byla zpráva publikována a od té doby došlo k velkým změnám, především na poli informačních a komunikačních technologií. Ukázalo se jako nezbytné tento model aktualizovat a přizpůsobit novým podmínkám. V dubnu roku 2011 vydala pracovní skupina pro informační gramotnost aktualizovanou verzi dokumentu s názvem *The SCONUL seven pillars of information literacy, core model for higher education*.

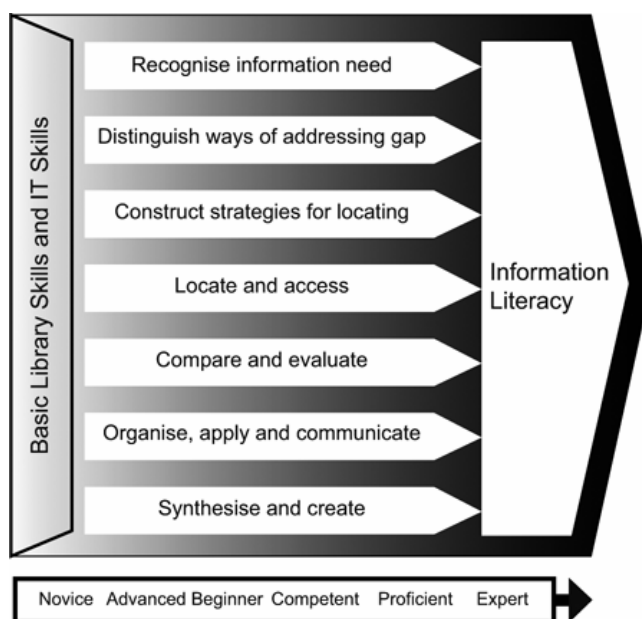
Model z roku 1999

1. schopnost rozpoznat informační potřebu
2. schopnost určit, jak odstranit nedostatek informací
3. schopnost vytvořit vhodné strategie pro nalezení informací
4. schopnost nalézt informace
5. schopnost informace organizovat, používat a sdělovat vhodným způsobem
6. schopnost porovnat a ohodnotit informace získané z různých zdrojů
7. schopnost stavět na existujících informacích a přispívat k vytváření nových

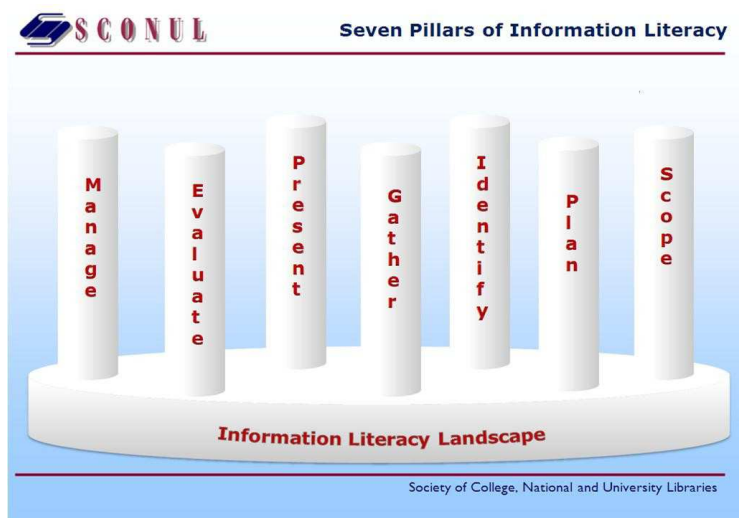
Model z roku 2011

1. identifikovat – schopnost identifikovat osobní informační potřebu
2. rozhled – schopnost posoudit současné znalosti a rozpoznat mezery

3. plánovat – schopnost vytvářet strategie pro nalezení informací a dat
4. shromažďovat – schopnost vyhledat a získat informace dle potřeby
5. hodnotit – schopnost zhodnotit výzkumný proces, porovnat a ohodnotit informace a data
6. spravovat – schopnost organizovat informace profesionálně a eticky
7. prezentovat – schopnost použít získané znalosti: prezentovat výsledky výzkumu, slučovat staré a nové informace a vytvářet nové znalosti a ty dále šířit rozličnými způsoby

Obrázek č. 5: Model informační gramotnosti z roku 1999 [SCONUL, 2011]

Obrázek č. 6: Model informační gramotnosti z roku 2011 [SCONUL, 2011]

3.2.2. Zahraniční aktivity

Ve výčtu různých konceptů informační gramotnosti by se dalo pokračovat ještě velmi dlouho. Vedoucími zeměmi v této oblasti jsou Spojené státy americké, Velká Británie a celkově anglicky mluvící země, jak již bylo zmíněno. Většina zemí si stanovuje vlastní parametry informační gramotnosti a vytváří si vlastní standardy, které ve větší či menší míře vycházejí z výše uvedených. Pro ilustraci uvádím výčet (zcela určitě nekompletní) nejdůležitějších zahraničních aktivit, konferencí, časopisů a organizací v oblasti IG, který může sloužit pro případný hlubší zájem o tuto problematiku. Pro ilustraci je uvedeno také Slovinsko jako zástupce relativně malé, neznámé země, která je ale také činná v oblasti informační gramotnosti, ačkoli dopad této činnosti se projevuje převážně na národní úrovni.

Mezinárodní

- **UNESCO** – aktivity v oblasti informačního vzdělávání
<http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=15886&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html>
- **IFLA** – sekce Information Literacy
<<http://www.ifla.org/en/information-literacy/>>
- **Information Literacy International Resource Directory** – rozcestník, plné texty dokumentů o IG z celého světa
<<http://www.infolitglobal.info/directory/en/>>
- **Journal of Information Literacy**
<<http://ojs.lboro.ac.uk/ojs/index.php/JIL>>

Evropa

- **European Network for Information Literacy (ENIL)**
<<http://enil.ceris.cnr.it/Basili/EnIL/index.html>>
- **European Forum for Information Literacy (EFIL)**
<<http://cf.hum.uva.nl/akb/efil/>>

USA

- **American Library Association (ALA)**
<<http://www.ala.org/>>

- **Association of College & Research Libraries (ACRL)**
<<http://www.acrl.org/>>
- **American Association of School Libraries (AASL)**
<<http://www.aasl.org/>>
- **National Forum on Information Literacy (NFIL)**
<<http://infoilit.org/>>
- **Partnership for 21st Century Skills**
<<http://www.p21.org/>>

Velká Británie

- **Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP)**
<<http://www.cilip.org.uk/>>
- **Society of College, National and University Libraries (SCONUL)**
<<http://www.sconul.ac.uk/>>
- **Librarians' Information Literacy Annual Conference (LILAC)**
<<http://lilacconference.com/>>
- **Information Literacy Website**
<<http://www.informationliteracy.org.uk/>>
- **Information Literacy Weblog**
<<http://information-literacy.blogspot.com/>>

Austrálie a Nový Zéland

- **Australian and New Zealand Institute for Information Literacy (ANZIIL)**
<<http://www.anziil.org/>>
- **Australian Library and Information Association (ALIA)**
<<http://www.alia.org.au/>>

Slovinsko

- **Komisija za razvoj pismenosti**
<<http://pismenost.acs.si/projekti/komisija/>>
- **Nacionalna strategija za razvoj pismenosti**
<<http://arhiv.acs.si/publikacije/NSRP.pdf>>

- **Informační pismenost v vysokém školství – setkání**
<<http://www.biblioblog.si/2011/05/informacjska-pismenost-v-visokem.html>>
- **Informační pismenost – mind map**
<http://e.foi.hr/wiki/blog/Matija_k/files/2009/02/mindmap_literacy.jpg>

3.3. Informační gramotnost a Česká republika

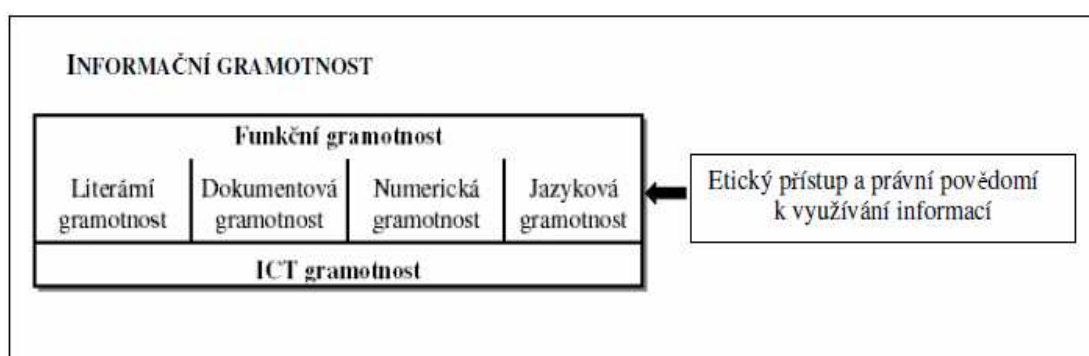
Ani Česká republika nestojí, co do činnosti a aktivit v oblasti informační gramotnosti, pozadu oproti jiným státům. Zastřešující organizaci pro oblast vysokých škol představuje Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách (dále IVIG) pracující v rámci Asociace knihoven vysokých škol ČR. Komise zahájila činnost v roce 2000 nejdříve jako Pracovní skupina pro informační výchovu a informační gramotnost na vysokých školách jakožto pracovní orgán Oborové sekce pro vysokoškolské knihovny Rady vysokých škol [Dombrovská, 2004]. V roce 2002 byla založena Asociace knihoven vysokých škol České republiky a Pracovní skupina se stala jednou z jejích odborných komisí. V současné době (ke dni 31. 5. 2011) má 21 individuálních členů, zastoupeno je 11 vysokých škol a 1 veřejná knihovna (Moravská zemská knihovna). Hlavním cílem komise je podpora informačního vzdělávání a aktivit VŠ knihoven v této oblasti; dále vytváření koncepčních dokumentů sloužících na jedné straně jako podklad pro knihovny a také jako podklad pro jednání na fakultní, univerzitní, popř. státní úrovni při vytváření celkové informační a vzdělávací politiky.

Dokumenty na úrovni veřejné politiky, které se týkají informační gramotnosti, jsou Státní informační a komunikační politika: eČesko 2006, Národní program rozvoje vzdělávání (2001) a Koncepce státní informační politiky (2000) navazující na dokument Státní informační politika z roku 1999. Státní informační politika eČesko se zabývá čtyřmi prioritními oblastmi a jednou z nich je informační vzdělávání. Uvádí, že *„informační vzdělanost je jedním z hlavních podmiňujících faktorů dalšího rozvoje České republiky a prosperity celého národního hospodářství* [Česko, 2006]. Zpráva přikládá obecně informační gramotnosti velkou důležitost, zaměřena je ale především na rozvoj gramotnosti počítačové a vzdělávání v oblasti ICT. Národní program rozvoje vzdělávání hovoří o rozvoji všech složek gramotnosti funkční.

Nereflektuje ve svém znění rozvoj informační společnosti ani důležitost práce s informačními a komunikačními technologiemi [Dombrovská, 2004]. Koncepce státní informační politiky pracuje s pojmy funkční gramotnost, kterou již rozděluje na gramotnost literární, dokumentovou a kvantitativní, a také s pojmem informační gramotnost, kterou chápe ale především jako gramotnost počítačovou. Zdůrazňuje schopnost používat informační a komunikační technologie a využívání informačních zdrojů. Odborná komise IVIG se podílela na přípravě Státní informační a komunikační politiky v rámci poradního Fóra pro informační gramotnost při Ministerstvu informatiky. Po jeho zrušení byly aktivity v oblasti informačního vzdělávání přesunuty na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. S MŠMT ČR komise spolupracovala do roku 2007, dokud fungoval odbor Státní informační politiky ve vzdělávání. Dnes již informační vzdělávání není specificky zmiňováno ve státní politice [Dombrovská, 2010]. Nelze opomenout ani Bílou knihu terciárního vzdělávání (2009), která ale pojmy informační gramotnosti a informačního vzdělávání nezmiňuje.

Odborná komise IVIG publikovala v roce 2008 *Koncepci informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice: doporučující materiál Asociace knihoven vysokých škol ČR*. Tato koncepce by měla sloužit jako podklad pro akademickou obec a vysokoškolské knihovníky, zdůrazňující význam informačního vzdělávání a zvyšování úrovně informační gramotnosti studentů. Vychází z definice informační gramotnosti jako modelu skládajícího se z jednotlivých komponent. Definice byla zveřejněna roku 2004 v článku *Informační gramotnost: teorie a praxe v ČR* (viz [Dombrovská, 2004]) a vychází z mezinárodních projektů IALS (The International Adult Literacy Survey) a SIALS (Second International Adult Literacy Survey). Model IG je v Koncepci znázorněn následovně:

Model informační gramotnosti

Obrázek č. 7: Model informační gramotnosti IVIG [IVIG, 2008]

funkční gramotnost = literární G + dokumentová G + numerická G + jazyková G

informační gramotnost = funkční gramotnost + ICT gramotnost + etický přístup a
právní povědomí k využívání informací

Informační gramotnost se v tomto pojetí skládá ze čtyř složek: literární gramotnost se chápe jako schopnost nalézt a porozumět informaci z textu, dokumentová gramotnost jako schopnost vyhledat a využít přesně definovanou informaci, numerická gramotnost je schopnost pracovat s čísly a jazyková gramotnost jako schopnost porozumění a dorozumění v mateřském i cizím jazyce. ICT gramotnost je schopnost práce s informačními a komunikačními technologiemi a je vždy podporou ostatních složek. Zdůrazněn je také etický přístup v zacházení s informacemi [IVIG, 2008]. Pro lepší pochopení, co se konkrétně skrývá pod jednotlivými složkami funkční gramotnosti, uvádím překlad z angličtiny ze stránek [IALS/SIALS](#):

- Literární gramotnost = znalosti a dovednosti potřebné k pochopení a využití informací získaných z textů, včetně úvodníků, novinových zpráv, básní a beletrie
- Dokumentová gramotnost = znalosti a dovednosti potřebné k nalezení a použití informací obsažených v různých formátech, včetně žádostí o zaměstnání, mzdových formulářů, jízdních řádů, map, tabulek a grafiky
- Numerická gramotnost = znalosti a dovednosti potřebné při aplikování aritmetických operací, samostatně nebo v posloupnosti, na čísla použitá v tištěných materiálech, např. kontrola bankovních účtů, vypočítávání výše spropitného, vyplňování objednávkového formuláře nebo stanovení výše úroků z úvěru na základě údajů z reklamy

Koncepce dále uvádí standardy informačně gramotného vysokoškolského studenta. Informačně gramotný vysokoškolský student

1. je schopen porozumět odborným textům svého studijního oboru, abstrahovat z nich podstatné myšlenky a zároveň sám psát odborné texty s využitím poznatků z informačních zdrojů, které cituje s ohledem na autorský zákon a podle zásad tvorby bibliografických citací

2. zná a sleduje klíčové informační zdroje svého studijního oboru, na základě pokročilých způsobů vyhledávání a s ohledem na právní i morální aspekty této činnosti z nich umí získat relevantní informace a takto vyhledané informace různého typu a formátu organizuje a uchovává pro další využití při své odborné práci
3. využívá prameny numerických a technických informací, vyhledává a zpracovává numerická a technická data a používá je při své odborné práci
4. ovládá mateřský jazyk a dokáže se v něm slovně i písemně vyjadřovat, zná a používá odbornou terminologii svého studijního oboru v mateřském i cizím jazyce, zejména angličtině, na úrovni potřebné k práci s odbornými informačními zdroji a komunikaci v rámci komunity daného oboru
5. používá běžně dostupné informační a komunikační technologie potřebné k vyhledání, získání, zpracování a prezentaci informací (různého typu a formátu), které se týkají jeho studia a odborné práce
6. je si vědom morálních a právních aspektů využívání informací a pracuje s informacemi v souladu s autorskou etikou a autorským právem

Na závěr jsou také v koncepci stanoveny tři prioritní oblasti (1. Komplexní pojetí práce s informacemi, 2. Implementace prvků informačního vzdělávání do výuky na vysokých školách na základě spolupráce knihoven a pedagogů, 3. Zpětná vazba a vliv informačního vzdělávání na služby knihoven) a několik opatření, jak požadovaného stavu dosáhnout.

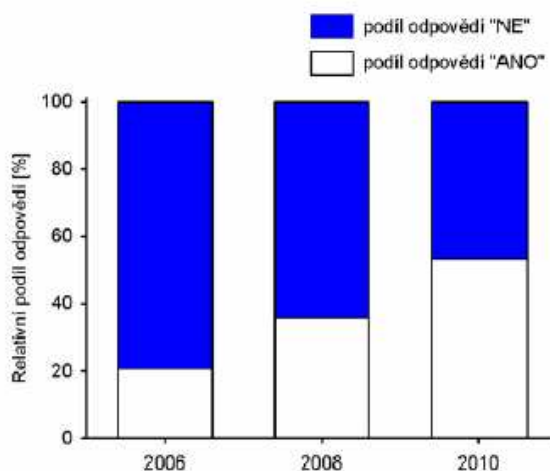
3.3.1. Informační vzdělávání a aktivity v ČR

Informační vzdělávání je definováno podle TDKIV jako „*ucelený formativní proces získávání znalostí, vědomostí a návyků z oborů a disciplín, které se zabývají shromažďováním, zpracováním, uchováváním, zpřístupňováním a využíváním informací (především informační vědy a knihovnictví)*“ [Planková, 2003a].

Zdůrazněn je právě ucelený proces, nejedná se tedy o jednorázovou činnost, která by se měla omezit na uspořádání jedné přednášky nebo semináře, mělo by se jednat o systematickou výchovu práce s informacemi. Aktivity v této oblasti probíhají především na půdě vysokoškolských knihoven. Trendem v zahraničí, který se ale začíná prosazovat i v České republice, i když velmi pozvolna, je zařazování

prvků informačního vzdělávání do výuky. V ideálním případě se jedná o zařazení přímo do curricula, studijního plánu daného oboru a vytvoření samostatného předmětu vyučovaného na bakalářském, magisterském a doktorském stupni, se zvyšující se náročností dle požadavků daného studia. Druhou alternativou je výuka prvků informační gramotnosti v rámci již zavedené přednášky nebo semináře. Vyžaduje to dobrou spolupráci mezi učitelem a knihovníkem a dobrou vůli na obou dvou stranách. Učitel musí být ochoten uvolnit část přednášky nebo jednu (několik) vyučovacích hodin pro knihovníka a především si uvědomovat důležitost informačního vzdělávání. Na druhou stranu knihovník musí být ochoten udělat kompromisy a využít maximálně to, co se mu ze začátku nabízí a brát to jako příležitost pro další jednání, ať už v rámci jiných předmětů nebo na vyšší úrovni právě při prosazování vytvoření samostatného předmětu ve studijním plánu. Nejčastějšími aktivitami jsou stále jednorázové akce nebo blok odborných seminářů pořádaných v knihovně.

V letech 2006, 2008 a 2010 probíhal v ČR průzkum vzdělávacích aktivit vysokoškolských knihoven organizovaný Komisí IVIG. Zde bych odkázala na článek PhDr. Hany Landové, PhD. a Mgr. Zdeňky Cívínové *Aktivity vysokoškolských knihoven v oblasti informačního vzdělávání* publikovaný v roce 2010 v časopise ProInflow. V roce 2006 se průzkumu zúčastnilo 16 knihoven, v roce 2008 14 a v roce 2010 15 knihoven. Z článku vyplývá, že se zvyšuje podíl informačního vzdělávání na vysokých školách, i když většinou stále není zařazeno do dlouhodobého plánu školy. Je také zřizována odborná pozice knihovníka, který je zodpovědný za koordinaci informačního vzdělávání.

Obrázek č. 8: Existence pozice koordinátora informačního vzdělávání
[Landová, 2010]

Nejčastějšími tématy vzdělávacích akcí v knihovnách byly:

Témata vzdělávacích akcí	Počet výskytů
vyhledávání v katalogu (katalozích)	15
služby knihoven obecně	15
vyhledávání v databázích	14
citační rejstříky	14
rešeršní strategie	13
citování	12
psaní odborných textů, DP a BP	11
prevence plagiátorství	11
citační manažery a generátory citací	10
repozitáře VŠKP	7
normy	7
patenty	5
jiná	5

Tabulka č. 3: Témata uskutečněných vzdělávacích akcí ve vysokoškolských knihovnách [Landová, 2010]

Kromě Odborné komise IVIG se informační gramotností zabývá v České republice několik dalších organizací. [Česká informační společnost, o.s.](#) byla založena v roce 1990 a sdružuje osoby působící v oblasti vyhledávání, uchovávání a zpřístupňování informací. Každoročně pořádá konferenci IKI – informace, konkurenceschopnost, inovace. Jednou z jejích odborných sekcí je sekce pro informační vzdělávání, která vznikla za účelem koordinování informačního vzdělávání ve veřejných a školních knihovnách. Snahou je podpora rozvoje informační gramotnosti žáků a studentů, podílí se na tvorbě vzdělávacích programů.

[Společnost pro rozvoj informační gramotnosti](#) (SPRIG) byla založena v roce 2000. Působí jednak jako poradenská, konzultační společnost a poté se podílí na přípravě odborných seminářů a konferencí, např. semináře IVIG.

Seminář IVIG je každoroční odborný seminář pořádaný Odbornou komisí IVIG. Poprvé se konal v roce 2003 a od té doby se pořádá pravidelně ve spolupráci s Ústavem informačních studií a knihovnictví FF UK. Seminář na podobné zaměření pořádá Moravská zemská knihovna od roku 2002 – Informační gramotnost: vědomosti a dovednosti pro život.

Portál pro podporu informační gramotnosti [Infogram](#) byl spuštěn v roce 2009, vznikl za podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Je společným dílem třech vysokých škol: České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), Českého

vysokého učení technického v Praze (ČVUT) a Západočeské univerzity v Plzni (ZČU). Infogram se skládá ze čtyř modulů:

- Pro studenty – garantem ZČU
- Pro vyučující – garantem ČVUT
- Plagiátorství – garantem ČZU
- Zajímavé odkazy – společný modul

Portál slouží jako platforma pro rozvoj IG. Jsou zde dostupné výukové materiály pro studenty, zaměřené především na různé druhy vyhledávání (v katalogích knihoven, v odborných databázích a na internetu), ke každému typu jsou připojena praktická cvičení a testy. Model *Pro vyučující* obsahuje kromě výukových materiálů návody na přípravu vzdělávacího kurzu a didaktické a metodické materiály pro vzdělávání dospělých. Důležité je zdůraznit, že portál je zaměřen především na vysokoškolské studenty a celoživotní vzdělávání. Sekce *Plagiátorství* definuje zásady vědecké práce, objasňuje, co je to citační etika, jaké jsou citační normy a také informuje o plagiátorských kauzách v České republice (studentů i akademických pracovníků). Sekce *Zajímavé odkazy* obsahuje odkazy na výukové programy, grantové možnosti, konference, diskuzní fóra a blogy aj.

Relativně nejnovějším projektem v oblasti informačního vzdělávání je projekt [NAKLIV](#) (Národní klastr informačního vzdělávání). Řešitelem je od roku 2009 Kabinet knihovnictví a informačních studií FF MU, který získal dotace v rámci operačního programu Evropské unie „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“. Hlavním cílem projektu je *„ustanovení neformálního partnerství institucí, které se zabývají problematikou informačního vzdělávání a rozhodly se těžit ze vzájemné spolupráce. V rámci projektu vznikne moderní prostředí pro komunikaci a vzdělávání nepedagogických pracovníků /knihovníků/, akademických pracovníků a doktorandů. Bude podpořena efektivní spolupráce, začne fungovat vzájemné sdílení materiálů a výměna poznatků z praxe mezi spolupracujícími institucemi“* [NAKLIV, 2009].

Zvyšování informační gramotnosti obyvatel je také jedním z cílů portálu o českých knihovnách [Knihovny.cz](#). Projekt je řešen od roku 2004 v rámci Národní knihovny ČR. Podílí se na něm také Městská knihovna v Praze, Městská knihovna v Prostějově, Knihovna Matěje Josefa Sychry Žďár nad Sázavou, Městská knihovna v Třebíči a Národní technická knihovna. Portál je určen pro širokou laickou (neknihovnickou) veřejnost, informuje o knihovnách a službách, které nabízejí.

Informačnímu vzdělávání bylo věnováno jedno číslo odborného recenzovaného časopisu ProInflow (2010, roč. 2, č. 2 – Informační vzdělávání a informační gramotnost) a převážně na počítačovou gramotnost je zaměřen časopis Journal of technology and information education vydávaný od roku 2009 Univerzitou Palackého v Olomouci.

Existují také dvě diskusní skupiny zaměřené na informační vzdělávání a vysokoškolské knihovny:

- VYSKA – list pro koordinaci vysokoškolských knihoven Oborové sekce VŠ knihoven Rady VŠ
- VYCHOVA – uzavřená, nemoderovaná konference určená pro členy Odborné komise IVIG

Vysokoškolské knihovny také často připravují vlastní vzdělávací kurzy, které jsou ve velké míře zpřístupněny volně na internetu. Částečný seznam je dostupný na webových stránkách [Odborné komise IVIG](#).

Tato kapitola sloužila jako uvedení do problematiky informační gramotnosti. Představuje spíše přehledový materiál než komplexní analýzu, která není cílem této diplomové práce. O informační gramotnosti bylo publikováno mnoho prací a odborných článků v české a zahraniční literatuře, je jí věnováno i několik vysokoškolských prací, včetně disertačních. Stále je zde ale velký prostor pro další zkoumání, případní zájemci mohou brát tuto kapitolu jako základ pro detailnější rozbor.

4. Informační gramotnost studentů soukromých vysokých škol

Následující kapitoly představují praktickou část diplomové práce. Hlavním obsahem je dotazníkové šetření, které bylo uskutečněno na čtyřech soukromých vysokých školách v České republice na podzim roku 2009. Vždy jsou představeny jednotlivé školy a jejich knihovny a následně výsledky průzkumu. Pro účely výzkumu byl použit dotazník (s menšími úpravami, viz dále), který vytvořila Odborná komise IVIG pro dotazníkové šetření Informační gramotnost vysokoškolských studentů provedené v letech 2004 a 2005 na veřejných vysokých školách. Záměrně byl použit stejný dotazník, aby výsledky mohly být porovnatelné a dále využitelné.

4.1. Průzkumy informační gramotnosti IVIG

Pilotní průzkum informační gramotnosti vysokoškolských studentů realizovala Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách s podporou AKVŠ v letech 2004 a 2005. Průzkum vycházel z definice informační gramotnosti vytvořené Odbornou komisí IVIG. Cílem průzkumu bylo:

- připravit a vyzkoušet průzkum stavu IG na vysokých školách různého oborového zaměření
- získat argumenty pro informační vzdělávání
- získat přehled o stavu informační gramotnosti studentů
- sledovat vývoj stavu informační gramotnosti studentů

[Tichá, 2007b]

Průzkumu se v prvním kole zúčastnily tři vysoké školy, resp. fakulty: Masarykova univerzita v Brně – Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Biologická fakulta, České vysoké učení technické – Fakulta strojní.

Druhé kolo proběhlo na pěti vysokých školách: Vysoká škola ekonomická v Praze, Univerzita v Pardubicích, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Masarykova univerzita v Brně – Fakulta sociálních studií, Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta

Cílovou skupinou byli studenti zaregistrovaní v univerzitních (fakultních) knihovnách. Respondenti byli vybráni metodou náhodného výběru z databáze registrovaných uživatelů knihovny. Na jejich emailovou adresu byl zaslán email s žádostí o vyplnění dotazníku v elektronické formě. Celkem bylo osloveno 2400 respondentů, přičemž návratnost byla 48% (1174 vyplněných dotazníků) [Tichá, 2007a]. Na základě výsledků průzkumu byla následně navržena Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách.

Dotazník obsahoval celkem 40 otázek rozdělených na:

- základní údaje o studentovi (např.: na jaké univerzitě, jaký obor a kterým rokem studujete?)
- dotazy na způsob, četnost a úroveň využívání informací (např.: jak často navštěvujete knihovnu, absolvoval jste kurz zaměřený na vyhledávání informací?)
- 5 sad otázek podle modelu definice (např.: používáte ke studiu i jiné informační prameny, než učebnice, jak často píšete odborné texty, citujete použité informační prameny, ovládáte odbornou terminologii svého oboru?)

[Tichá, 2007a]

Byly stanoveny dvě základní hypotézy:

1. Informačně gramotný student dosahuje alespoň 70 procentních bodů ve všech složkách informační gramotnosti
2. Kurzy práce s informacemi zvyšují úroveň informační gramotnosti vysokoškolských studentů

[Dombrovská, 2005]

První hypotéza nebyla potvrzena. Studenti dosáhli průměrného počtu 53 bodů, přičemž nejslabší složkou informační gramotnosti byla gramotnost dokumentová (40b.). Nejvíce procentních bodů získala ICT gramotnost (72b.). Druhá hypotéza se jednoznačně ukázala jako platná. Absolventi různých kurzů práce s informacemi prokázali vyšší úroveň informační gramotnosti [Tichá, 2007a]. K dispozici bohužel nejsou kompletní výsledky z těchto dvou průzkumů, pouze souhrnná statistika

zveřejněná v několika článcích a také v Koncepci informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice na stránkách Odborné komise IVIG.

Kromě tohoto výzkumu informační gramotnosti studentů realizovala Odborná komise IVIG také výzkum mezi vysokoškolskými knihovníky o informačním vzdělávání na vysokých školách. Dotazníkové šetření proběhlo v roce 2008. Stejný dotazník byl předložen vedoucím zaměstnancům knihoven SVŠ také v rámci výzkumu této diplomové práce. Výsledky jsou součástí jednotlivých případových studií SVŠ. Kompletní znění dotazníku viz Příloha č. 6.

4.2. Metodologie vlastního výzkumu

Dotazníkové šetření bylo realizováno ve dnech 16. 11. 2009 – 20. 12. 2009. Proběhlo ve čtyřech knihovnách soukromých vysokých škol. Byly vybrány SVŠ s různým zaměřením se sídlem v Praze (Metropolitní univerzita Praha, Vysoká škola finanční a správní, Vysoká škola zdravotnická) a byla zvolena také Vysoká škola Škoda Auto se sídlem v Mladé Boleslavi. Cílovou skupinou byli studenti registrovaní ve vysokoškolské knihovně. Pro účely výzkumu byl použit dotazník vytvořený Odbornou komisí IVIG. Byl ponechán v původním znění, kromě dvou otázek:

- otázka č. 6: Jakou vysokou školu studujete?

a) MU   b) JČU   c) ČVUT

- odpovědi byly změněny na:

- a) Metropolitní univerzita Praha
- b) Vysoká škola finanční a správní
- c) Vysoká škola Škoda Auto
- d) Vysoká škola zdravotnická

- otázka č. 7: Jakou fakultu?

- tato otázka byla vynechána

Dotazník se skládal celkem z 39 otázek (výsledná podoba dotazníku viz Příloha č. 5). Respondenti měli z možných odpovědí označit pouze jednu, a kde to bylo možné vypsát odpověď slovy nebo čísly.

4.2.1. Hypotéza

Základní hypotéza byla formulována v následujícím znění:

„Studenti mají malé povědomí o EIZ dostupných v knihovně“

Stanovila jsem také několik dílčích hypotéz:

- Citační etiku dodržuje minimálně 90% studentů
- Studenti ovládají anglický jazyk jako v současné době převažující dorozumívací světový jazyk minimálně na úrovni práce s anglickým uživatelským rozhraním
- Studenti většinou neabsolvovali kurzy zaměřené na vyhledávání informací
- Studenti málo využívají služeb dodávání dokumentů (MVS, DDS)

4.2.2. Metoda sběru dat

Původním záměrem bylo použít ve všech školách online dotazník, jehož odkaz by byl rozeslán náhodně vybraným registrovaným studentům z databáze knihovny. Tuto možnost umožnila pouze Vysoká škola Škoda Auto. V ostatních knihovnách byla distribuována papírová verze dotazníku¹³. Návratnost se počítala kolem 50%, přičemž cílem bylo získat 100 vyplněných dotazníků z každé školy. Z databáze knihovny Vysoké školy Škoda Auto bylo náhodně vybráno 200 studentů, kterým byl zaslán email s žádostí o vyplnění dotazníku. Do ostatních škol bylo dodáno 200 papírových dotazníků a s pomocí pracovníků knihovny byly předávány studentům a následně vybírány. Knihovníci dostali instrukce, jak by měli dotazníky distribuovat – měli se snažit rovnoměrně pokrýt celou dobu určenou pro realizaci výzkumu, nerozdat všechny dotazníky během jednoho dne, oslovovat studenty prezenční i kombinované formy studia (resp. studenty, kteří přijdou do knihovny ve všední dny a ty, kteří přijdou o víkendu), nepreferovat určitou skupinu studentů.

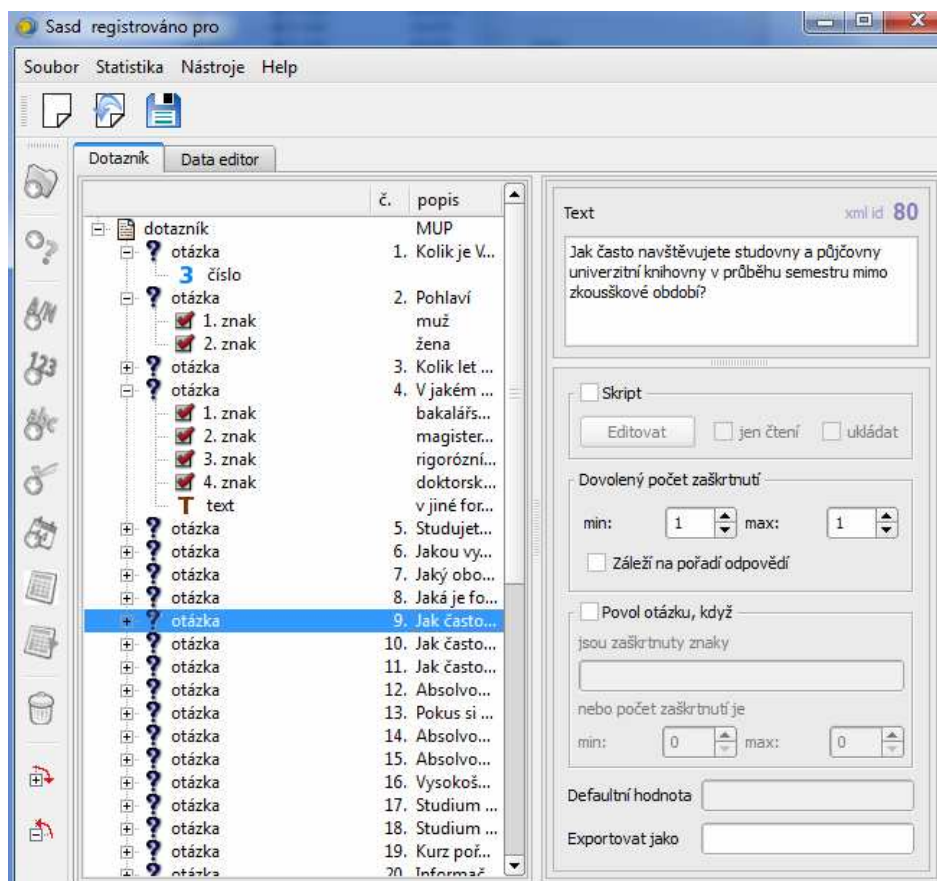
Vedoucí pracovníci knihovny také vyplnili papírovou verzi dotazníku Informační vzdělávání na vysokých školách.

---

¹³ Vysoká škola zdravotnická nemá takové informační zázemí a představovalo by to pro ni větší zátěž. U Vysoké školy finanční a správní a Metropolitní univerzity Praha se dle mého názoru jednalo spíše o pohodlnost a určitou neochotu více spolupracovat, ve výsledku museli ale do rozdávání a sběru dotazníků investovat více energie a úsilí než by tomu bylo při distribuci elektronické verze.

4.2.3. Vyhodnocení dat

Pro vyhodnocení dat byl použit program SASD: Statistická analýza sociálních dat. Jedná se o český produkt, který je dostupný zdarma ve verzi SASD LITE. Umožňuje vkládání dat a jejich vyhodnocení a následnou tvorbu grafických výstupů.

Obrázek č. 9: Náhled zpracovávaného dotazníku v programu SASD

5. Případové studie vybraných soukromých vysokých škol

V této kapitole budou představeny jednotlivé soukromé vysoké školy, ve kterých proběhlo dotazníkové šetření, a předloženy výsledky průzkumu.

Obdržela jsem celkem 372 vyplněných dotazníků (u několika dotazníků byly některé otázky vynechány, i přesto jsou tyto částečně nekompletní dotazníky zahrnuty do celkové statistiky). Metropolitní univerzita Praha měla menší návratnost než ostatní školy, získala jsem 57 dotazníků – z tohoto důvodu je Metropolitní univerzita uvedena spíše pro ilustraci na závěr případových studií v této kapitole.

Výsledky průzkumu byly vyhodnoceny v první polovině roku 2010, přičemž na konečné formulaci textu diplomové práce jsem začala pracovat začátkem roku 2011. Aby nedošlo ke zkreslení výsledků, jsou u jednotlivých škol uváděna data, která byla aktuální v době výzkumu (tedy z roku 2009), popř. bude zdůrazněno, že se jedná o údaje z roku 2011. Většina informací o knihovnách byla získána ústním sdělením vedoucích pracovníků a vlastní návštěvou knihovny.

U vyhodnocovaných dat je používána značka pro aritmetický průměr μ . Procenta jsou v rámci případových studií v kapitole 5 zaokrouhlována na celá čísla, přesná čísla jsou uvedena v úplných přehledových tabulkách s výsledky průzkumu v Příloze č. 7-10.

5.1. Vysoká škola finanční a správní

Vysoká škola finanční a správní, o. p. s. (dále VŠFS) byla založena roku 1999. Je to soukromá vysoká škola univerzitního typu ekonomického zaměření. Nabízí bakalářské a navazující magisterské studium ve studijních programech Ekonomika a management, Hospodářská politika a správa, Právní specializace a Informatika a doktorské studium v programu Hospodářská politika a správa, v prezenční i kombinované formě. Školné za jeden semestr se pohybuje v rozmezí od 25 500 do 32 000 Kč. Ve spolupráci s City University of Seattle nabízí tzv. program Joint Degree pro bakalářské a magisterské obory. Aktivně se také zapojuje do dalších programů zahraniční spolupráce – mobility studentů a zaměstnanců, zahraničních stáží a spolupracuje na mezinárodních projektech. V současné době zde studuje celkem 5 682 studentů (3498 bak., 2178 nav. mag., 6 dokt.) [Vysoká škola finanční a správní, 2010].

V čele vysoké školy stojí rektorka Dr. Bohuslava Šenkýřová. Hlavní sídlo VŠFS je na Praze 10, Estonská 500, kromě toho má v Praze ještě dvě dislokovaná pracoviště: na Praze 5 a na Praze 3. Dvě pobočky jsou umístěny v Kladně a Mostě. Výuku zajišťuje celkem 124 akademických pracovníků (viz Tabulka č. 4).

Pozice	2006/07	Přepočet AP	2007/08	Přepočet AP	2008/09	Přepočet AP	2009/10	Přepočet AP
profesor	7	6,16	8	6,03	9	8,18	9	8,13
docent	26	21,90	28	22,23	24	21,29	24	20,42
odborný asistent	45	40,81	51	54,24	65	55,60	69	57,83
asistent	13	9,60	16	11,62	21	16,52	22	19,60
VV prac.	4	0,00	4	2,16	4	2,25	4	2,25
celkem	95	78,48	107	96,28	123	103,84	128	108,22

Tabulka č. 4: Počet akademických pracovníků na VŠFS
[Vysoká škola finanční a správní, 2010]

Centrum knihovnických služeb VŠFS sídlí v dislokovaném pracovišti Vltavská 12, Praha 5. Centrum se skládá z centrální knihovny v Praze a z knihoven středisek v Mostě a v Kladně. Vedoucím Centra je PhDr. Jan Emmer. V Centru knihovnických služeb pracuje celkem pět zaměstnanců, tři v centrální knihovně a po jednom v každé pobočce. Knihovna funguje od roku 2003, nebyla založena zároveň se vznikem školy. Je zaregistrována na Ministerstvu kultury ČR jako základní knihovna se specializovaným fondem a byla jí přidělena sigla ABD176.

Centrum poskytuje kompletní knihovnické služby pro celou akademickou obec vysoké školy. Registrováno je 4 153 čtenářů, neplatí se žádný registrační poplatek, jako průkazka do knihovny slouží univerzitní průkaz. Knihovna je otevřena ve všední dny 7:30 - 12:15 a 12:45 - 18:30, v sobotu 8:00 - 12:00. V rámci knihovny mohou čtenáři používat osm počítačů připojených na internet, další počítače jsou umístěny v počítačové studovně ve škole. V celé knihovně je dostupné bezdrátové připojení na internet. Z počítačů mají čtenáři přístup k předplaceným databázím – Proquest, Newton Media Media Search a ASPI. Odborné rešerše v databázích jsou dělány pouze pro pedagogický sbor, průměrně jich je uděláno 10–15 za rok. Studenti jsou vedeni k samostatné práci a k samostatnému vyhledávání v elektronických zdrojích. Pravidelně je organizováno úvodní seznámení s knihovnou pro studenty prvních ročníků a během roku několik jednorázových akcí (kompletní přehled viz

dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách – Příloha č. 7). Knihovna poskytuje MVS i MMVS a je zapojena do služby Ptejte se knihovny.

Knihovní fond obsahuje 6231 titulů knih/20 749 svazků. Knihy jsou umístěny ve volném výběru, lze je půjčovat absenčně, jeden svazek vždy zůstává k prezenčnímu studiu. Fond je řazen tematicky podle skupin MDT: jazyky, počítačová věda, management, filozofie, psychologie, statistika, Evropská unie, politologie, sociologie, veřejné finance, bankovníctví, finanční trhy, obchod, právo, veřejná správa, účetnictví, řízení podniku, PR, marketing a e-learning. Uvnitř jednotlivých předmětových skupin jsou knihy řazeny dle přírůstkového čísla, které zároveň se znakem MDT tvoří signaturu. K dispozici je přibližně 60 titulů periodik (některé tituly se přestaly odebírat, ale jsou stále dostupné v knihovně). Starší čísla časopisů lze půjčovat absenčně na 14 dnů, aktuální vydání je dostupné pouze prezenčně. Doba výpůjčky u knih je také 14 dnů s možností dvou prodloužení. Součástí fondu jsou také dokumenty na zvukových nosičích (165 titulů/389 svazků), jedná se převážně o doplňkové materiály k jazykovým učebnicím. Ve volném výběru jsou také umístěny vysokoškolské práce (5 800 svazků), jsou určené pouze k prezenčnímu studiu. Studenti mají povinnost odevzdávat kvalifikační práci jedenkrát v papírové a elektronické formě. Elektronickou verzi sami nahrávají do digitálního repozitáře. VŠFS je zapojena do systému Theses¹⁴ provozovaném Masarykovou univerzitou.

Knihovna používá automatizovaný knihovní systém KP-Win SQL. Dodržují se katalogizační pravidla AACR a formát MARC 21. Katalogizaci provádějí sami zaměstnanci knihovny, záznamy nejsou stahovány ze souborného katalogu. Dokumenty je možné rezervovat přes OPAC, popř. vytvořit telefonickou blokaci dokumentu, jenž není vypůjčený. Pro ilustraci přikládám náhled uživatelského rozhraní OPACu, které je velmi upravené oproti základní verzi KP-Win.

---

¹⁴ Theses.cz je systém pro odhalování plagiátů mezi závěrečnými pracemi, je vyvíjen a provozován Masarykovou univerzitou. Slouží vysokým školám a univerzitám (nejen v ČR) jako národní registr závěrečných prací a jako úložiště prací pro vyhledávání plagiátů [Masarykova univerzita, 2011], < <http://www.theses.cz/>>.

Obrázek č. 10: Uživatelské rozhraní OPACu VŠFS

5.1.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů

Dotazník vyplnilo celkem 109 studentů (79 žen, 30 mužů) průměrného věku 27 let ($\mu = 27.0275$). Od jejich prvního přijetí ke studiu na vysokou školu uběhly čtyři roky ($\mu = 3.95327$). Většina respondentů uvedla, že studuje pouze na jedné vysoké škole (94%) a že plánují ukončit VŠ v magisterském stupni (85%). Shodný počet respondentů studoval v prezenční a kombinované formě studia. 98% respondentů odpovědělo, že do současné doby neabsolvovalo v průběhu studia žádný kurz zaměřený na vyhledávání informací, z čehož 45% by podobný kurz v budoucnu spíše rádo absolvovalo.

V rámci otázek 9–11 se zjišťovala návštěvnost a využívání služeb knihovny. Návštěvnost knihovny mimo zkouškové období se pohybovala nejvíce mezi pěti až deseti návštěvami za semestr (50%), 27% respondentů odpovědělo, že knihovnu navštíví nanejvýš 5x za semestr a 20% respondentů více jak 10x za semestr. O zkouškovém období je to naopak nanejvýše 5x (57%), 5–10x za zkouškové období navštíví knihovnu 23% studentů, 15% nepřijde do knihovny vůbec. Z výše uvedených výsledků vyplývá, že většina studentů si půjčuje odbornou literaturu ke studiu v průběhu semestru a o zkouškovém období již nejsou služby knihovny tolik využívány. Co se týče vzdáleného přístupu a využívání služeb knihovny přes internet (otázka č. 11), se odpovědi respondentů téměř shodovaly – každou ze čtyř variant odpovědí zvolilo přibližně 25% respondentů. U této otázky bych očekávala větší podíl využívání online služeb. Překvapující bylo, že téměř 25% uživatelů

nevyužívá vzdáleného přístupu do knihovny, ať už se jedná o vyhledávání v katalogu, správu čtenářského konta apod.

Otázka: 11 – Jak často využíváte služeb knihovny poskytovaných prostřednictvím Internetu (vyhledávání v katalogu, v databázích, prodlužování výpůjček, rezervace, aj.)?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. vůbec	26	23.85%	
2. nanejvýš 2x za semestr	30	27.52%	
3. 3-5x za semestr	27	24.77%	
4. častěji než 5x za semestr	26	23.85%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	109	100.00%	

Následující blok otázek č. 16 až 23 se zabýval prací s informacemi a kde se oslovení respondenti dle vlastního sebehodnocení nejvíce naučili, jak s informacemi pracovat.

	Z tohoto zdroje jsem se o práci s informacemi naučil (podíl odpovědí v procentech)		
Otázka	nic	méně	více
16) VŠ kurzy	21%	39%	25%
17) Studium na SŠ	16%	47%	30%
18) Studium na ZŠ	41%	31%	18%
19) Kurz od knihovny	57%	18%	9%
20) Inf. materiály	27%	50%	14%
21) Spec. publikace	37%	36%	12%
22) Dotazy na knihovníky	22%	51%	17%
23) Dotazy na studenty	31%	47%	14%

U tohoto bloku otázek se projevila pravděpodobně špatná formulace zadání, nejvíce respondentů vynechávalo odpovědi právě na tyto otázky. V průměru neodpovědělo 12 lidí. I přesto z uvedených údajů vyplývá, že nejvíce se respondenti naučili pracovat s informacemi na střední škole a v rámci vysokoškolských kurzů, které ale nebyly primárně zaměřeny na práci s informacemi. Na druhém místě se téměř s identickým počtem odpovědí umístily informační materiály a dotazy směřované na pracovníky knihoven.

Tento blok uzavírala otázka č. 24, která se dotazovala, zda respondenti považují za důležité se orientovat ve službách knihovny. Potěšující bylo zjištění, že 79% respondentů považuje orientaci ve službách za důležitou.

Další otázky (č. 25-33) se týkaly práce s odbornými texty. 68% respondentů používá ke studiu i jiné informační prameny než jen doporučenou literaturu, ale ne v každém semestru, resp. v každém předmětu (otázka č. 25).

Otázky č. 26 a 27 zjišťovaly četnost psaní odborných textů. 60% respondentů napíše během semestru dva až pět odborných textů a 50% respondentů zpracuje 2x až 5x za semestr abstrakt nebo referát.

Otázka č. 28 se týkala citační etiky – 99% respondentů cituje použité informační prameny, z toho 39% používá konkrétní citační pravidla. Většinou byla jmenována norma ISO 690 nebo školní pravidla¹⁵.

Obdobou otázky č. 11 jsou otázky č. 29 a 30. Dotazují se na četnost využívání elektronického katalogu knihovny a vyhledávání v odborných databázích. Odpovědi na otázku č. 29 ale plně nesouhlasí s odpověďmi uvedenými v jedenácté otázce. 50% respondentů uvedlo, že použije elektronický katalog knihovny 2-5x za semestr. V otázce 11 to bylo 27%.

Otázka: 29 - Jak často vyhledáváte odbornou literaturu pro své studium v elektronických katalozích knihoven?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. vůbec	17	15.60%	
2. nanejvýš 1x za semestr	19	17.43%	
3. 2-5x za semestr	54	49.54%	
4. častěji než 5x za semestr	19	17.43%	
5. nevím, co je elektronický katalog knihovny	0	0.00%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	109	100.00%	

Odborné databáze podle uvedených výsledků nevyužívá 54% respondentů (otázka č. 30). Nejsou mi známy výsledky, jak na tuto otázku odpověděli studenti

¹⁵ I v tomto případě se může jednat o normu ISO 690, školní pravidla jsou často napsána dle této normy, jenom o tom studenti nevědí

veřejných vysokých škol, aby bylo možné porovnávat, jestli se odpovědi shodovaly nebo ne, přesto otázkou zůstává, co takto velký nezájem způsobuje. Možná je to nedostatečná propagace ze strany knihovny nebo práce s odbornými databázemi a elektronickými informačními zdroji není na studentech vyžadována ze strany vyučujících.

Otázka: 30 - Vyhledáváte informace v odborných databázích, které zpřístupňuje Vaše univerzita (např. Web of Science, Proquest, Science Direct, EBSCO atd.)?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. vůbec	59	54.13%	
2. nanejvýš 1x za semestr	20	18.35%	
3. 2-5x za semestr	25	22.94%	
4. častěji než 5x za semestr	4	3.67%	
5. nevím, o jaké databáze jde	1	0.92%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	109	100.00%	

Výsledky u otázek č. 31 a č. 32 víceméně splnily mé předpoklady. Otázka č. 31 zjišťovala využívání služeb dodávání dokumentů. 85% respondentů využije služeb MVS nebo EDD maximálně jednou za semestr nebo vůbec. Otázka č. 32 se ptala, zda si studenti uchovávají záznamy o informačních pramenech pro další použití. 58% respondentů si neuchovává žádné záznamy, 28% respondentů pouze příležitostně.

S tabulkami, grafy a numerickými daty pracuje během semestru (2-5x) 39% respondentů, 42% je použije nanejvýše jednou (otázka č. 33).

Otázky č. 34 – 36 se vztahují k jazykové gramotnosti. Otázka č. 34 se ptala, na jaké úrovni respondenti ovládají odbornou terminologii svého oboru v českém jazyce. 83% respondentů uvedlo, že jsou schopni porozumět odborným textům a 12% je schopno samostatně napsat odborný text.

Na otázku č. 35 – Na jaké úrovni ovládáte anglický jazyk, odpovědělo 78% respondentů, že anglický jazyk ovládá minimálně na základní úrovni (42% na základní úrovni čtení a psaní, 36% lépe než na základní úrovni).

Poslední otázka v tomto bloku (č. 36) zjišťovala ovládání odborné terminologie oboru v cizím jazyce. 46% respondentů je schopno porozumět obsahu alespoň

v jednom světovém jazyce, 25% neovládá terminologii v cizím jazyce vůbec a 18% je schopno napsat kratší odborný text.

U těchto otázek se významně neprojevil uplynulý počet let od prvního přijetí ke studiu, i když by se dalo předpokládat, že s přibývajícím počtem let studia na vysoké škole (i když třeba přerušovaně) budou studenti více ovládat odbornou terminologii oboru v českém nebo světovém jazyce, alespoň na úrovni napsání kratšího odborného textu.

Kontingenční tabulka

sloupcový znak:

36 – Na jaké úrovni ovládáte odbornou terminologii svého oboru v angličtině nebo v jiném cizím jazyce?

řádkový znak:

3 – Kolik let uběhlo od vašeho prvního přijetí k vysokoškolskému studiu?

	1. odbornou terminologii svého oboru v žádném světovém jazyce nezvládám	2. alespoň v jednom světovém jazyce dokáži porozumět obsahu odborného textu	3. alespoň v jednom světovém jazyce dokáži napsat kratší odborný text	4. alespoň v jednom světovém jazyce dokáži napsat kratší odborný text a zvládnout ústní komunikaci o odborném tématu	Suma
1 - 0	0	3	0	0	3
2 - 1	0	3	1	0	4
3 - 2	3	8	4	0	15
4 - 3	5	8	5	1	19
5 - 4	15	16	6	2	39
6 - 5	2	6	3	4	15
7 - 6	1	2	0	0	3
8 - 7	1	1	0	2	4
9 - 9	0	1	0	1	2
10 - 10	0	1	0	0	1
11 - 12	0	1	0	0	1
12 - 15	0	0	0	1	1
Suma	27	50	19	11	107

Otázka č. 37 se týkala vyhledávání odborných informací na internetu. Odpovědi respondentů nebyly nijak překvapující: 52% vyhledává informace pro své studium pomocí internetu více jak 10x z semestr, 47% respondentů 1-10x za semestr.

Oproti tomu mírným překvapením pro mne byla otázka č. 38 – práce s textovým editorem. 8% respondentů textový editor nepoužívá vůbec a 5% neví, co to je. Myslím, že jedním z nejzákladnějších předpokladů studia na vysoké škole je v současné době práce s počítačem a psaní odborných textů (seminárních prací, referátů, kvalifikačních prací apod.) v textovém editoru. 8% respondentů tedy nepíše žádné odborné práce? Teoreticky je také možné, že těchto celkem 13% respondentů neporozumělo termínu „textový editor“, což ale také vypovídá o určité mezeře ve vzdělání.

Otázka: 38 - Na jaké úrovni pracujete s textovým editorem?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. textový editor nepoužívám	9	8.26%	
2. práci s textovým editorem zvládám jen s obtížemi	2	1.83%	
3. práci s textovým editorem na uživatelské úrovni zvládám	50	45.87%	
4. práci s textovým editorem zvládám na velmi dobré úrovni	42	38.53%	
5. nevím, co je textový editor	6	5.50%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	109	100.00%	

Závěrečná otázka č. 39 zjišťovala četnost přípravy počítačových prezentací. 44% respondentů připravuje přednášky a jiná vystoupení formou prezentace 2-3x za semestr, 27% nanejvýš 1x za semestr a 26% více jak 3x z semestr.

5.1.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách

Dotazník o informačním vzdělávání na škole vyplňoval vedoucí knihovny PhDr. Jan Emmer. V centrální knihovně pracují tři zaměstnanci, z toho se jeden podílí na vzdělávacích aktivitách knihovny, ačkoli zde neexistuje pozice koordinátora informačního vzdělávání. Knihovna pravidelně pořádá jednorázová

školení a instruktáže, přednášky, účastní se výuky odborných povinných předmětů a informační a výukové materiály jsou umístěné na webových stránkách. Ve školním roce 2007/2008 uspořádala deset jednorázových akcí, celkem se jich zúčastnilo 20 studentů. Byly zaměřené na vyhledávání v databázích, citování, psaní odborných textů a prevenci plagiátorství. Nejčastěji se na těchto akcích setkávali se studenty píšícími závěrečnou práci, se studenty kombinované formy studia, pedagogy a studenty prvních ročníků. Přednášky a jednorázové akce nejsou pořádány v anglickém jazyce.

Od knihovníků, kteří se podílejí na výuce, není vyžadováno pedagogické vzdělání; členové knihovny také nejsou členy žádné české nebo zahraniční skupiny zaměřené na informační gramotnost. Pravidelně se ale účastní odborných konferencí, jako jsou Knihovny současnosti, Inforum nebo akce pořádané AKVŠ.

V dlouhodobém záměru Vysoké školy finanční a správní není zahrnuto informační vzdělávání. Na začátek roku 2010 byl ale naplánován pilotní běh kurzu „Práce s informačními zdroji“, který by byl vyučován jako povinný e-learningový kurz a byl by zařazen mezi samostatné předměty v osnovách.

Pracovníci knihovny se seznámili s *Koncepcí rozvoje informačního vzdělávání na vysokých školách* vydané Odbornou komisí IVIG. Považují ji za užitečný dokument a využijí ji především jako argument zdůrazňující důležitost informačního vzdělávání a k vytvoření vlastní koncepce informačního vzdělávání na škole.

5.2. Vysoká škola Škoda Auto

Škoda Auto a.s. Vysoká škola (oficiální název) byla založena v roce 2000, je to soukromá vysoká škola neuniverzitního typu a zároveň jediná firemní vysoká škola v České republice. Nabízí bakalářské a navazující magisterské studium ve studijním programu Ekonomika a management v prezenční i kombinované formě. Školné se pohybuje v rozmezí 19 500 – 26 500 Kč za jeden semestr. Pro vynikající studenty je zde možnost zařazení do Motivačního programu – vybraným uchazečům je umožněno studovat po celou dobu studia bez úhrady školného. Studentům může být také přiznáno prospěchové, mimořádné, ubytovací a sociální stipendium. Ve spolupráci s Fachhochschule Oberösterreich Steyr uskutečňuje společný program Double degree v bakalářském studijním oboru Podniková ekonomika a management – studenti získají titul z obou univerzit. Vysoká škola Škoda Auto je

zapojena i do dalších programů zahraniční spolupráce – podporuje mobilitu studentů v rámci programu LLP Erasmus a studenti mají možnost absolvovat povinné praxe u partnerských firem v zahraničí (Volkswagen AG, Audi AG, VW UK aj.). Ke dni 31. 10. 2008¹⁶ zde studovalo 830 studentů (733 bak., 97 nav. mag.) [Škoda Auto vysoká škola, 2009].

Rektorem vysoké školy je Ing. Vladimír Hamáček. VŠ Škoda Auto sídlí v Mladé Boleslavi, ulice Na Karmeli 1457 (mimo areál firemního koncernu Škoda Auto). Výuku zajišťovalo v roce 2008 celkem 90 akademických pracovníků (viz Tabulka č. 5).

Věk	Akademičtí pracovníci										Vědečtí pracovníci	
	profesoři		docenti		odb. asist.		asistenti		lektori		celkem	
	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy		
do 29 let					4	1					4	1
30 – 39 let			2		30	16					6	3
40 – 49 let	1		3		17	8					5	2
50 – 59 let	3		9	5	12	6					3	1
60 – 69 let	1	1	1		3							
nad 70 let	2		2									
Celkem	7	1	17	5	66	31					18	7

Tabulka č. 5: Počet akademických pracovníků na Vysoké škole Škoda Auto v roce 2008 [Škoda Auto vysoká škola, 2009]

Informační a knihovnický servis zajišťuje pro Vysokou školu Škoda Auto a společnost Škoda Auto útvar Odborných informací a technické knihovny, který je rozdělen na dvě části: technickou knihovnu a školní knihovnu. Technická knihovna se nachází přímo v areálu Škody Auto a je určena převážně pro její zaměstnance, ale mají do ní přístup také studenti. Byla založena roku 1934. Není zde volný výběr, knihy jsou uloženy v posuvných regálech a řazeny dle přírůstkového čísla. Vysokoškolská knihovna se nachází v prostorách vysoké školy Na Karmeli 1457. Obě knihovny mají společný rozpočet – od začátku je stanoveno, jak velká část náleží vysokoškolské knihovně a jak velká technické knihovně. Ředitelem útvaru Odborných informací a technické knihovny je Mgr. Michal Čulák. V útvaru pracuje pět zaměstnanců, z toho tři ve školní knihovně. V útvaru je celkem zaregistrováno 5 778 čtenářů, z toho 4 278 aktivních¹⁷ (tzn. za poslední rok provedli transakci). Toto

¹⁶ Výroční zpráva za rok 2009 a 2010 nebyla v době psaní práce k dispozici

¹⁷ Ke dni 31. 12. 2008

oddělení kromě provozu knihoven zajišťuje monitoring odborných časopisů, provozuje portál výběrových odborných informací pro společnost a slouží jako informační středisko pro pracovníky vývoje. Technická knihovna také působila do roku 2007 jako garant informací pro Škoda Auto vysokou školu. Technické knihovně byla přidělena sigla MBF001.

Knihovna vysoké školy vznikla zároveň s vyšší odbornou školou, která se později transformovala ve vysokou školu. Je členem SKIP a SDRUK. Otevírací doba knihovny je ve všední dny od 7:30 do 19:30 (kromě pondělí, kdy je otevřena do 16:30) a v sobotu od 8:00 do 13:00. Pro přístup do knihovny nemají čtenáři speciální průkazku, identifikují se pomocí ID ze studentské karty. Neplatí se registrační poplatek. V knihovně jsou pro studenty dostupné čtyři počítače s připojením na internet, dalších 60 počítačů je umístěno v počítačové studovně uvnitř školy. Z počítačů mají uživatelé přístup k předplaceným databázím – „*v rámci dohody se společností CERGE, jejímž je Škoda Auto sponzorem, má škola on-line přístup do systému OLIB knihovny CERGE obsahující databáze odborných textů, zejména J-STOR a PRO-QUEST*“ [Škoda Auto vysoká škola, 2009]. Odborné rešerše z těchto databází jsou pro studenty dělány bezplatně. Knihovna neorganizuje žádné kurzy informační gramotnosti a informačního vzdělávání.

Knihovní fond obsahuje přibližně 15 000 titulů knih/30 000 svazků. Knihy jsou umístěny ve volném výběru, lze je půjčovat absenčně, minimálně jeden svazek zůstává k prezenčnímu studiu. Fond je řazen dle přírůstkových čísel, která zároveň tvoří signaturu. Tematicky je ve fondu zastoupena především ekonomie a technika. Odebíráno je 262 titulů periodik – lze je půjčovat absenčně kromě aktuálního vydání. Výpůjční lhůta u knih i časopisů je dva měsíce, prodloužit lze bez omezení o jeden měsíc, pokud není dokument rezervován. Vysokoškolské kvalifikační práce mají studenti povinnost odevzdávat v elektronické a jeden exemplář v papírové podobě. Elektronickou verzi vkládají sami do informačního systému a vedoucí práce je povinnen zkontrolovat, zda je práce v IS v pořádku nahraná. Papírová verze je umístěna v knihovně k prezenčnímu studiu. Kvalifikační práce jsou také řazeny dle přírůstkových čísel.

Knihovna používá systém RetrievalWare a fulltextový vyhledávací systém FAST od firmy INCAD. Není používán formát MARC 21. Katalogizaci provádějí sami zaměstnanci knihovny, údaje vyplňují do připraveného jednoduchého formuláře (viz obrázek č. 12). V roce 2009 nebyl katalog knihovny přístupný online, studenti

museli osobně přijít do knihovny a vyhledat záznamy na lokálním počítači. V době průzkumu se řešilo umožnění vzdáleného přístupu do databáze knihovny a čtenářského konta přes informační systém.

Číslo záznamu: KN014889   Tematika: ekonomie   Novinka: ☐ Po dobu: Důležitost:

Autorská odpovědnost:

Autor: Příjmení: Ftorek   Jméno: Jozef

Hlavní název: Public relations jako ovlivňování mínění.

Další název: 2. rozšířené vydání.

Vydavatel: GRADA   Rok vydání: 2009   Místo vydání: Praha

Vydání: 2. rozšířené vydání   Kolace: 195   ISBN: 978-80-247-2678-6   Jazyk: čeština

Klíčová slova:

- Public relations
- masová komunikace
- masová média

Exemplář:

	Číslo záznamu	Přírůstkové číslo	Uložení	Kategorie exempláře	
🔍	Ex043791	55973	Vysoká škola pouze pro zaměstnance VŠ	VŠ	✕
🔍	Ex043792	55974	Vysoká škola Vypůjčitelné - Knihy VŠ	VŠ	✕
🔍	Ex043793	55975	Vysoká škola Vypůjčitelné - Knihy VŠ	VŠ	✕
🔍	Ex043794	55976	Vysoká škola Vypůjčitelné - Knihy VŠ	VŠ	✕

Obrázek č. 11: Náhled záznamu v systému RetrievalWare

5.2.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů

Dotazník vyplnilo celkem 108 studentů (60 žen, 48 mužů) v průměrném věku 25 let ($\mu = 24.7477$). Od jejich prvního přijetí ke studiu na vysokou školu uběhly čtyři roky ($\mu = 3.91589$). 97 % respondentů uvedlo, že studuje pouze na jedné vysoké škole a většina plánuje ukončit vysokoškolské studium v magisterském stupni (67%). V prezenční formě studia studovalo 62% respondentů, 37% v kombinované formě. Zajímavé bylo sledování odpovědí na otázku č. 7 – Jaký obor studujete? Podle vyplněných údajů by to vypadalo, že téměř každý studuje jiný obor, jelikož jenom 23% respondentů se shodlo na stejném názvu oboru. 98% respondentů

neabsolvovalo v průběhu studia žádný kurz zaměřený na vyhledávání informací, 36% nemá zájem podobný kurz absolvovat, 34% naopak ano.

Otázky č. 9 až 11 se týkaly návštěvnosti knihovny a využívání jejích služeb prostřednictvím internetu. V průběhu semestru navštíví knihovnu nanejvýše 5x 41% respondentů, u 32% respondentů se návštěvnost pohybuje v rozmezí mezi pěti a deseti návštěvami. O zkouškovém období také většina respondentů navštíví knihovnu nanejvýše 5x (55%), 29% nepřijde do knihovny vůbec.

Odpovědi na otázku č. 11 bylo možné předpokládat, jelikož v době výzkumu knihovna neposkytovala online služby – 46% respondentů tedy tyto služby nevyužívá. O to více překvapující je, že 22% respondentů naopak tyto služby využije více jak 5x za semestr. Je zde několik možných vysvětlení. Studenti mohli otázku zobecnit na služby jakékoli knihovny a ne knihovny Vysoké školy Škoda Auto, popř. za služby poskytované prostřednictvím internetu považují i zpřístupnění katalogu na počítači ve studovně knihovny. Částečně tedy mohl problém vzniknout nepřesným naformulováním otázky.

Otázka: 11 - Jak často využíváte služeb knihovny poskytovaných prostřednictvím Internetu (vyhledávání v katalogu, v databázích, prodlužování výpůjček, rezervace, aj.)?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. vůbec	50	46.30%	
2. nanejvýš 2x za semestr	18	16.67%	
3. 3-5x za semestr	16	14.81%	
4. častěji než 5x za semestr	24	22.22%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	108	100.00%	

Blok otázek č. 16-23 zjišťoval, kde se respondenti dle vlastního sebehodnocení naučili nejvíce pracovat s informacemi.

	Z tohoto zdroje jsem se o práci s informacemi naučil (podíl odpovědí v procentech)		
Otázka	nic	méně	více
16) VŠ kurzy	19%	36%	32%
17) Studium na SŠ	11%	44%	40%
18) Studium na ZŠ	40%	36%	19%
19) Kurz od knihovny	66%	9%	4%
20) Inf. materiály	30%	35%	19%
21) Spec. publikace	42%	23%	20%
22) Dotazy na knihovníky	33%	38%	14%
23) Dotazy na studenty	13%	44%	32%

Stejně jako tomu bylo u Vysoké školy finanční a správní, nejvíce respondentů neodpovědělo právě na tyto otázky (průměrně 14 lidí). Respondenti se dle uvedených údajů nejvíce naučili, jak pracovat s informacemi, na střední škole (40%) a shodně v rámci vysokoškolských kurzů a díky dotazům směřovaným na ostatní studenty (32%).

Orientaci ve službách a fondech knihovny považuje za důležitou 68% respondentů (otázka č. 24).

Otázky č. 25-33 se týkaly práce s odbornými texty. Na otázku č. 25, zda respondenti využívají ke studiu i jiné informační prameny než doporučenou literaturu, odpověděli, že 32% z nich je používá v každém semestru, ale v méně jak polovině kurzů; 30% je používá ale ne v každém semestru a 26% je použije během semestru ve více jak polovině kurzů.

Odborné texty píše 2-5x za semestr 45% respondentů, naopak 26% nenapíše žádné (otázka č. 26). 50% respondentů napíše také 2-5x za semestr abstrakt nebo referát, 19% jej napíše maximálně 1x během semestru (otázka č. 27). U těchto dvou otázek se projevovaly velké rozdíly v odpovědích – na jednu stranu velké procento studentů napíše až pět odborných textů za semestr, na druhou stranu někteří studenti nenapíší žádný. Musí to být dáno rozdílným ročníkem, popř. oborem.

Otázka č. 28 se dotazovala na citační etiku. 79% respondentů cituje informační prameny, z toho 35% používá konkrétní citační pravidla. Nejvíce respondentů jmenovalo normu ISO 690, školní pravidla a také citace.com. 18% respondentů ale necituje vůbec a 3% nevědí, co to znamená citovat. Což je alarmující výsledek

u studentů vysoké školy. Škola, resp. knihovna by dle mého názoru měla zvážit zahrnutí základů citační morálky do již existujícího vysokoškolského kurzu/přednášky nebo alespoň vytvořit dostupné metodické materiály, jak správně citovat.

Otázka: 28 - Citujete při psaní odborných textů použité informační prameny?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. ne, necituji	19	17.59%	
2. ano, v textech uvádím prameny, které jsem použil, ale nedržím se přitom žádných pevných pravidel	48	44.44%	
3. ano, uvádím prameny, které jsem použil a řídím se přitom konkrétními pravidly, vzorem nebo normou (Pokud zvolíte tuto možnost, uveďte prosím o jaká pravidla, vzor nebo normu jde ...)	38	35.19%	
citace.com	1		
iso 690	14		
skolni pravidla	2		
5. nevím, co znamená citovat použité informační prameny	3	2.78%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	108	100.00%	

Otázky č. 29 a 30 jsou variantou otázky č. 11. Odpovědi se v tomto případě shodují. Největší počet respondentů online služby knihovny nevyužívá. 39% respondentů nehledá literaturu v elektronických katalozích a 72% nepoužívá odborné databáze.

Otázka č. 31 zjišťovala četnost využívání služeb dodávání dokumentů z jiných knihoven. 70% respondentů dané služby nevyužívá.

Záznamy o informačních pramenech pro další použití si příležitostně uchovává 43% respondentů, 35% si dané záznamy nevede (otázka č. 32).

Otázka č. 33 se týkala práce s numerickými a technickými daty jako jsou tabulky, grafy, vzorce apod. 44% respondentů taková data použije 2-5x za semestr, 27% nanejvýše 1x za semestr a 19% častěji jak 5x za semestr.

Otázky č. 34 až 36 se vztahovaly k jazykové gramotnosti. Otázka č. 34 se ptala, na jaké úrovni respondenti ovládají odbornou terminologii svého oboru v českém jazyce. 70% respondentů je schopno samostatně porozumět odbornému textu a 17% je schopno takový text napsat.

Úroveň anglického jazyka zjišťovala otázka č. 35. 48% respondentů ovládá anglický jazyk na lepší než základní úrovni, 36% respondentů na základní úrovni čte a píše a 11% dokáže používat anglické rozhraní při práci na internetu.

Na poslední otázku v tomto bloku (č. 36 – na jaké úrovni ovládáte odbornou terminologii svého oboru v cizím jazyce) odpovědělo 45% respondentů, že alespoň v jednom cizím jazyce dokáže porozumět obsahu odborného textu, 24% dokáže napsat kratší odborný text a zvládne ústní komunikaci.

Otázka č. 37 se týkala vyhledávání odborných informací na internetu. Jelikož většina respondentů uvedla, že nepoužívá odborné databáze, které knihovna nabízí, odpovídaly výsledky u této otázky mým předpokladům. 70% respondentů používá internet pro vyhledávání odborných informací častěji než 10x za semestr. 26% respondentů 1-10x za semestr.

Odpovědi u otázky č. 38, která se dotazovala na práci s textovým editorem, dopadly v porovnání s VŠFS daleko lépe. 55% respondentů zvládá práci s textovým editorem na velmi dobré úrovni, 37% na uživatelské úrovni a pouze 4% respondentů uvedla, že textový editor nepoužívají.

Otázka: 38 - Na jaké úrovni pracujete s textovým editorem?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. textový editor nepoužívám	4	3.70%	
2. práci s textovým editorem zvládám jen s obtížemi	3	2.78%	
3. práci s textovým editorem na uživatelské úrovni zvládám	40	37.04%	
4. práci s textovým editorem zvládám na velmi dobré úrovni	59	54.63%	
5. nevím, co je textový editor	1	0.93%	
neodpovědělo	1	0.93%	
celkem	108	100.00%	

Závěrečná otázka č. 39 zjišťovala, kolikrát během semestru respondenti připravují referáty nebo přednášky formou počítačové prezentace. 60% připravuje prezentace častěji jak 3x za semestr, 30% 2-3x za semestr a 6% respondentů nanejvýš 1x za semestr.

5.2.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách

Dotazník o informačním vzdělávání na škole vyplnil vedoucí knihovny Mgr. Michal Čulák. V knihovně pracují celkem tři zaměstnanci, nikdo z nich se nevěnuje vzdělávacím aktivitám. Informačnímu vzdělávání se věnují pouze někteří pedagogové v rámci výuky informatiky. Knihovna neposkytuje žádné formy informačního vzdělávání, neuspořádala žádné akce, jednorázové přednášky apod. Od toho se odvíjí i odpovědi na většinu otázek v dotazníku – otázky č. 10-15 byly vynechány a většina odpovědí na další otázky byla záporná. Pracovníci knihovny se nezúčastnili žádné konference nebo semináře zaměřeného na problematiku informačního vzdělávání, není po nich vyžadováno pedagogické vzdělání a nejsou členy žádných zahraničních nebo českých pracovních skupin týkajících se informační gramotnosti.

Z hlediska dalšího profesního rozvoje je pro potřeby pracovníků nakupována odborná literatura s tematikou informačního vzdělávání a knihovna je v kontaktu s PhDr. Ludmilou Tichou. Mgr. Michal Čulák vyjádřil názor, že v oblasti informačního vzdělávání na škole je s ohledem na její relativně malou velikost plně dostačující akademický informační systém.

Pracovníci knihovny se seznámili s *Koncepcí rozvoje informačního vzdělávání na vysokých školách* vydané Odbornou komisí IVIG a považují ji za užitečný dokument. Dozvěděli se o ní právě od PhDr. Ludmily Tiché. Plánovaně by ji mohli využít k argumentaci o významu informačního vzdělávání u vedení školy.

5.3. Vysoká škola zdravotnická

Vysoká škola zdravotnická, o.p.s. (dále VŠZ) byla založena roku 2004. Je to soukromá vysoká škola neuniverzitního typu, poskytuje vzdělání ve zdravotnických nelékařských oborech. Reagovala na změnu požadavků na vzdělávání zdravotnických pracovníků nelékařských profesí danou zákonem č. 96/2004 Sb.,

o nelékařských zdravotnických povoláních [Vysoká škola zdravotnická, 2008]. Nabízí bakalářské studium v prezenční formě ve studijních programech Ošetrovatelství a Specializace ve zdravotnictví. Školné se pohybuje v rozmezí 34 000 – 56 000 Kč za školní rok. Studentům může být přiznáno prospěchové, mimořádné, ubytovací a sociální stipendium. VŠZ je zapojena do programů zahraniční spolupráce – LLP Erasmus a ve spolupráci s univerzitou v Miláně zajišťuje roční odborné stáže. K 31. 12. 2009 zde studovalo 306 studentů [Vysoká škola zdravotnická, 2010].

Rektorem vysoké školy je prof. MUDr. Zdeněk Seidl, CSc.. Adresa VŠZ je Duškova 7, Praha 5. Vysoká škola zdravotnická se v roce 2005 sloučila z organizačních důvodů se Střední zdravotnickou školou a Vyšší odbornou školou zdravotnickou, které sídlí na Alšově nábřeží 6, Praha 1. Výuku na VŠ zajišťuje celkem 29 akademických pracovníků (viz Tabulka č. 6).

Akademičtí pracovníci						Vědečtí pracovníci
celkem	profesoři	docenti	odborní asistenti	asistenti	lektori	
29	6	5	5	13	0	

Tabulka č. 6: Počet akademických pracovníků na VŠZ v roce 2010 [Vysoká škola zdravotnická, 2011]

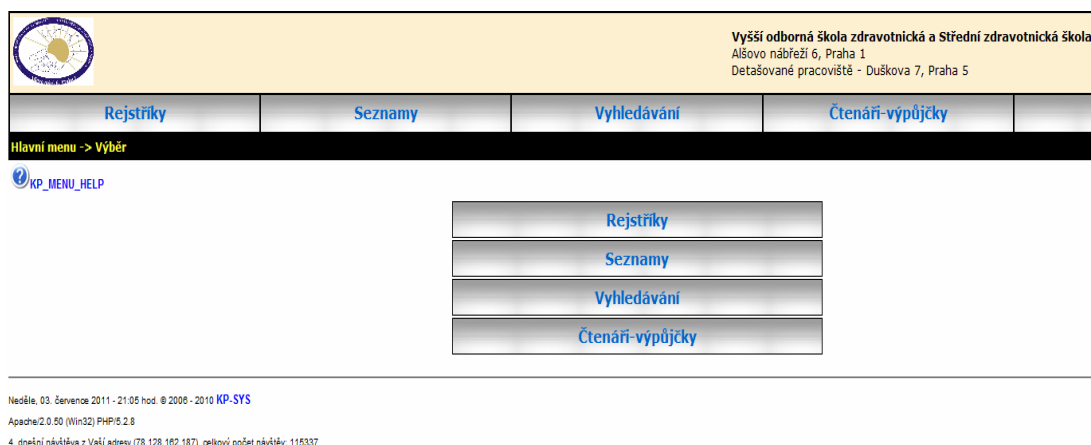
Středisko vědeckých informací funguje jako společná knihovna pro všechny výše uvedené školy. Sídlí v budově Vysoké školy zdravotnické. Vedoucí knihovny a zároveň jedinou zaměstnankyní je Jaroslava Daňková. Knihovna vznikla zároveň s vysokou školou, je registrovaná na Ministerstvu kultury ČR jako základní knihovna se specializovaným fondem a byla jí přidělena sigla ABG316.

V knihovně je celkem zaregistrováno 544 čtenářů, platí se registrační poplatek 100 Kč, registrace platí po celou dobu studia, čtenáři používají knihovní průkazku. Knihovna je otevřena ve všední dny od 7:00 do 16:30, v pátek do 12:00. V rámci knihovny mohou čtenáři používat tři počítače, dalších 22 počítačů mají k dispozici v počítačových studovnách ve škole. Knihovna nemá předplacené žádné odborné databáze. Pro studenty prvních ročníků organizuje každoročně základní seznámení s knihovnou a v průběhu roku několik jednorázových akcí.

Knihovní fond obsahuje 2 431 titulů knih/6 203 svazků. Knihy jsou umístěny ve volném výběru, lze je půjčovat absenčně, některé tituly jsou dostupné pouze

prezenčně. Fond je řazen tematicky podle skupin MDT, zastoupena je literatura převážně z medicínských oborů, ošetrovatelství a jazykovědy. Signaturu tvoří přírůstkové číslo. Výpůjční lhůta u knih je jeden měsíc, třikrát lze o jeden měsíc prodloužit. Odebíráno je 24 titulů periodik, dostupné jsou pouze prezenčně. Vysokoškolské kvalifikační práce jsou odevzdávány jedenkrát v papírové a elektronické podobě na CD, není budován digitální repozitář. Papírové exempláře jsou dostupné v knihovně k prezenčnímu studiu (1046 titulů).

Knihovna používá automatizovaný knihovní systém KP-Win SQL. Dodržují se katalogizační pravidla AACR a formát MARC 21. Záznamy jsou stahovány ze souborného katalogu. Knihovní katalog je dostupný online, přes OPAC si mohou čtenáři požadovaný dokument rezervovat. Uživatelské rozhraní je ponecháno v základní verzi KP-Win.

Obrázek č. 12: Uživatelské rozhraní OPACu VŠZ

5.3.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů

Dotazník vyplnilo celkem 98 studentů – všechno byly ženy v průměrném věku 23 let ($\mu = 23.2245$). Od jejich prvního přijetí ke studiu na vysokou školu uplynuly 2 roky ($\mu = 1.63265$). 99% respondentů studovalo na jedné vysoké škole v prezenční formě studia (98%) a většina z nich plánovala ukončit vysokoškolské studium v bakalářském stupni (67%). Nejvíce byly zastoupeny obory porodní asistentka (46%) a všeobecná sestra (39%). Většina respondentů neabsolvovala žádný kurz zaměřený na vyhledávání informací (96%), 41% respondentů ani nemá zájem podobný kurz absolvovat, 32% naopak spíše ano.

Blok otázek č. 9 až 11 zjišťoval návštěvnost knihovny a využívání jejích služeb prostřednictvím internetu. Mimo zkouškové období se návštěvnost knihovny pohybuje nejvíce do pěti návštěv za semestr (40%), 35% respondentů navštíví knihovnu 5x až 10x za semestr a 18% více jak 10x. O zkouškovém období také většina respondentů navštíví knihovnu maximálně 5x (58%), 19% respondentů navštíví knihovnu 5-10x a 16% studentů nepřijde do knihovny vůbec.

Odpovědi na otázku č. 11 – využívání služeb knihovny prostřednictvím internetu – se velmi shodovaly. 36% respondentů využije služby 3-5x za semestr, zbylé tři varianty odpovědí zvolilo přibližně 20% respondentů.

Otázka: 11 - Jak často využíváte služeb knihovny poskytovaných prostřednictvím Internetu (vyhledávání v katalogu, v databázích, prodlužování výpůjček, rezervace, aj.)?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. vůbec	18	18.37%	
2. nanejvýš 2x za semestr	22	22.45%	
3. 3-5x za semestr	35	35.71%	
4. častěji než 5x za semestr	23	23.47%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	98	100.00%	

Následující blok otázek č. 16 až 23 se zabýval prací s informacemi a kde se oslovení respondenti dle vlastního sebehodnocení nejvíce naučili, jak s informacemi pracovat.

	Z tohoto zdroje jsem se o práci s informacemi naučil (podíl odpovědí v procentech)		
Otázka	nic	méně	více
16) VŠ kurzy	30%	43%	12%
17) Studium na SŠ	15%	44%	35%
18) Studium na ZŠ	45%	30%	14%
19) Kurz od knihovny	46%	30%	9%
20) Inf. materiály	29%	38%	18%
21) Spec. publikace	36%	35%	15%
22) Dotazy na knihovníky	21%	41%	29%
23) Dotazy na studenty	16%	53%	19%

Stejně jako u předchozích škol se i u VŠZ projevila pravděpodobně špatná formulace otázek. V průměru na tyto otázky neodpovědělo 12 lidí. Přesto z uvedených odpovědí vyplývá, že se respondenti nejvíce naučili, jak pracovat s informacemi, na střední škole (35%) a z dotazů směřovaných na knihovníky (29%). Na druhém místě z hlediska naučení se pracovat s informacemi skončily dotazy směřované na ostatní studenty (53%) a s téměř identickým počtem odpovědí studium na střední škole a vysokoškolské kurzy (44% a 43%).

Blok uzavřela otázka č. 24, která zjišťovala, zda respondenti považují orientaci ve službách knihovny za důležitou. 82% ji považuje za důležitou, pouze 18% za nedůležitou.

Další otázky se dotazovaly na práci s odbornými texty. Otázka č. 25 zjišťovala, zda respondenti používají ke studiu i jiné informační prameny než doporučenou literaturu. 40% z nich je používá v každém semestru, ale v méně jak v polovině kurzů, 37% je používá, ale ne v každém semestru a 20% je použije nejméně v polovině kurzů v každém semestru.

Jak často píší respondenti odborné texty se ptaly otázky č. 26 a 27. 66% respondentů napíše odborný text 2-5x za semestr a taktéž 2-5x za semestr zpracuje 50% respondentů abstrakt nebo referát.

Otázka č. 28 se týkala citační etiky. 78% respondentů cituje použité informační prameny, z čehož 31% používá konkrétní pravidla (uváděna byla norma ISO 690). I studenti Vysoké školy zdravotnické ale dosáhly podobně zarážejících výsledků, jako tomu bylo u Vysoké školy Škoda Auto. 17% respondentů necituje a 4% neví, co to znamená citovat použité informační prameny. I zde platí stejná doporučení jako předtím – zahrnout základy citační morálky do výuky (ať v rámci existujícího kurzu, diplomového semináře apod.) a/nebo vytvořit metodické materiály, které by byly dostupné pro studenty.

Otázka: 28 - Citujete při psaní odborných textů použité informační prameny?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. ne, necituji	17	17.35%	
2. ano, v textech uvádím prameny, které jsem použil, ale nedržím se přitom žádných pevných pravidel	46	46.94%	
3. ano, uvádím prameny, které jsem použil a řídím se přitom konkrétními pravidly, vzorem nebo normou (Pokud zvolíte tuto možnost, uveďte prosím o jaká pravidla, vzor nebo normu jde ...	30	30.61%	
iso 690	5		
5. nevím, co znamená citovat použité informační prameny	4	4.08%	
neodpovědělo	1	1.02%	
celkem	98	100.00%	

Výsledky u otázky č. 29 – četnost vyhledávání odborné literatury v elektronických katalozích knihoven – odpovídaly přibližně výsledkům u otázky č. 11. 43% respondentů vyhledává odbornou literaturu v el. katalozích 2-5x za semestr, 26% častěji jak 5x za semestr a 21 % nanejvýše 1x.

Odpovědi na otázku č. 30 bylo možné předpokládat. Jelikož knihovna VŠZ nemá předplacené žádné odborné databáze, 63% respondentů v nich také nevyhledává. 21% respondentů uvedlo, že v nich vyhledává nanejvýše 1x, 8% 2-5x za semestr a 3% častěji jak 5x semestr. Otázkou zůstává, kde tito respondenti vlastně vyhledávají, jelikož otázka se dotazovala na vyhledávání v odborných databázích, které zpřístupňuje jejich univerzita.

Výsledky u otázky č. 31 také nebyly nijak překvapující. 59% respondentů nevyužívá služeb dodávání dokumentů z jiných knihoven, 28% nanejvýše 1x během semestru.

Záznamy o informačních pramenech (otázka č. 32) si příležitostně vede 44% respondentů, 38% si takové záznamy neuchovává vůbec.

Numerická a technická data v podobě tabulek, grafů aj. použije během semestru 48% respondentů nanejvýš 1x za semestr, 28% s nimi nepracuje vůbec (otázka č. 33).

Otázky č. 34-36 se týkaly jazykové gramotnosti. Otázka č. 34 zjišťovala úroveň, na jaké respondenti ovládají odbornou terminologii svého oboru v českém jazyce. 83% respondentů je schopno samostatně porozumět odborným textům a 12% je schopno napsat odborný text, 5% respondentů potřebuje výklad pedagogů nebo kolegů.

Na otázku č. 35 – na jaké úrovni ovládáte anglický jazyk, odpovědělo 46% respondentů, že na základní úrovni dokáží číst a psát, 26% je schopno pracovat s anglickým rozhraním na internetu.

Otázka č. 36 se týkala ovládnutí odborné terminologie oboru v cizím jazyce. 53% respondentů dokáže alespoň v jednom světovém jazyce porozumět obsahu textu, 28% odbornou terminologii v cizím jazyce neovládá a 10% dokáže v cizím jazyce o odborném tématu komunikovat.

Odborné informace na internetu vyhledává během semestru více jak 10x 47% respondentů a stejný počet respondentů 1-10x za semestr (otázka č. 37). Tyto výsledky opět nebyly nijak překvapující, obzvláště když vysoká škola nemá předplacené žádné databáze.

Otázka č. 38 se týkala práce s textovým editorem. Opět bylo mírným překvapením zjištění, že 7% respondentů textový editor nepoužívá a 7% neví, co to je. Jinak 55% respondentů zvládá práci s textovým editorem na uživatelské úrovni.

Otázka: 38 - Na jaké úrovni pracujete s textovým editorem?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. textový editor nepoužívám	7	7.14%	
2. práci s textovým editorem zvládám jen s obtížemi	13	13.27%	
3. práci s textovým editorem na uživatelské úrovni zvládám	54	55.10%	
4. práci s textovým editorem zvládám na velmi dobré úrovni	17	17.35%	
5. nevím, co je textový editor	7	7.14%	
neodpovědělo	0	0.00%	
celkem	98	100.00%	

Poslední otázka č. 39 zjišťovala, jak často respondenti připravují během semestru počítačové prezentace. 55% respondentů je připravuje více jak 3x za semestr, 35% 2-3x za semestr a 9% nanejvýše 1x.

5.3.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách

Dotazník o informačním vzdělávání na škole vyplňovala vedoucí knihovny Jaroslava Daňková a zároveň jediná pracovnice. V dlouhodobém záměru vysoké školy není zahrnuto informační vzdělávání a knihovna se také nepodílela na řešení grantů souvisejících s informačním vzděláváním, ani na žádných vzdělávacích aktivitách. Informačnímu vzdělávání se na škole věnují někteří pedagogové. Ve školním roce 2007/2008 proběhlo šest jednorázových vzdělávacích akcí. Jednalo se o exkurze do knihovny, jednorázová školení a přednášky. Byly zaměřené obecně na služby knihovny, na vyhledávání v katalogu a v databázích (otázkou je kterých), na citování a prevenci plagiátorství¹⁸. Nejčastěji se těchto akcí zúčastnili studenti prvních ročníků a studenti pracující na závěrečné kvalifikační práci a také zaměstnanci školy. Tyto akce nejsou pořádány v anglickém jazyce a informace o nich nejsou dostupné na webových stránkách knihovny.

Odpovědi na otázky č. 16-21 byly negativní. Škola nepožaduje po knihovnických pedagogické vzdělání, jelikož nejsou zapojeni do výuky; pracovníci knihovny neabsolvovali žádný kurz, ani se nezúčastnili žádné konference nebo semináře zaměřeného na problematiku informačního vzdělávání. Pracovníci nesledují odborná periodika týkající se informačního vzdělávání, nejsou členy zahraničních elektronických konferencí ani žádných pracovních skupin zaměřených na informační gramotnost. Pro potřeby knihovny je ale nakupována odborná literatura s tematikou informačního vzdělávání.

Knihovna by měla zájem o výměnu zkušeností a o navázání spolupráce se školami podobného zaměření. Odborná komise IVIG, resp. AKVŠ by dle názoru J. Daňkové měla stanovit metodiky a hlavně standardy materiálního zabezpečení činnosti knihovny. Jako největší překážku v rozvoji informačního vzdělávání na škole totiž vidí hlavně nedostatek financí.

---

¹⁸ Pokud knihovna pořádá vzdělávací akce zaměřené na citování a prevenci plagiátorství, o to více jsou překvapující výsledky u otázky č. 28 v dotazníku Informační gramotnost vysokoškolských studentů, kde 17% respondentů uvedlo, že necituje použité informační prameny a 4% nevědí, co to znamená citovat.

Jaroslava Daňková se seznámila se *Koncepcí rozvoje rozvoje informačního vzdělávání na vysokých školách v ČR* na webových stránkách Odborné komise IVIG. Považuje ji za užitečný dokument, který použije k argumentaci o významu informačního vzdělávání u vedení školy a k vytvoření vzdělávacího plánu.

5.4. Metropolitní univerzita Praha

Metropolitní univerzita Praha, o.p.s. (dále MUP) byla založena roku 2001. Je to soukromá vysoká škola univerzitního typu. Nabízí bakalářské a navazující magisterské studium ve studijních programech:

Bakalářské studium

- International Territorial Studies
- Humanitní studia
- Mezinárodní ekonomické vztahy
- Mediální a komunikační studia
- Mezinárodní teritoriální studia
- Právní specializace

Navazující magisterské studium

- International Territorial Studies
- Mezinárodní teritoriální studia
- Politologie
- Mezinárodní ekonomické vztahy

Doktorské studium nabízí v programech International Territorial Studies a Mezinárodní teritoriální studia. Všechny typy studia jsou realizovány v prezenční i kombinované formě. Školné se pohybuje v rozmezí 25 000 – 29 000 Kč za semestr. Studentům může být přiznáno ubytovací a sociální stipendium. Ve spolupráci s britskou univerzitou Nottingham Trent University realizuje program Double Degree v bakalářském studijním oboru Mezinárodní vztahy a evropská studia, studenti získají bakalářský titul z obou univerzit. MUP se aktivně zapojuje i do dalších programů zahraniční spolupráce – podporuje studijní pobyty a pracovní stáže v rámci programu LLP Erasmus a má uzavřených několik bilaterálních smluv s mimoevropskými univerzitami. Od roku 2003 realizuje program Škola bez bariér, kdy je studentům se zdravotním postižením pohybového ústrojí poskytnuto stipendium ve výši školného. Ve školním roce 2009/2010 zde studovalo 4 890 studentů, 71 studentů se zdravotním postižením [Metropolitní univerzita Praha, 2010].

Rektorem vysoké školy je prof. PhDr. Michal Klíma, M.A., CSc.. Hlavní sídlo MUP je v Praze 10, Dubečská 900/10, kromě toho má v Praze ještě dvě dislokovaná

pracoviště (Praha 3, Praha 9). Univerzitní pobočky má v Plzni, Liberci a Hradci Králové. Výuku zajišťuje 114 akademických pracovníků – 11 profesorů, 18 docentů, 85 odborných asistentů.

Odborná knihovna Jiřího Hájka sídlí v hlavní budově MUP. Pod centrální knihovnu spadají i knihovny mimopražských poboček. Vedoucím knihovny byl v roce 2009 Jiří Samek, v současné době vykonává funkci vedoucí Mgr. Petra Hornochová. V centrální knihovně pracuje celkem pět zaměstnanců a jeden pracovník je v každé pobočce. Knihovna je evidována na Ministerstvu kultury ČR jako základní knihovna se specializovaným knihovním fondem, byla jí přidělena sigla ABD171. Knihovna je bezbariérová.

Knihovna je otevřena ve všední dny od 9:00 do 20:00, v sobotu od 9:00 do 16:00. Registrováno je 4 461 uživatelů (jedná se o každého návštěvníka knihovny – může pouze využívat počítače, nemusí provést výpůjčku). Neplatí se registrační poplatky, jako průkazka do knihovny slouží ISIC karta. V knihovně je dostupných 19 počítačů a dalších 50 ve dvou počítačových studovnách ve škole. Ze všech počítačů mají čtenáři přístup k předplaceným odborným databázím – JSTOR a EBSCO. Odborné rešerše nejsou z těchto databází pro studenty dělány, jedná se spíše o metodickou pomoc při hledání. Knihovna jako taková nepořádá žádné kurzy informační gramotnosti a informačního vzdělávání, účastní se pouze úvodního soustředění prvních ročníků. Informační výchova by měla být garantována ve vyučovaných předmětech.

Knihovní fond obsahuje 18 091 svazků knih. Knihy jsou umístěny ve volném výběru, lze je půjčovat absenčně, jeden svazek vždy zůstává k prezenčnímu studiu. Fond je řazen tematicky podle skupin MDT: mezinárodní vztahy, veřejná správa, průmyslové vlastnictví, mezinárodní obchod, humanitní studia, anglofonní studia, jazykové učebnice. Signaturu tvoří znak MDT. Odebíráno je 29 titulů periodik, aktuální vydání je dostupné pouze prezenčně. Výpůjční doba je rozlišena podle formy studia – studenti prezenčního studia si mohou půjčovat na 14 dnů, u studentů kombinované formy je výpůjční lhůta jeden měsíc. Prodlužovat mohou bez omezení, pokud není dokument rezervován. Součástí fondu jsou také vysokoškolské kvalifikační práce. Studenti je odevzdávají v elektronické a papírové podobě. Není budován digitální repozitář, papírové verze jsou dostupné k prezenčnímu studiu ve studovně. V roce 2009 byla na základě spolupráce s organizací WIPO zřízena

v knihovně Depozitní knihovna Světové organizace duševního vlastnictví [Metropolitní univerzita Praha, 2007].

Knihovna používá automatizovaný knihovní systém Clavius. Dodržují se katalogizační pravidla AACR a formát MARC 21. Záznamy jsou většinou přebírány ze souborného katalogu. Katalog je dostupný online, přes OPAC si mohou čtenáři požadované dokumenty rezervovat.

Metropolitní univerzita Praha, o.p.s. - katalog Clavius

ON-LINE katalog - Zadání dotazu :

Vyhledávat : ?

[Autor](#) :

Název :

[Klíčové slovo](#) :

Signatura svazku :

Libovolné pole :

[Kombinovaný dotaz](#)

Obrázek č. 13: Uživatelské rozhraní OPACu MUP

5.4.1. Dotazník Informační gramotnost vysokoškolských studentů

Dotazník vyplnilo celkem 57 studentů (39 žen, 17 mužů, 1 respondent neodpověděl) v průměrném věku 24 let ($\mu = 24.1786$). Od jejich prvního přijetí na vysokou školu uplynuly dva roky ($\mu = 1.86538$). Většina respondentů uvedla, že studuje pouze na jedné vysoké škole (95%) a že plánuje ukončit vysokou školu v magisterském stupni (47%). 58% respondentů studovalo v prezenční formě studia, 40% v kombinované. 50% respondentů uvedlo, že studuje obor veřejná správa. Studenti MUP jako jediní ve větší míře uvedli, že během vysokoškolského studia absolvovali kurz zaměřený na vyhledávání informací – 21% respondentů. 18% respondentů si pamatovalo i přibližný název kurzu – práce s informačními zdroji a taktéž 18% jej hodnotí jako důležitý. 67% respondentů by podobný kurz v budoucnu rádo absolvovalo, 26% ne.

Otázky č. 9–11 zjišťovaly návštěvnost knihovny a využívání jejích služeb prostřednictvím internetu. 38% respondentů odpovědělo, že mimo zkouškové období navštíví knihovnu nanejvýše 5x za semestr, 33% respondentů nenavštíví knihovnu

vůbec. O zkuškovém období přijde většina respondentů do knihovny také nanejvýš 5x (46%) nebo vůbec (30%).

Výsledky u otázky č. 11 byly překvapivé. 40% respondentů uvedlo, že online služby knihovny nevyužívá vůbec, 21% nanejvýš 2x za semestr. Knihovna přitom má online dostupný katalog a předplacené odborné databáze.

Otázka: 11 - Jak často využíváte služeb knihovny poskytovaných prostřednictvím Internetu (vyhledávání v katalogu, v databázích, prodlužování výpůjček, rezervace, aj.)?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. vůbec	23	40.35%	
2. nanejvýš 2x za semestr	12	21.05%	
3. 3-5x za semestr	10	17.54%	
4. častěji než 5x za semestr	11	19.30%	
neodpovědělo	1	1.75%	
celkem	57	100.00%	

Následující blok otázek č. 16-23 zjišťoval, kde se respondenti dle vlastního sebehodnocení naučili nejvíce pracovat s informacemi.

	Z tohoto zdroje jsem se o práci s informacemi naučil (podíl odpovědí v procentech)		
Otázka	nic	méně	více
16) VŠ kurzy	28%	39%	18%
17) Studium na SŠ	18%	39%	33%
18) Studium na ZŠ	46%	25%	19%
19) Kurz od knihovny	47%	19%	12%
20) Inf. materiály	25%	42%	14%
21) Spec. publikace	28%	37%	16%
22) Dotazy na knihovníky	30%	40%	11%
23) Dotazy na studenty	12%	54%	16%

V tohoto bloku otázek nebyla ani MUP výjimkou. Nejvíce respondentů vynechávalo odpovědi na tyto otázky. V průměru neodpovědělo deset lidí. Jak pracovat s informacemi se respondenti nejvíce naučili na střední škole (33%) a téměř shodný počet respondentů uvedl také vysokoškolské kurzy (18%) a studium na základní škole (19%). Méně významné množství informací se poté respondenti naučili z dotazů směřovaných na ostatní studenty (54%), z informačních materiálů knihovny (42%) a z dotazů směřovaných na pracovníky knihoven (40%).

Otázka č. 24 – orientace ve službách knihovny uzavírala tento blok. 75% respondentů považuje orientaci ve službách pro sebe osobně za důležitou.

Další otázky (č. 25-33) se týkaly práce s odbornými texty. 30% respondentů používá v průběhu semestru i jiné informační prameny než je doporučená literatura, ale v méně jak polovině kurzů, které absolvují. Shodně 22% respondentů takové informační prameny nepoužívá vůbec nebo ne v každém semestru (otázka č. 25).

Otázka č. 26 zjišťovala četnost psaní odborných textů. 33% respondentů je píše nanejvýš 1x za semestr, 32% 2-5x za semestr.

Abstrakty, referáty nebo anotace odborných textů pro osobní potřebu nebo v rámci výuky zpracovává 39% respondentů 2-5x za semestr, 28% respondentů nanejvýše 1x za semestr (otázka č. 27).

Otázka č. 28 se týkala citační etiky. 79% respondentů cituje použité informační prameny, z toho 40% se řídí konkrétními pravidly. Uváděna byla norma ISO 690, školní pravidla a citace.com. 18% respondentů necituje, což je dle mého názoru opět velmi vysoké procento u studentů vysoké školy.

Otázka: 28 - Citujete při psaní odborných textů použité informační prameny?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. ne, necituji	10	17.54%	
2. ano, v textech uvádím prameny, které jsem použil, ale nedržím se přitom žádných pevných pravidel	22	38.60%	
3. ano, uvádím prameny, které jsem použil a řídím se přitom konkrétními pravidly, vzorem nebo normou (Pokud zvolíte tuto možnost, uveďte prosím o jaká pravidla, vzor nebo normu jde ...)	23	40.35%	
citace.com	1		
iso 690	9		
školní pravidla	1		
5. nevím, co znamená citovat použité informační prameny	0	0.00%	
neodpovědělo	2	3.51%	
celkem	57	100.00%	

Otázky č. 29 a 30 byly obdobou otázky č. 11. Výsledky ale plně neodpovídají závěrům z jedenácté otázky. Na otázku č. 29 odpověděli respondenti, že odbornou literaturu vyhledávají v elektronických katalozích knihoven nejvíce 2-5x za semestr (37%), 26% respondentů nanejvýše 1x za semestr. U jedenácté otázky byl ale výsledek, že 40% respondentů služby knihovny prostřednictvím internetu nevyužívá.

51% respondentů nevyužívá odborné databáze, které knihovna nabízí, pro vyhledávání odborné literatury (otázka č. 30). Platí zde stejná doporučení jako u VŠFS. Knihovna by měla zvážit větší propagaci předplacených databází a práce s nimi by měla být více vyžadována ze strany vyučujících.

Odpovědi u otázky č. 31 byly velmi podobné jako u ostatních škol. 60% respondentů nevyužívá služeb MVS a EDD, 23% respondentů tyto služby využije nanejvýše 1x za semestr.

Otázka č. 32 zjišťovala, zda si respondenti uchovávají záznamy o informačních pramenech. 40% respondentů si takové záznamy vede pouze příležitostně, 26% respondentů si je vede pravidelně a 26% vůbec.

S numerickými a technickými daty pracuje nanejvýš 1x za semestr 39% respondentů, 30% je nepoužije vůbec (otázka č. 33).

Otázky č. 34 až 36 se vztahovaly k jazykové gramotnosti. Odborným textům v českém jazyce dokáže porozumět 61% respondentů, 28% respondentů potřebuje výklad pedagogů nebo kolegů (otázka č. 34).

Otázka č. 35 se ptala na úroveň anglického jazyka. 46% respondentů čte a píše lépe než na základní úrovni, 26% ovládá anglický jazyk na základní úrovni a 18% dokáže používat anglické rozhraní při práci na internetu.

Poslední otázka v tomto bloku č. 36 se týkala ovládnutí odborné terminologie oboru ve světovém jazyce. 56% respondentů neovládá odbornou terminologii svého oboru v žádném světovém jazyce, 26% dokáže alespoň porozumět obsahu odborného textu. Opět trochu překvapivý výsledek u studentů, kteří již v průměru dva roky studují na vysoké škole. S odbornou terminologií svého oboru by se měli seznámit během výuky a při studiu odborných textů, které snad nejsou doporučovány pouze v českém jazyce.

Otázka: 36 - Na jaké úrovni ovládáte odbornou terminologii svého oboru v angličtině nebo v jiném cizím jazyce?

znak	absolutní četnost	relativní četnost	histogram
1. odbornou terminologii svého oboru v žádném světovém jazyce nezvládám	32	56.14%	
2. alespoň v jednom světovém jazyce dokáži porozumět obsahu odborného textu	15	26.32%	
3. alespoň v jednom světovém jazyce dokáži napsat kratší odborný text	2	3.51%	
4. alespoň v jednom světovém jazyce dokáži napsat kratší odborný text a zvládnout ústní komunikaci o odborném tématu	7	12.28%	
neodpovědělo	1	1.75%	
celkem	57	100.00%	

Odpovědi na otázku č. 37 – vyhledávání odborných informací na internetu – nebyly stejně jako u ostatních škol překvapující. 65% respondentů použije internet během semestru více jak 10x pro vyhledání odborných informací a 28% respondentů 1-10x za semestr.

Práce s textovým editorem se týkala otázka č. 38. 46% respondentů zvládá práci s textovým editorem na uživatelské úrovni, 35% na velmi dobré úrovni. Pouze 5% respondentů uvedlo, že textový editor nepoužívá.

Závěrečná otázka č. 39 zjišťovala četnost přípravy počítačových prezentací. 37% respondentů připravuje referáty a přednášky formou prezentace 2-3x za semestr, 30% nanejvýše 1x za semestr a 18% respondentů je nepřipravuje vůbec.

5.4.2. Dotazník Informační vzdělávání na vysokých školách

Dotazník o informačním vzdělávání na vysoké škole vyplnil Jiří Samek. V knihovně pracuje celkem pět zaměstnanců a všech pět se podílí na vzdělávacích aktivitách, není zde ale zavedena pozice koordinátora informačního vzdělávání. V dlouhodobém záměru vysoké školy je zahrnuto informační vzdělávání, kterému se také systematicky věnují někteří pedagogové.

Ve školním roce 2007/2008 uspořádala knihovna pět jednorázových akcí. Jednalo se o samostatné přednášky zaměřené na služby knihovny, vyhledávání v katalozích a v databázích a na prevenci plagiátorství. Celkem se těchto akcí

zúčastnilo 300 studentů, převážně se jednalo o studenty prvních ročníků, zahraniční studenty a zdravotně handicapované studenty. Na další rok nebylo plánováno zavedení žádných nových forem výuky. Exkurze nebo přednášky nejsou pořádány v anglickém jazyce a informace o těchto akcích nejsou dostupné na webových stránkách knihovny.

Po knihovnicích, kteří se podílejí na výuce, požaduje škola pedagogické vzdělání. Tito knihovníci ale neabsolvovali žádné školení nebo seminář. Členové knihovny se nezúčastnili žádných konferencí zaměřených na problematiku informačního vzdělávání. Nejsou také členy žádných elektronických konferencí a diskuzních listů, ani pracovních skupin týkajících se informační gramotnosti. Pro potřeby knihovny není nakupována odborná literatura nebo periodika se zaměřením na oblast informačního vzdělávání.

Knihovna by měla zájem o výměnu zkušeností v oblasti informačního vzdělávání. Na škole by stav IG dle Jiřího Samka zlepšilo více prostoru – rozšířit kapacitu studovny, více času pro individuální informační dotazy, delší čas vyhrazený informacím o informačních službách při úvodním soustředění studentů 1. ročníků. Za největší překážku v rozvoji informačního vzdělávání na škole považuje malý zájem z řad studentů.

Pracovníci knihovny se seznámili s *Koncepcí rozvoje informačního vzdělávání na vysokých školách*. Dozvěděli se o ní z elektronické konference. Nepovažují ji ale za užitečný dokument – „*sice není špatná, ale stejně si musí každá knihovna „ušít“ výukový materiál na míru*“.

6. Závěr

Výzkum uskutečněný v rámci této diplomové práce byl po dohodě s předsedkyní Odborné komise IVIG PhDr. Hanou Landovou, Ph.D. založen na původním dotazníku použitým pro pilotní průzkumy realizované na veřejných vysokých školách. Výsledky z těchto průzkumů byly profesionálně vyhodnocovány, nejsou ale dostupné přesné postupy a způsob vyhodnocování. Pro účely této diplomové práce byl tedy použit statistický program SASD a na základě analýzy jednotlivých otázek byly vyvozeny závěry. Výsledky z průzkumu budou Odborné komisi IVIG k dispozici pro případ, že by se v budoucnu prováděl další výzkum a profesionálně se vyhodnocoval.

Základní hypotéza – studenti mají malé povědomí o EIZ dostupných v knihovně – byla potvrzena. Vysoké školy VŠFS, Škoda Auta a MUP mají předplacené odborné databáze (JSTOR, ProQuest, EBSCO, ASPI), přesto je většina studentů nevyužívá. Celkem z těchto tří škol dotazník vyplnilo 274 studentů, z toho 61% EIZ nevyužívá vůbec, 15% nanejvýše 1x za semestr a 7% respondentů neví, o jaké databáze se jedná. Důvodem může být malá propagace ze strany knihovny – pořádání školení a přednášek zaměřených na konkrétní databázi nebo vyhledávání v databázích obecně, distribuce informačních materiálů a zveřejněné informace o databázích na stránkách knihovny/školy. Druhým důvodem může být, že práce s odbornými databázemi a tím pádem větší samostatná práce s informačními zdroji není na studentech vyžadována ze strany vyučujících. Z celkových výsledků průzkumu vyplývá, že mezi studenty stále převažuje internet jako hlavní nástroj pro hledání odborných informací. 58% respondentů uvedlo, že jej využívá více jak 10x za semestr.

Rozbor dílčích hypotéz:

- Citační etiku dodržuje minimálně 90% studentů – tato hypotéza nebyla potvrzena. Celkem odpovědělo 372 studentů, z toho 13% necituje a 2% neví, co to znamená.
- Studenti ovládají anglický jazyk jako v současné době převažující dorozumívací světový jazyk minimálně na úrovni práce s anglickým uživatelským rozhraním – hypotéza byla potvrzena. Z 372 respondentů 18%

uvedlo, že anglický jazyk ovládá na úrovni práce na internetu, 39% na základní úrovni čte a píše a 34% ovládá anglický jazyk na lepší než základní úrovni. Pouze 8% odpovědělo, že anglicky neumí.

- Studenti většinou neabsolvovali kurzy zaměřené na vyhledávání informací – tato hypotéza byla téměř na 100% potvrzena. 94% respondentů uvedlo, že v průběhu vysokoškolského studia neabsolvovalo žádný kurz zaměřený na vyhledávání informací.
- Studenti málo využívají služeb dodávání dokumentů (MVS, DDS) – tato hypotéza byla potvrzena. 61% respondentů nevyužívá služeb dodávání dokumentů, 25% nanejvýš 1x za semestr a 1% vůbec tuto možnost nezná.

Výsledky u některých otázek bylo možné předpokládat, jako např. již zmiňované dodávání dokumentů z jiných knihoven nebo také odpovědi na otázky č. 16–23 „Práce s informačními zdroji“. Nejvíce se respondenti naučili pracovat s informačními zdroji na střední škole (35%) a v rámci vysokoškolských kurzů, které nebyly primárně zaměřené na práci s informacemi (23%), následovaly dotazy směřované na ostatní studenty (20%) a na knihovníky (18%). Naopak některé výsledky byly mírně překvapující, resp. jsem měla jiná očekávání, viz otázka č. 38 „Na jaké úrovni pracujete s textovým editorem?“. 7% respondentů uvedlo, že práci s editorem zvládá jen s obtížemi, 6% textový editor nepoužívá. Předpokládala bych, že u studentů vysoké školy je vyžadována práce s textovým editorem a že je to běžná součást jejich studia – minimálně musí psát kvalifikační a seminární práce, referáty a zpracovávat dílčí úkoly v průběhu semestru. Vysvětlením nemůže být ani věk respondentů (u starších ročníků by bylo možné předpokládat, že neovládají ICT technologie na takové úrovni jako mladší ročníky, které v prostředí počítačů a internetu vyrůstaly), odpovědi procházely celým věkovým spektrem respondentů.

Dobrou zprávou pro pracovníky knihoven je, že 76% respondentů považuje orientaci ve službách a fondech knihovny za důležitou. Knihovny by toho měly, dle mého názoru, využít a zaměřit se více na své uživatele z hlediska pořádání různých akcí, přednášek a kurzů. Výsledky průzkumu dokazují, že studenti by o ně měli teoreticky zájem.

V průzkumu se také bohužel projevila špatná formulace zadání u některých otázek. Jedná se především o otázky č. 16 až 23 a jejich předem stanovené odpovědi.

1. Z tohoto zdroje jsem se o práci s informacemi nic nenaučil
2. Z tohoto zdroje jsem se naučil méně významné množství informací
3. Z tohoto zdroje jsem se naučil významné množství informací

Zavádějící je podle mého názoru především první odpověď – může znamenat, že se studenti doopravdy z daného zdroje nic nenaučili, ale domnívám se, že část studentů vybrala tuto odpověď i v případě, že s daným zdrojem nikdy nepracovali. Z tohoto důvodu i velká část respondentů pravděpodobně vynechávala odpovědi na tyto otázky, protože si nemohla vybrat adekvátní odpověď. V případě budoucího opakování průzkumu bych navrhovala následující úpravu:

1. Z tohoto zdroje jsem se o práci s informacemi nic nenaučil
2. Z tohoto zdroje jsem se naučil méně významné množství informací
3. Z tohoto zdroje jsem se naučil významné množství informací
4. S tímto zdrojem jsem nikdy nepracoval/nevyužil

Přeformulovala bych také zadání otázky č. 3 – Kolik let uběhlo od vašeho prvního přijetí k vysokoškolskému studiu. Kolik let mají uvádět studenti prvního ročníku na první vysoké škole? Nejčastějšími odpověďmi byly 0 a 1 rok, většinou to tedy byli studenti prvního ročníku, ale záleželo na jejich pojetí, kolik let uvedli. Zadání otázky by mohlo být následující: Kolik let uběhlo od vašeho prvního přijetí k vysokoškolskému studiu? (v případě, že jste studentem prvního ročníku na první vysoké škole, uvádějte prosím 0).

Původním záměrem tohoto výzkumu bylo porovnat výsledky s výzkumem provedeným mezi studenty veřejných vysokých škol, což by mohlo přinést velmi zajímavá srovnání. Tento cíl nebylo možné naplnit. Faktem ale zůstává, že vysokoškolské knihovny mají ideální předpoklady pro informační vzdělávání a zvyšování informační gramotnosti studentů. Měly by se více snažit propagovat informační zdroje dostupné v knihovně nebo alespoň informovat studenty o tom, že takové zdroje existují a kde k nim mohou získat přístup (Národní knihovna, Národní technická knihovna apod.), aby vstoupily do širšího povědomí uživatelů; snažit se je více motivovat k využívání online služeb knihovny a informovat je o všech službách, které by mohli využívat. Knihovny mají v této oblasti velký potenciál a sami knihovníci by si to měli více uvědomovat a přikládat informačnímu vzdělávání

dostatečný význam a snažit se důležitost informační výchovy prosazovat také u vedení školy. Je důležité si uvědomit, že počáteční investice do těchto služeb mají velkou návratnost. Informačně gramotní studenti mají lepší uplatnění na trhu práce, mají předpoklady k tomu být úspěšní v profesním i osobním životě a toto zpětně zlepšuje celkový obrázek školy a informuje o jejích kvalitách.

7. Seznam použité literatury

AASL. 1998. Information literacy standards for student learning: standards and indicators. In *AASL : American association of school libraries* [online]. Chicago : ALA, 1998 [cit. 2011-05-28]. Dostupný z WWW:

<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslarchive/pubsarchive/informationpower/InformationLiteracyStandards_final.pdf>.

ACRL. 2000. Information literacy competency standards for higher education. In *ACRL : Association of College & Research Libraries* [online]. Chicago : ALA, 2000 [cit. 2011-05-28]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/standards.pdf>>.

ACRL. 2011. *ACRL : Association of College & Research Libraries : a Division of the American Library Association* [online]. Chicago, Ill.: ALA, 2011 [cit. 2011-05-23]. Introduction to information literacy. Dostupný z WWW:

<<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/issues/infolit/overview/intro/index.cfm>>.

Akreditační komise Česká republika. 2011a. *Akreditační komise Česká republika* [online]. Praha : MŠMT, c2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW:

<<http://www.akreditacnikomise.cz/>>.

Akreditační komise Česká republika. 2011b. Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci, rozšíření akreditace a prodloužení doby platnosti akreditace studijních programů a jejich oborů. In *Akreditační komise Česká republika* [online]. Praha : MŠMT, 2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW:

http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/83/standardy_pro_sp_03_2011.pdf.

Asociace institucí vzdělávání dospělých. 1990. *Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR* [online]. Praha : AIVD, 1990 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW:

<<http://www.aivd.cz/>>.

Asociace knihoven vysokých škol České republiky. 2005. Zápis ze 3. výroční konference Asociace knihoven vysokých škol ČR 21. dubna 2005. In *Asociace knihoven vysokých škol České republiky* [online]. Praha : AKVŠ, 2005 [cit. 2011-04-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.akvs.cz/pdf/zapis-vyrkonf-2005.pdf>>.

Asociace knihoven vysokých škol České republiky. 2011. *Asociace knihoven vysokých škol České republiky* [online]. Praha : AKVŠ, c2010 [cit. 2011-04-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.akvs.cz/>>.

BALAJOVÁ, Kristýna. 2011. Diplomka jako důkaz. *Týdeník EURO* [online]. 2011, č. 11, 13.3.2011 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW:

<<http://www.euro.cz/detail.jsp?id=5837>>.

BÁRTOVÁ, Eliška. 2009. První soukromá vysoká škola ruší deset svých poboček. *Aktuálně.cz* [online]. 21.12.2009, 13:50 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=656171>>.

BEHRENS, Shirely J. 1994. A conceptual analysis and historical overview of information literacy. *College & Research Libraries*. 1994, vol. 55, no. 5-6, s. 309-322. ISSN 0010-0870.

BENEŠOVÁ, Petra; BÍLÁ, Klára; EGERTOVÁ, Iva. 2009. Podivný byznys soukromých vysokých škol. *Radiožurnál : Český rozhlas I* [online]. 7. října 2009 v 14:37 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/podkuzi/_zprava/641908>.

BOČAROVÁ, Zdena. 2010. Soukromé vysoké školy včera, dnes a zítra. *Hospodářské noviny* [online]. 17.3.2010 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-41415330-soukrome-vysoke-skoly-vcera-dnes-a-zitra>>.

BRUCE, Christine. 2003. Seven faces of information literacy : towards inviting students into new experiences. In *HCT annual conference : the 16th Annual conference held on August 30, 2003* [online]. Dubai : Higher colleges of technology, 2003 [cit. 2011-06-01]. Dostupný z WWW: <<http://crm.hct.ac.ae/events/archive/2003/speakers/bruce.pdf>>.

CILIP. 2004. *Chartered Institute of Library and Information Professionals : CILIP* [online]. London : CILIP, 2004 [cit. 2011-05-23]. Information literacy : definition. Dostupný z WWW: <<http://www.cilip.org.uk/policyadvocacy/learning/informationliteracy/definition/>>.

Česká informační společnost. 2010. *Česká informační společnost* [online]. Praha : Česká informační společnost, 2010 [cit. 2011-06-04]. Sekce pro informační vzdělávání. Dostupný z WWW: <<http://www.cisvts.cz/static.asp?str=infvzd&ch=502&ids=3449>>.

Česká konference rektorů. 2010. *Česká konference rektorů* [online]. Brno : Česká konference rektorů, c2010 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://crc.muni.cz/>>.

Česká zemědělská univerzita. 2003. *Česká zemědělská univerzita* [online]. Praha : ČZU, 2003 [cit. 2011-04-02]. Socrates/Erasmus program : historie. Dostupný z WWW: <http://international.czu.cz/Office/erasmus_historie.html>.

Česko. 1990. Zákon č. 171/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 30, s. 673-681. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=171/1990&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

Česko. 2000. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání : usnesení vlády č. 525/1999 z 31.5.1999, bod III.3.*. Praha : MŠMT, 2000 [cit. 2011-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.fi.muni.cz/~smid/sipvevz1.html>>.

Česko. 2001a. Zákon č. 257/ 2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5683-5688. Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb098-01.pdf>>. ISSN 1211-1244.

Česko. 2001b. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. In *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. Praha : MŠMT, 2001 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>>.

Česko. 2004. Zákon č. 562 ze dne 24. září 2004, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 10325-10332. Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4494>>.

Česko. 2006a. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. In *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. Praha : MŠMT, c2006 [cit. 2011-03-19]. Vzdělávání. Vysoké školství. Přehled vysokých škol. Přehled soukromých vysokých škol. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/prehled-verejnych-soukromych-skol>>.

Česko. 2006b. *Státní informační a komunikační politika: eČesko 2006*. Praha, 2006 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <http://isvs.cz/user_data/zpravodajstvi/obrazky/File/ISVS-eCesko2006/MICR-eCesko-2006.pdf>.

Česko. 2008. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Úplné znění zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. Praha : MŠMT, 2. září 2008 [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>>.

Česko. 2009a. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. Praha : MŠMT, 2009. 74 s. ISBN 978-80-254-4519-8.

Česko. 2009b. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb. In *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. Praha : MŠMT, 5. března 2009 [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-49-2009-sb-kterym-se-meni-zakon-c-561-2004-sb>>.

Česko. 2010a. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Úplné znění zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. Praha : MŠMT, aktual. 2010-06-11 [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/file/10815>>.

Česko. 2010b. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Výroční zpráva o činnosti vysokých škol za rok 2009. In *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha : MŠMT, 2010 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/file/12782>>.

Česko. 2010c. Zákon č. 231 ze dne 25. června 2010, kterým se mění zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2010, částka 79, s. 2994-2998. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5755>>.

Česko. 2011. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Rada pro reformu vysokoškolského vzdělávání projednala návrh vysokoškolského zákona. In *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. Praha : MŠMT, 1.3.2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/rada-pro-reformu-vysokoskolskeho-vzdelavani-projednala-navrh>>.

DOMBROVSKÁ, Michaela. 2002a. Informační gramotnost z hlediska veřejné politiky. *Ikaros* [online]. 2002, roč. 6, č. 11 [cit. 01.06.2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/1198>>. ISSN 1212-5075.

DOMBROVSKÁ, Michaela. 2002b. Informační gramotnost z hlediska veřejné politiky. *Ikaros* [online]. 2002, roč. 6, č. 12 [cit. 01.06.2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/1227>>. ISSN 1212-5075.

DOMBROVSKÁ, Michaela. 2003. Informační gramotnost z hlediska veřejné politiky. *Ikaros* [online]. 2003, roč. 7, č. 5 [cit. 01.06.2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/1340>>. ISSN 1212-5075.

DOMBROVSKÁ, Michaela. 2005. Pilotní průzkum IVIG II. Výsledky a závěry. Vyžádaná přednáška na seminář *IVIG 2005, Praha, 22.9.2004*. [online] 2005. [cit. 2011-06-11]. Dostupný z WWW: <http://www.sprig.cz/ivig2005/prezentace/Dombrovska-IG_ivig2005.ppt>.

DOMBROVSKÁ, Michaela. 2010. Informační vzdělávání na vysokých školách v České republice : přehled, vývoj a další kroky. *ProInflow* [online]. 2010, roč. 2, č. 2 [cit. 2011-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://pro.inflow.cz/informacni-vzdelavani-na-vysokych-skolach-v-ceske-republice---prehled-vyvoj-dalsi-kroky>>. ISSN 1804-2406.

DOMBROVSKÁ, Michaela; LANDOVÁ, Hana; TICHÁ, Ludmila. 2004. Informační gramotnost : teorie a praxe v ČR. *Národní knihovna : knihovnická revue* [online]. 2004, roč. 15, č. 1 [cit. 2011-05-23], s. 7-18. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html>>. ISSN 1214-0678.

DOYLE, Christina. 1992. Outcome measures for information literacy within the national education goals of 1990: final report of the National Forum on Information Literacy. Summary of findings. In *ERIC* [online]. Washington, DC: US Department of Education, 1992 [cit. 2011-05-23]. Dostupný z WWW: <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/custom/portlets/recordDetails/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=ED351033&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=ED351033>.

Fond rozvoje vysokých škol [online]. 2011. Praha : Agentura Rady vysokých škol, 2011 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.frvs.cz/>>.

HORTON, Forest Woody Jr. 2007. Understanding information literacy : a primer. In *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* [online]. Paris : UNESCO, 2007 [cit. 2011-05-26]. Dostupný z WWW: <<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001570/157020e.pdf>>.

Firmy.cz [online]. 2011. Praha : Seznam.cz, c2011 [cit. 2011-03-20]. Instituce a úřady. Vzdělávací instituce. Vysoké školy se zahraniční akreditací. Dostupný z WWW: <<http://www.firmy.cz/Instituce-a-urady/Vzdelavaci-institute/Soukrome-vysoke-skoly-se-zahranicni-akreditaci>>.

HOUŠKOVÁ, Zlata. 2010. SKIP : Svaz knihovníků a informačních pracovníků v ČR. *Inflow : information journal*. 2010, roč. 3, č. 5 [cit. 2011-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.inflow.cz/skip-svaz-knihovniku-informacnich-pracovniku-v-cr>>. ISSN 1802-9736.

Infogram : portál pro podporu informační gramotnosti [online]. c2011 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.infogram.cz/>>.

Information Literacy [online]. 2009. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, 2009 [cit. 2011-05-23]. International definitions. Dostupný z WWW: <<http://www.informationliteracy.org.uk/information-literacy-definitions/definitions-of-il/>>.

IVIG. 2008. Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice. In *Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost : IVIG* [online]. Praha : AKVŠ, 2008 [cit. 2011-05-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.ivig.cz/koncepce.pdf>>.

IVIG. 2010. *Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách : IVIG* [online]. Praha : IVIG, aktual. 16.11.2010 [cit. 2011-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ivig.cz/>>.

JANKOVSKÁ, Blanka. 2009. Infogram – cesta správným směrem?. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 7 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/5594>>. ISSN 1212-5075.

Journal of technology and information education [online]. Olomouc : Katedra technické a informační výchovy UPOL, 2009 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://jtie.upol.cz/>>. ISSN 1803-6805.

Jsou lepší veřejné nebo soukromé vysoké školy? 2005. In *iHned.cz : zpravodajský server hospodářských novin* [online]. Praha : Economia, 2005 [cit. 2011-04-28]. Dostupný z WWW: <http://kariera.ihned.cz/c3-17346400-d00000_d-jsou-lepsi-verejne-nebo-soukrome-vysoke-skoly>.

Kam po maturitě [online]. 2011. Praha : AMOS, c2011 [cit. 2011-03-19]. Přehled soukromých VŠ a kolik se za ně platí. Dostupný z WWW: <<http://www.kampomaturite.cz/index.asp?menu=3&record=14922>>.

Klub vysokoškolských knihovníků SKIP [online]. 2010. Praha : SKIP, 2010 [cit. 2011-04-28]. Dostupné z WWW: <<http://ciks.vse.cz/skip/KVSK/>>.

Knihovny.cz : portál o českých knihovnách [online]. 2008. Praha : Národní knihovna ČR, 2008 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovny.cz/>>.

KRAKOWSKI, Linda. 2007. Privátní vysoké školy : titul za peníze. *Měšec.cz* [online]. 27.9. 2007 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/privatni-vysoke-skoly-titul-za-penize/>>. ISSN 1213-4414.

LANDOVÁ, Hana. 2000. *Problematika informační výchovy na vysokých školách : studijně rozborová zpráva* [online]. Praha, 2000 [cit. 2011-05-26]. Dostupný z WWW: <<http://platan.vc.cvut.cz/vychova/landova.pdf>>.

LANDOVÁ, Hana; CIVÍNOVÁ, Zdeňka. 2010. Aktivita vysokoškolských knihoven v oblasti informačního vzdělávání: vývoj v letech 2006-2010 na veřejných vysokých školách v ČR. In *ProInflow* [online]. 2010, roč. 2, č. 2 [cit. 2011-06-02]. Dostupný z WWW: <http://pro.inflow.cz/sites/default/files/pdfclanky/02_recenzovaneLandova_Civinova_0.pdf>. ISSN 1804-2406.

LAU, Jesús. 2006. Guidelines on information literacy for lifelong learning : final draft. In *IFLA : Information literacy section* [online]. Haag : IFLA, 2006 [cit. 2011-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.ifla.org/files/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf>>.

MARVANOVÁ, Eva. Programy informační gramotnosti v zahraničí. In *Knihovny současnosti 2006 : sborník ze 14. konference, konané ve dnech 12.-14. září 2006 v Seči u Chrudimi* [online]. Brno : SDRUK, 2006 [cit. 2011-05-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkos.cz/data/xinha/sdruk/KS2006/2006-2-147.pdf>>. ISBN 80-86249-41-7.

Masarykova univerzita. 2011. *Theses.cz : vysokoškolské kvalifikační práce* [online]. Brno : Masarykova univerzita, 2011 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.theses.cz/>>.

Metropolitní univerzita Praha. 2007. *Metropolitní univerzita Praha* [online]. Praha : MUP, 2007 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.mup.cz>>.

Metropolitní univerzita Praha. 2010. Výroční zpráva za rok 2009. In *Metropolitní univerzita Praha* [online]. Praha : MUP, 2010 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <http://www.mup.cz/cz/download/vz_2009.pdf>.

NAKLIV. 2009. *Národní klastr informačního vzdělávání : NAKLIV* [online]. Brno : Centrum NAKLIV, 2009 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.nakliv.cz/>>.

Národní agentura pro evropské vzdělávací programy. 2011. *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy* [online]. Praha : NAEP, 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.naep.cz/>>.

Národní informační centrum pro mládež. 2000. *Národní informační centrum pro mládež* [online]. Praha : NICM, 2000 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.icm.cz/>>.

Národní institut dětí a mládeže. 2005. *Národní institut dětí a mládeže* [online]. Praha : NIDM, 2005 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.nidm.cz/>>.

NĚMCOVÁ, Klára. 2009. *Soukromé vysoké školy očima veřejnosti*. Brno, 2009. 97 s. Magisterská práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/th/145326/ff_m/Diplomova_prace.pdf?info=1&zpet=http://theses.cz/vyhledavani/?search=soukrom%C3%A9%20vysok%C3%A9%20%C5%A1koly%20knihovny&start=1>.

PINTO, Maria; CORDON, José Antonio; DIAZ, Raquel Gómez. 2010. Thirty years of information literacy (1977-2007) : a terminological, conceptual and statistical analysis. *Journal of librarianship and information science*. 2010, vol. 42, no. 1, s. 3-19. ISSN 0961-0006.

PLANKOVÁ, Jindra. 2003a. Informační vzdělávání. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2011-06-04]. Dostupné z WWW: <http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002041&local_base=KTD>.

PLANKOVÁ, Jindra. 2003b. Počítačová gramotnost. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2011-06-01]. Dostupné z WWW: <http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002039&local_base=KTD>.

Pražská deklarace „Směrem k informační společnosti“. 2004. *Národní knihovna : knihovnická revue* [online]. 2004, roč. 15, č. 1 [cit. 2011-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401019.html>>.

PROCHÁSKOVÁ, Iva. 2002. Evidence vysokoškolské knihovny podle zákona a její funkce v systému VKIS. In *Celostátní porada vysokoškolských knihoven, Praha, 22.-23. října 2002* [online]. Praha : AKVŠ, 2002 [cit. 2011-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://platan.vc.cvut.cz/cpvsk/program.html>>.

PROCHÁSKOVÁ, Iva; RAMAJZLOVÁ, Barbora. 2004. Vztah vysokoškolských knihoven ke knihovnímu zákonu a jejich role v systému českých knihoven. In *Knihovny současnosti : sborník z 12. konference, konané ve dnech 14.-16. září 2004 v Seči u Chrudimi* [online]. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2004 [cit. 2011-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkos.cz/data/xinha/sdruk/ks2004/2004-0-079.pdf>>. ISBN 80-86249-30-1.

PROKOP, Marek. 2007. Co je informační gramotnost (úvaha na neděli). In *Všemi osmi : jak využívat webové aplikace pro práci, studium i zábavu* [online]. 25. listopadu 2007 [cit. 2011-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://vsemiosmi.blogspot.com/2007/11/co-je-informacni-gramotnost.html>>.

Rada vysokých škol [online]. 2007. Praha : Agentura Rady vysokých škol, c2007 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.radavs.cz>>.

RAMAJZLOVÁ, Barbora. 2001. Aktuální problémy vysokoškolských knihoven : materiál pro zasedání předsednictva Rady VŠ dne 13. 12. 2011. In *Rada vysokých škol* [online]. Praha : Agentura Rady vysokých škol, 2001 [cit. 2011-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.radavs.cz/archiv/nova/stale/poradni/komise/knih/16pkniho.htm>>.

RAMAJZLOVÁ, Barbora. 2007. Koordinace práce a spolupráce : úloha Asociace knihoven vysokých škol ČR. In *Elektronické služby v znalostnej spoločnosti : medzinárodný odborný seminár* [online]. Zvolen : Technická univerzita vo Zvolene, 2007 [cit. 2011-06-02]. Dostupný z WWW: <http://sldk.tuzvo.sk/cosmo/foto/seminar/zbornik/pdf/Ramajzlova_Barbora.pdf>.

SCONUL. 2011. The seven pillars of information literacy. In *SCONUL : SCONUL working group on information literacy* [online]. London : SCONUL, 2011 [cit. 2011-05-28]. Dostupný z WWW: <http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/seven_pillars.html>.

Sdružení profesního terciárního vzdělávání. 1999. *Sdružení profesního terciárního vzdělávání* [online]. Praha : Sdružení profesního terciárního vzdělávání, 1999 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.ssvs.cz/>>.

Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska. 1999. *Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska : SSŠČMS* [online]. Praha : SSŠČMS, 1999 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.soukromeskoly.cz/>>.

SHAPIRO, Jeremy J.; HUGHES, Shelley K. 1996. Information Literacy as a Liberal Art : enlightenment proposals for a new curriculum. *Educom review* [online]. 1996, vol. 31, no. 2 [cit. 2011-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://net.educause.edu/apps/er/review/reviewArticles/31231.html>>.

SPRIG. 2008. *Společnost pro rozvoj informační gramotnosti : SPRIG* [online]. Praha : SPRIG, 2008 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.sprig.cz/>>.

SUCHÁNEK, Milan. 2005. Vznikla Asociace soukromých vysokých škol v ČR. *Econnect : zpravodajství* [online]. 9.2.2005 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://zpravodajstvi.ecn.cz/?x=222220>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2011. *Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky* [online]. Praha : SKIP, 2011 [cit. 2011-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.skipcr.cz/>>.

ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. 2010. Soukromé vysoké školy ušetřily státu miliardy. *Houser* [online]. 28.6.2010 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.houser.cz/rozhovory/6104-bohuslava-senkyrova-soukrome-vysoke-skoly-usestrily-statu-miliardy.htm>>.

Škoda Auto vysoká škola. 2011. *Škoda Auto vysoká škola* [online]. Mladá Boleslav : Škoda Auto vysoká škola, 2011 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <http://www.skoda-auto.cz/company/cze/savs/pages/hp_tabstrips.aspx>.

Škoda Auto vysoká škola. 2009. Výroční zpráva 2008 [online]. In *Škoda Auto vysoká škola* [online]. Mladá Boleslav : Škoda Auto, 2009 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <http://is.savs.cz/dok_server/slozka.pl?id=1671;download=1916>.

ŠVEJDA, Jan, PLANKOVÁ, Jindra. 2003. Informační gramotnost. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2011-05-26]. Dostupné z WWW: <http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002038&local_base=KTD>.

TICHÁ, Ludmila. 2007a. Pilotní průzkum informační gramotnosti vysokoškolských studentů v České republice. In *Elektronické služby v znalostnej spoločnosti : medzinárodný odborný seminár* [online]. Zvolen : Technická univerzita, 2007 [cit. 2011-06-11]. Dostupný z WWW: <http://sldk.tuzvo.sk/cosmo/foto/seminar/zbornik/pdf/Ticha_Ludmila.pdf>.

TICHÁ, Ludmila. 2007b. Pilotní průzkum informační gramotnosti vysokoškolských studentů v České republice. In *Technická univerzita vo Zvolene* [online]. Zvolen : Technická univerzita, 2007 [cit. 2011-06-11]. Dostupný z WWW: <http://www.tuzvo.sk/files/3_7_OrganizacneSucasti/SLDK/Ticha.pdf>.

UNESCO. 2009. Information literacy international logo. In *Infolit Global* [online]. 2009 [cit. 2011-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.infolitglobal.info/logo/en/download>>.

Ústav pro informace ve vzdělávání. 2005. *Portál o školství a vzdělávání* [online]. Praha : MŠMT ČR, c2005 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://info.edu.cz/>>.

Ústav pro informace ve vzdělávání. 2011a. *Ústav pro informace ve vzdělávání* [online]. Praha : ÚIV, 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.uiv.cz/>>.

Ústav pro informace ve vzdělávání. 2011b. Terciární vzdělávání v České republice 2010. In *Ústav pro informace o vzdělávání* [online]. Praha : ÚIV, 31.3.2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.uiv.cz/clanek/110/2088>>.

Ústav pro informace ve vzdělávání. 2011c. Příjímání řízení na VŠ 2010/2011. In *Ústav pro informace o vzdělávání* [online]. Praha : ÚIV, 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.uiv.cz/clanek/445/1803>>.

VINŠ, Václav. 2000. První kroky soukromých vysokých škol. *Aula : revue pro vysokoškolskou a vědní politiku*. 2000, roč. 8, č. 3, s. 77-87. ISSN 1210-6658.

VINŠ, Václav; NĚMEC, Pavel. 2004. Soukromé vysoké školy v ČR. *Aula : revue pro vysokoškolskou a vědní politiku*. 2004, roč. 12, č. 1, s. 6-19. ISSN 1210-6658.

Výkonové ukazatele 2009/10 – kapitola L : vysokoškolské a školní knihovny. 2010. In Ústav pro informace ve vzdělávání. *Statistická ročenka školství 2009/10 : výkonové ukazatele* [online]. Praha : ÚIV, 2010 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.uiv.cz/clanek/726/2035>>.

Vysoká škola finanční a správní. 2000. *Vysoká škola finanční a správní* [online]. Praha : VŠFS, c2000 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.vsfs.cz>>.

Vysoká škola finanční a správní. 2010. Vnitřní hodnocení VŠFS za období 2006-2010. In *Vysoká škola finanční a správní* [online]. Praha : VŠFS, 2010 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.vsfs.cz/?id=1054>>.

Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů. 2002. *Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha* [online]. Praha : Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů, 2002 [cit. 2011-03-19]. Členství. Dostupný z WWW: <http://www.vip-vs.cz/index.php?go=cz&show_cat=43>.

Vysoká škola zdravotnická. 2008. *Vysoká škola zdravotnická* [online]. Praha : VŠZ, 2008 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.vszdrav.cz>>.

Vysoká škola zdravotnická. 2011. Výroční zpráva o činnosti za rok 2010. In *Vysoká škola zdravotnická* [online]. Praha : VŠZ, 2011 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <http://www.vszdrav.cz/userdata/files/Vyrocní_zprava_2010.pdf>.

Výzkumný ústav pedagogický. 2004. *Metodický portál RVP : inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. Praha : Výzkumný ústav pedagogický, 2004 [cit. 2011-06-19]. Dostupný z WWW: <<http://rvp.cz/>>.

8. Seznam příloh použitých v textu

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehledová statistika o vysokých školách	14
Tabulka č. 2: Akreditované studijní programy na SVŠ	20
Tabulka č. 3: Témata uskutečněných vzdělávacích akcí ve vysokoškolských knihovnách	49
Tabulka č. 4: Počet akademických pracovníků na VŠFS	58
Tabulka č. 5: Počet akademických pracovníků na Vysoké škole Škoda Auto	67
Tabulka č. 6: Počet akademických pracovníků na VŠZ v roce 2010	75

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Mezinárodní logo informační gramotnosti	29
Obrázek č. 2: Graf pro termín „information literacy“	31
Obrázek č. 3: Graf pro termín „informační gramotnost“	32
Obrázek č. 4: Myšlenková mapa informační gramotnosti	35
Obrázek č. 5: Model informační gramotnosti z roku 1999	41
Obrázek č. 6: Model informační gramotnosti z roku 2011	41
Obrázek č. 7: Model informační gramotnosti IVIG	45
Obrázek č. 8: Existence pozice koordinátora informačního vzdělávání	48
Obrázek č. 9: Náhled zpracovávaného dotazníku v programu SASD	56
Obrázek č. 10: Uživatelské rozhraní OPACu VŠFS	60
Obrázek č. 11: Náhled záznamu v systému RetrievalWare	69
Obrázek č. 12: Uživatelské rozhraní OPACu VŠZ	76
Obrázek č. 13: Uživatelské rozhraní OPACu MUP	84

9. Příloha

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této diplomové práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

V Praze, 3. 3. 2011

Zuzana Kratochvílová

Jméno	Katedra / Pracoviště	Datum	Podpis